

VATZA

Hoofdstuk een

Het Mariinsky theater leek zijn gasten naar zich toe te lonken op die warme avond in het voorjaar. Van alle kanten gaven ze gehoor aan haar roep, rijtuigen stopten voor de deur om hun voorname ingezetenen af te zetten en reden daarna snel weer door om plaats te maken voor de volgende. Nog voor de ingang van het majestueuze theater kwamen de mensen elkaar tegen en begonnen ze te praten. De klank van de stemmen was opgewonden, al konden sommigen zich bedwingen tot een voorgewende onverschilligheid. Hun ogen verrieden echter de gedachten van hun ziel, ze keken zoekend rond, vragend herkenkend, soms geamuseerd, soms bewonderend. De dames beperkten hun uitingen tot afgunst en spot, tenzij de persoon van hun herkenning iemand was waar rekening mee gehouden moest worden. Dan werd er kwistig met complimenten omgegaan, opdat ze aardig gevonden zouden worden.

Het grote oude theater leek verwonderd toe te kijken naar de vreemde mensen die haar deuren doorkwamen. Hoewel de personen hetzelfde waren, was het publiek toch anders dan op een gewone avond, als ze met hun van vader op zoon en van moeder op dochter

overgegangene toegangskaarten het theater binnengingen om de voorstelling te zien van het Mariinsky theater, genoemd naar de tsarina Maria Feodorovna. Vanavond zou er niemand optreden, de mensen moesten elkaar vermaken en hadden daar zo te zien hun best voor gedaan. Hun kleding was prachtig, opvallend en er bij de dames vooral op gericht elkaar de loef af te steken.

De mannen zagen er soms uit alsof hun komst het gevolg was van een familieruzie, maar anderen hadden hun originaliteit trachtten te bewijzen door iets aan te trekken dat geen ander droeg; naar zij hoopten. Ook waren zij aanwezig, die weliswaar het voorgeschreven masker droegen, doch verder een subliem simpel kostuum aan hadden en zich amuseerden met de moeite die hun vrienden zich gegeven hadden. Vanavond was de elite van Sint Petersburg bijeen voor het grote gemaskerde bal, dat elk jaar weer het hoogtepunt van het seizoen was. Op dezer avond werd de elite meer dan ooit benijd door duizenden, die minder gelukkig hetgeen in deze tijd gelijk is aan invloedrijk, waren en dus niet de vele beroemd- en beruchtheden te ontmoeten, de prinsen, hertogen, gravinnen en andere gevierde persoonlijkheden uit het sociale en culturele leven.

Russian caricature of Diaghilev. 1909

Tot een van die laatsten behoorde de man die zojuist het theater binnentrad in het gezelschap van een goede vriend. Hij behoorde tot geen der bovengenoemde groepen en viel daarom des te meer op. Zijn houding was er een van weten dat er standsverschillen zijn en deze heel normaal vinden. Hij keek niet op de anderen neer, maar wist wel dat ze op een andere trede van de levenstrap stonden dan hij deed. Hij was opgevoed met het idee dat hij een bijzondere persoon was en die gedachte was altijd blijven hangen.

Zijn vader was een generaal in het Russische leger, die naast adellijk ook nog geslaagd was in het leven en vele distilleerderijen bezat. Deze was een liefhebber van muziek en deed daar op zijn niveau aan mee, net als zijn vrouw, die een aangename stem had en soms voor de liefdadigheid zong. Hun enige zoon had deze kwaliteiten van hen overgenomen, hij was vastbesloten om in het leven te slagen en dan nog het liefst op cultureel gebied. Omdat hij helaas op generlei terreinen van de kunst goed genoeg was, had hij zich moeten beperken tot het ontdekken en stimuleren van anderen.

Dit lukte wonderwel.

Het bewijs daarvan liep naast hem, de op dat moment 43-jarige Liev Bakst, wiens roem als schilder zijn vroegere bekendheid ver achter zich had gelaten. Deze van afkomst Joodse

man was een volger, gehoorzaam aan hen die meer wisten of konden en zijn vriend was van dat laatste meer dan overtuigd. Liev Bakst had zijn kunst om mee op te vallen en droeg nu een kostuum dat velen net als hij verkozen hadden. Toch wist een ieder deze man te herkennen en wel aan zijn gezelschap.

"Sergei Pavlovitch Diaghilev en hoe heet hij, Bakst geloof ik," fluisterden de mensen op doordringende toon zodat Sergei net kon doen of hij niets hoorde en in stilte genoot. Hij draaide zich zeer beleefd naar een groetende dame, die haar herkenning blijkbaar niet voor zich kon houden en de zware zwarte cape die in Sergei's brede schouders hing, bewoog alsof hij danste op de walsmuziek die het orkest in de balzaal ten gehore bracht. Natuurlijk droeg ook hij een masker, maar hij had een hoed op moeten zetten om enigszins onherkenbaar te zijn. Zijn glanzende zwarte haren vertoonden namelijk een witte plek die hij nooit trachtte te verhullen doch als een persoonlijk kenmerk zag. Het had hem de bijnaam Chinchilla bezorgd, maar alleen zijn vrienden durfden hem zo te noemen, de massa was niet op de hoogte van het feit dat zelfs mensen als Diaghilev goedmoedig geplaagd konden worden.

LIÉV BAKST
Teken a. g. d. v. d. M. S. Bakst, 1908

De vrienden betraden de balzaal, zacht wat woorden wisselend over de andere gasten. Sergei kende bijna iedereen en was ook zo goed op de hoogte van hun dromen en hun wensen dat hij hun kostuums van tevoren had kunnen voorspellen. De markiezen en Odaliskken, de vele Nebuchadnezzars, hij herkende er velen en maakte Liev erop attent. Er was nog iemand in de zaal met de zelfbewuste blik die Sergei zo goed karakteriseerde. Ook in zijn kledij van heer uit de achttiende eeuw was hij nog goed herkenbaar als prins Lvov, die zelden in zijn paleis was, tenzij hij daar zelf een feest gaf, omdat hij zich geroepen voelde om elke bijzondere gelegenheid te vereren met zijn aanwezigheid en dat van zijn gezelschap. Ook nu waren zij voltallig bijeen, de meestal nog jonge aristocraten en daarnaast enige dames wier namen en reputatie niet meer zo goed waren, dat ze geruïneerd konden worden door in verband gebracht te worden met prins Lvov.

Sergei glimlachte in het voorbijgaan en om de mond van de prins verscheen een vertrouwelijk, doch tevens ietwat heimelijk en spottend lachje. Deze was niet voor Sergei bedoeld, maar betrok hem wel in de sfeer van geheimzinnigheid die Liev's nieuwsgierigheid deed ontwaken.

"Wat bedoelt hij Seroja? Hij doet zo mysterieus tegenover je."

"Mysteries zijn er om onbekend te blijven, Levushka, dus vraag me er niet naar."

Sergei's ogen gleden terug in de richting van de prins maar bleven even daarvoor steken. Om zijn mond verscheen een innemende glimlach, zijn blik werd geamuseerd.

De prins was vanavond in het gezelschap van een vrouw die vooral opviel omdat ze in het geheel zijn type niet was. Toch behoorde ze bij hem, de kostuums lieten weinig ruimte voor twijfel over, ze waren volkomen op elkaar afgestemd. beiden waren zo uit de rococo weg gestapt. Hij droeg een zwarte kuitbroek die zijn goede figuur accentueerde, witte kousen en een jasje waaraan veel goud flonkerde. De witte pruik maakte hem knapper dan hij was. Prins Pavel Dmitrivich Lvov was de patroon van de sportlieden en de dansers. Hij was zich bewust van zijn charme en boog met een glimlach naar zijn bekoorlijke gezelschap.

Misschien was het de kleding die haar alles behalve een frivole dame deed lijken. Ze was zo smaakvol uitgedost dat men haar voor een adellijke vrouw zou houden ware het niet dat zij zich dan verre van Lvov zou houden. Haar kleed was van hetzelfde roze satijn als zijn sjerp, bijna zedig met een niet te diep décolleté en half lang mouwen met veel kant. Ze droeg lange handschoenen zodat geen enkel deel van haar armen onbedekt was. Er was iets jeugdigs, iets frêles aan haar, hoewel ze niet klein of tener was. Het gezicht was half bedekt door een vlinderachtig roze masker. De mond was klein geschminkt in een bleek gezicht, een zwart fluwelen 'grain de beauté' net boven de rechterhoek en een vage glimlach om de lippen. De witte pruik was enkel versierd met een takje witte jasmijn dat verwelken zou voor de avond voorbij was.

De vrouw had haar ogen zedig neergeslagen nadat ze de blik van Sergei opgevangen had. Ze leek geschrokken te zijn van diens belangstelling. Sergei had geen haast, hij liep door met zijn vriend, die hem verbaasd geobserveerd had tijdens die luttele seconden van intense aandacht.

"Een heel interessante persoon, Levushka."

Liev Samoilovitch, die tijdens zijn studie in Parijs bij de Finse schilder Edelfeld zijn naam veranderd had in Léon, keek hem verbaasd aan. Sinds wanneer had Seroja belangstelling voor vrouwen? O, hij was altijd even galant tegen hen en menigeen zou graag met hem op intieme voet komen, maar hij bleef afstandelijk en had privé vaak genoeg gezegd niets voor hen te voelen. Léon kon dat niet begrijpen, hij was een groot bewonderaar van 'les femmes' en had dit zelfs met behulp van tekeningen trachten uit te leggen. Sergei was zoals altijd geamuseerd geweest, de hele wereld leek hem vaak te plezieren.

"Waarom Seriozha? Haar schoonheid is niet perfect, haar schouders zijn te breed, haar taille kan ermee door, haar figuur is niet zo imponerend. Ik zie velen die haar overtreffen."

"Ze intrigeert me, Levushka."

"Omdat ze niet bij Lvov past?"

Ook hem was dit dus opgevallen Sergei begreep dat hij voorzichtig behoorde te zijn, doch had daar totaal geen zin in. Hij speelde graag met vuur, ook al was het niet de bedoeling dat de ander daar het slachtoffer van zou worden, maar het plan om die reden opgeven zou hij nooit doen.

Met Léon liep hij verder, net zo lang pratend met en groetend naar andere mensen totdat deze onverbeterlijke een jonge vrouw zag die hem bijzonder aansprak. Bijna verontschuldigend keek hij opzij en Sergei, die op deze zwakte gerekend had, knikte hem toe.

"Geniet vanavond Levushka en weet dat ik hetzelfde zal doen." Waarna hij tot diens verbazing op zijn schreden terugkeerde naar de hoek waar Lvov resideerde.

De vrouw sprak hem aan, haar gebaren waren heel sierlijk en bijna poëtisch, het kwam Sergei voor alsof ze de kunst in zich droeg.

Zodra ze hem echter zag naderen, zweeg ze, haar mooie bruine ogen neerslaand en nerveus haar waaier openend. Sergei en Lvov wisselden nu een officiële groet uit en vervolgens keek de eerste afwachtend opzij. Lvov liet niet op zich wachten.

"Mag ik u voorstellen? Natalija Bereda."

Ze wierp een snelle, verontwaardigde blik op de prins en deze sloeg gemaakt een hand voor de mond.

"Ach, wat dom. Op dit bal behoort niemand voorgesteld te worden. Vergeef Natalija."

Ze knikte, doch niet van ganser harte en reikte haar hand aan Sergei, die daar al op wachtte.

"Het onheil is toch al geschied en uw naam is te mooi om verzwegen te worden, Natalija."

Ondanks de make-up en de poeder was het duidelijk te zien dat ze bloosde, maar dat kon Sergei van een verdere aanval niet weerhouden.

"Mag ik deze dans van u?"

De toestemming van de prins, die in dit geval uiteraard nodig was, werd met enig plezier gegeven. Lvov glimlachte naar haar, misschien om haar gerust te stellen, het effect was echter een grotere nervositeit. Weigeren zou onbeleefd zijn, dus ze stond op en liet toe dat Sergei haar hand pakte en haar de zaal inleidde. Hij danste perfect en zwierig, zijn cape paste zich aan elke beweging aan. Natalija had gevoel voor muziek, dat was duidelijk, maar ze vergiste zich toch telkens weer. Ze stapte soms vooruit als ze naar achteren moest, merkte haar vergissing en boog dan het hoofd. Ze leek zich te schamen voor haar fouten, hoe snel en gemakkelijk ze zich ook telkens herstelde. Sergei was niet van plan om zich aan welke regels dan ook te houden, die zijn plannen zouden kunnen doorkruisen. Zijn ene hand lag warm op haar lichaam, de andere hield haar vingers vast en voerden die kort naar zijn mond. De ogen flitsten op, er viel paniek in het bruin te bespeuren.

"Kent u prins Lvov al lang?"

Natalija knikte.

"Een jaar ongeveer?"

Wederom knikte ze. Sergei glimlachte over haar hoofd heen in zichzelf, hij begreep haar zwijgzaamheid maar al te goed en vond het amusant om vragen te stellen die haar deden schrikken, om vervolgens haar opluchting te kunnen zien als ze als antwoord slechts ja behoefde te knikken. Het was een spel en Sergei hield van spelen met mensen. Hij kende hun emoties en reacties en als zijn voorspellingen uitkwamen, sterkte dit hem slechts in zijn overtuiging dat de meeste mensen simpel en gemakkelijk te manipuleren waren.

"U bent heel mooi, Natalija, waarom heb ik u nooit eerder ontmoet? Nu bent u in het gezelschap van prins Lvov en onbereikbaar of heb ik dat mis? Bent u zijn vaste vriendin?"

De vraag was eigenlijk impertinent. Sergei was zich daar heel goed van bewust doch tevens van het feit dat ze antwoorden zou. Bijna verontwaardigd schudde ze nee, de lange krullen van haar pruik dansten op elke beweging van het hoofd, dat de indruk wekte slechts met moeite stilgehouden te kunnen worden.

"Een nerveus raspaardje," dacht Sergei oneerbiedig, "dat nog wat meer zal meemaken alvorens het naar de stal kan terugkeren."

Haar onrust amuseerde hem, hij kende de reden en plaagde ermee, niet om haar te kwetsen, maar om die nervositeit te vergroten. De ogen flitsten sneller naar hem op, schrikkend bij ieder woord dat hij sprak.

"U spreekt geen Russisch, Natalija?"

Zij schudde van nee.

"Maar u verstaat het wel," zei hij met enige ironie in zijn stem die haar onmogelijk kon ontgaan, een vage neiging van het hoofd was haar antwoord, hoe vreemd de samenhang van deze twee factoren was ontging haar niet. Zij bleef echter zwijgen en hij slaagde er niet in haar tot en woord te verleiden. Het orkest pauzeerde even. Natalija had aan het eind geen fouten meer gemaakt in haar wals, zij leerde snel.

Sergei schiep er genoeg in the perfect gentleman te spelen en tegelijkertijd licht te plagen. Natalija kon niet onbeleefd zijn, haar stomheid bracht haar in een penibele situatie. De sprekende ogen lieten geen twijfel over haar gedachten doch hij kon hen negeren, hetgeen niet het geval zou zijn wanneer zij hem meteen met een enkel "Nee" had afgeweerd. Hoe graag wilde ze hem kwijt, deze schone Franse markiezin.

Helaas was er meer dan genoeg alleen dat hem hierheen had gebracht, hier, waar de groten bij elkaar waren moest hij zijn connecties versterken, want zonder geldschieters was Diaghilev nergens. Noodgedwongen verliet hij Natalija voor een gesprek met de groothertog Vladimir, eveneens herkenbaar gebleven, deze was geïnteresseerd in theater en had om die reden wel enige roebels over voor de gratie van de kunst; en Sergei Diaghilev. Het werd geen zakelijk gesprek, maar een korte scherts die de groothertog en zijn dame amuseerden. Sergei had geleerd dat men meer met mooie woorden gedaan krijgt, dan met woede. Eens had hij dat door schade en schande ondervonden en hij maakte dezelfde fout nooit meer. Hij was hoffelijk en galant, bediende zich van kwinkslagen en sprak met veel kennis van zaken, men moest in hem de autoriteit zien op het gebied van de kunst. Zelfs de Tsaar luisterde naar zijn mening. Voldaan keerde hij terug naar de dansvloer. Baks was met zijn dame van keuze aan de zwier en genoot van zijn avond. En Natalija?

Sergei's speurende blik ontdekte haar onder de hoede van haar beschermheer de Prins.

Teruggevlucht onder de vleugels van haar metgezel. Toch leek ze ook hier niet geheel op haar gemak. De waaier werd geopend en gesloten en zij glimlachte nauwelijks bij zijn grappen. Zij moest wel gelukkig zijn verlost te worden van zijn gezelschap.

"Natalija, ik was u uit het oog verloren, wilt u me nogmaals te dans staan."

"Natuurlijk," antwoordde Pavel, "Wie zou niet met u willen dansen?"

"Is mijn identiteit dan geen geheim meer voor u?"

Zij had er iets voor gegeven te kunnen knikken, maar haar eerlijkheid gebod haar het hoofd te schudden.

"Maar dan weet u toch dat u niet bang voor me hoeft te zijn, Natalija. Weiger me deze dans niet, de avond wordt er zoveel mooier door."

Zij gehoorzaamde, uiteraard deed ze dat, weliswaar met enige angst en de voortdurende wetenschap dat de klok de minuten wegtikte, het ogenblik van het demasqué naderde. Als Assepoester had zij het bal het liefst voor dat moment verlaten, zodat ze niet bloot hoefde te staan aan de nieuwsgierige blikken. Ze was opvallen, niemand kende haar en over de vrienden van de prins gingen altijd de wildste speculaties. Over deze jongedame ook, zij was te uitzonderlijk om over het hoofd gezien te worden.

Zij danste, nu bedacht op fouten en sierlijker. Sergei voelde hoe zijn partner iedere beweging volgde, iedere tempowisseling van de strijkers.

"U danst zeer goed Natalija."

Zij boog het hoofd, opnieuw, er waren andere dames met een sierlijker gang, de primadonna van het Keizerlijk Ballet: Mathilda Kchessinskaya zweefde voorbij met een van haar keizerlijke begeleiders. Natalija keek haar na.

"Haar glorie dagen zijn al voorbij, de uwe zullen nog komen."

Sergei lachte nu levendig om de vraag in de ogen, de voortdurende onrust waaraan niemand voorbij kon gaan.

"Voelt u zich niet op uw gemak, Natalija, houdt u niet van zoveel mensen om u heen?"

Zij schudde het hoofd, blij begrepen te worden.

"Wilt u liever naar huis gaan?"

Een opgeluchte knik.

"Maar laat ons toch tot het demasqué blijven, dat is het grote gebeuren van de avond."

Sergei ving de verbaasde blik van Liev Baks op en vermaakte zich, er waren weinigen die deze avond niet voor de gek gehouden werden. Hij was zelf een van die weinigen, die rol beviel hem zeer goed. Natalija's houding drukte uit dat ze niets liever wilde dan snel vertrekken, om uit de drukte te komen, de directe plagerijen van de prins die haar naam in diskrediet brachten, zijn handtastelijkheden hadden haar duidelijk in verlegenheid gebracht. Sergei vond dat Pavel zijn plezier had gehad voor deze avond, hij moest het verder maar zonder stellen.

"Ik zie dat u werkelijk liever het bal verlaat, het zal velen verdrieten, bent u zich ervan bewust dat u in uw koste aanwezigheid al bewonderaars hebt gekregen?"

Haar knik was berouwvol, vol schaamte eigenlijk, alsof ze vermoedde, nee wist, iets verkeerd gedaan te hebben."

"Kom, laten we dan gaan."

De opluchting straalde van het gezicht, wat een verbazende mimiek, wat een uitdrukkingsvolle ogen. Natalija zou het als actrice niet slecht doen, iedere stemming viel uit haar houding af te lezen, zij had geen woorden nodig om zich te uiten. Je zou bijna vergeten dat ze niet sprak, want alles was duidelijk. Sergei bood haar zijn arm aan en keek naar haar toen ze zich naar de uitgang begaven, zij paste zich aan haar kostuum aan en schreed als een rocomadame, van de twijfel was niets terug te vinden.

"U danst niet alleen mooi, u bent ook nog een goede actrice, Natalija, weet u zeker dat u geen levend geworden schilderij bent?"

De woorden vleiden haar en brachten haar in verlegenheid, het was nu bijna 12 uur, tijd voor assepoester om van het toneel te verdwijnen. Sergei onderdrukte de behoefte om haar demasqué hier temidden van alle aanwezigen grondig uit te voeren, doch hij beheerste zich. Wetend dat een langzaam spel hem meer genoeg zou verschaffen.

Hij wenkte een rijtuig en hielp haar naar binnen. De deur sloot zich, ze zat gevangen, overgeleverd aan zijn grillen. De eerste rit was nog lang niet ten einde, het raspaardje was nog nauwelijks gewend aan zadel en teugels, er zouden nog veel schokken komen.

Zij staarde naar buiten, voelde dat er naar haar werd gekeken en keek hem aan, beleefd blijvend. Sergei haalde zijn horloge uit zijn vestzak en keek hoe de grote wijzer op de 12 sprong.

"Het is tijd, sta me toe."

Zij stond toe, hij nam haar het masker af, en keek naar de gesloten ogen. Natalija ademde snel, hoe nerveus, hoe prachtig gespannen.

"Waarom ben je bang? Je bent nog mooier dan ik dacht."

Sergei verwijderde zijn eigen masker, zijn metgezellin opende de ogen die met kennis van zaken waren opgemaakt. Ze keek hem aan, zoekend naar herkenning op zijn gezicht. Die bleef uit, Sergei had ook geleerd te acteren. Hij voelde zich thuis in deze rol en wist tevens dat hij bezig was zeer on hoffelijk gebruik te maken van de afhankelijkheid en kwetsbaarheid van deze schone verschijning. Hij kon het niet nalaten haar te plagen.

"U heeft prachtige ogen, ze doen me oosters aan, u lijkt op iemand... maar ik kan me niet herinneren op wie. Wellicht hebben wij elkaar eerder ontmoet?"

De oosters ogen werden bijna Europees rond van schrik.

"Ach nee, dat zou onmogelijk zijn. Hoe zou ik een ontmoeting met u kunnen vergeten, schone Natalija?"

Er verscheen een vage glimlach die vriendelijk moest overkomen en een einde diende te maken aan het gesprek, een nieuw soort tactiek van haar kant. Sergei hield zich blind en doof voor iedere wenk en raakte haar schouder aan, ze bleef zitten al huiverde het hele lichaam.

"Alstublieft, dat niet," smeekten de ogen terwijl zijn arm afgleed langs haar zij en haar middel omvatte. Natalija sloot de ogen, scheen de handtastelijkheden te willen ontsnappen door haar lichaam strak en afwerend te maken, maar ze kon het niet. Het was haar onmogelijk Sergei Pavlovitch Diaghilev af te wijzen; had ze geen ontzag gehad voor zijn positie en titel dan had hij een klap kunnen verwachten. Sergei wist echter heel goed waar hij mee bezig en permitteerde zich een bijzonder vrijpostige houding.

Natalija leek ondanks prins Pavel Lvov's invloed de meest verlegen onervaren maagd die Sergei ooit had ontmoet. Dit was haar eerste avond en haar vuurdoop. Hij trok haar naar zich toe onder het geruis van de rokken, ze leek in godsnaam maar te berusten omdat er geen ander initiatief openlag. De geur van dure parfum, van crème en poeder drong in zijn neus, de geur van een oudere dame die zich onder een laag blanket voordoet jong te zijn. Natalija scheen echter het omgekeerde te betrachten, een jong puur meisje dat moeite doet ouder te lijken. Haar incognito had haar danig in de problemen gebracht.

Pavel had zich niet al te platonisch opgesteld, hij had haar geleerd dat een kus iets anders was dan een vluchtige aanraking van de lippen. Sergei streelde de hals en raakte de witte pruik waarvan de krullen neerhingen tot op haar schouders. het takje bloemen wekte een treurige aanblik, van de mooie stralende verschijning was niets meer over, een schuw vogeltje met een exotisch verzorgd uiterlijk; voorkomen en innerlijk waren in volledige tegenspraak. Zijn gebaar suggereerde de bedoeling de pruik te verwijderen en haar berustende houding ging over in een bevroren. Iedere zenuw spande zich, Natalija werd een stenen beeld uit welke houding paniek sprak. Sergei liet zijn hand weer naar beneden glijden.

"U bent een kunstwerk, Natalija, ik ben een kunstminnaar. Er is iets dat u boven iedere vrouw verheft. Ik kan niet weergeven wat het is. Uw bekoorlijkheid is echter hartveroverend."

Ze sloeg haar ogen neer bij al die complimentjes, maar Sergei was niet van plan om het daarbij te laten, hij had niet voor niets het voorstel gedaan om haar thuis te brengen, hij wist dat hij met Natalija verder kon gaan dan met elke andere dame en daarvan wilde hij gebruik maken. De koetsier reed maar wat rond, zoals Sergei hem opgedragen had. Het was nog niet tot Natalija doorgedrongen dat ze op zijn minst een straatnaam noemen moest om thuisgebracht te kunnen worden. Sergei vond het gemakkelijk en overwoog om te laten blijken dat de vermomming hem niet had misleid. Het lichaam naast hem zou verstijven

van schrik en totaal in zijn macht zijn, maar daar was het hem niet om te doen. Hij wilde niet afschrikken, integendeel. Verrassen zat echter wel in zijn plan inbegrepen. Hij spande de arm om haar middel zodat ze nog dichterbij hem was en zijn andere hand gleed naar haar nek en de volgende beweging was even voorspelbaar als gemakkelijk. Het hoofd werd naar achteren gebogen, zodat de lange krullen van de schouder gleden. Sergei boog zijn hoofd en drukte zijn lippen op de geverfde van haar. Eerst was het een kalme kus, daarna oefende hij iets meer druk uit docht dat was onnodig. Natalija's mond opende als een bloem voor de zon en liet Sergei delen in de intieme warmte. De mond proefde ietwat droog. Nervositeit? Sergei liet zich niet afschrikken en verwijderde de verf met zijn tong, zodat zijn mond niet langer een pop doch een mens kuste. De ander hield de ogen gesloten en hoopte waarschijnlijk dat er niets gebeurde zolang ze het niet zag. Sergei glimlachte en hield het hoofd gevangen tegen zijn wang. De ogen gingen even open, behalve vrees was er ook verwondering in te lezen, over zijn of over haar gedrag? Een dame zou protesteren, dat was boven elke twijfel verheven. Waarom deed ze het niet, waarom hield ze haar lichaam niet stijf en haar mond gesloten in plaats van als was te smelten in zijn armen? Sergei Pavlovitch wist dat zijn charme opnieuw had toegeslagen, maar zelden was hij gelukkiger geweest met de overwinning dan juist deze avond in dit gezelschap. Het beloofde heel veel voor de toekomst en daar had hij al van gedroomd sinds hij dit wonderlijke wezen op het toneel had zien dansen in het ballet Don Giovanni. De bewegingen van het sierlijke lichaam hadden zijn nieuwsgierigheid opgewekt en beloftes gedaan voor een verdere kennismaking die nog veel verder zou voeren dan deze avond alleen. Alles had echter voorbereiding nodig, geen mens kon zomaar overgeplaatst worden van de ene affectie in de andere, zeker niet in dit geval. Uiteraard had Sergei Pavlovitch terdege inlichtingen ingewonnen over zijn toekomstige protégé, onopvallend maar wel nauwkeurig. Hij had zijn plannen geheel klaar en wist met grote zekerheid dat ze zouden slagen.

Over een jaar zouden Natalija en hij geen 'slechts bekenden' meer zijn, tegen die tijd zou het wonderlijke wezen geen geheim meer hebben. Sergei voelde zich voldaan en kuste de lippen nogmaals, ze beantwoordden de druk voorzichtig, bijna alsof het tegen de wil inging.

"U betovert mij, Natalija, ik wil u veel en veel beter leren kennen.":

De bruine ogen keken hem vragend aan.

"U begrijpt me toch wel? Ik vind u allercharmantst en hoop dat ik u beval. Is dat zo? Mag ik hopen?"

Paniek was de uitdrukking op het expressieve gezicht. Binnen werd een strijd gevoerd, want een ontkennende reactie zou om uitleg verzoeken en die kon juist niet gegeven worden. Het vogeltje was in de hoek gedreven en hij hoefde zijn hand maar uit te steken om het op te nemen. Het hartje zou tegen zijn vingers bonzen uit vrees verdrukt te worden, maar de hand zou niet vermorzelen doch strelen. Op den duur zou het vogeltje wennen aan de aanraking en haar op prijs stellen. Sergei twijfelde geen seconde. Hij had het idee nu al te weten wat er in het vogeltje omging, de simpele geest van de mensen was soms saai, al bleef het wel handig.

Natalija knikte met neergeslagen ogen op de vraag die in de lucht was blijven hangen.

"U wilt me dus nader leren kennen?"

Weer die in het nauw gedreven bevestiging. Alsof er werkelijk een schuwe vogel naast hem zat, zo voorzichtig bracht Sergei de hand van Natalija naar zijn warme sensuele

lippen. Ieder gebaar was ingestudeerd volmaakt, doch kwam toch gemeend over. Natalija keek met enige verwondering naar het gebogen hoofd over haar hand en ging een beetje verzitten. De handkus was niet zo conventioneel als hij leek voor de toeschouwer. Natalija trachtte het te negeren, maar de onrustige houding zei Sergei genoeg. De hand was warm en gloeide, gold die gesteldheid voor het hele goddelijke figuur naast hem? Hij had zich graag van de antwoorden overtuigd, maar wist dat het nog te vroeg was.

Aan dit gevoel, het precies weten wat waar en wanneer moest gebeuren, had de Russische man grotendeels zijn succes te danken en hetzelfde gold voor de relatie die op deze avond een aanvang maakte. De ander kon dat onmogelijk beseffen, doch Sergei Pavlovitch deed dit wel en kon al dromen over de toekomst als een groot bal masqué met tenslotte de ontmaskering. Hij zou opnieuw naar het ballet gaan om zijn verlangen nog groter en dieper te maken zodat het grote moment, als hij de vogel voor een nacht, voor vele nachten, in de kooi zou plaatsen, des te begeerlijker zou zijn.

"We zullen elkaar nog vaak ontmoeten," beloofde hij met diepe stem. Natalija bevestigde dit niet, ze hoopte op ontsnapping van dat toekomstbeeld.

"Maar nu, schone vrouwe, zal ik u maar naar huis brengen. u bent ongetwijfeld moe van alle emoties, die ons verbinden. u voelt toch net als ik, dat er een gevoel tussen ons bestaat, dat zich niet ontkennen laat."

Een kleine knik, toch wel, nu kon niets het toekomstige geluk in de weg staan. Het wezen naast hem deelde zijn gevoelens, dat was de enige ontbrekende schakel, die hij nog nodig had.

"Waar moet ik u heenrijden?"

De lippen weken van schrik een weinig uiteen en Sergei kon het niet nalaten om zijn mond erop te drukken. Hij wilde haar echter niet langer plagen.

"Zal ik u naar het paleis van Lvov laten brengen?"

Ja ja, nu geen aarzelende knik, maar dankbare blikken uit warm stralende ogen. Sergei kuste ze en gaf zijn koetsier de opdracht om nu een zeker doel aan te houden. Natalija zat opgelucht te kijken. Haar adem ging snel, de schrik had haar wangen gekleurd, zodat het blanket niet meer nodig was. Sergei had het liefst alle make-up van het ietwat hartvormige gezicht verwijderd, het zou de ogen weer doen openen in die vlaag van paniek die hij al van zijn reisgezelschap kende. Wenste hij die overwinning? De wetenschap haar te kunnen maken en breken? Ze zou zich in alle bochten wringen om haar incognito te bewaren, wellicht zou ze veel voor hem doen.

Er viel sneeuw rond het rijtuig. Natalija huiverde van de kou, haar dunne avondtoilet was niet geschikt voor een lange rit door de buitenlucht. Sergei legde zijn arm om haar schouders om haar enigszins te warmen.

"U moet niet ziek worden Natalija, ik hoop dat de Prins thuis zal zijn om u met gepaste trots te ontvangen. U hebt een diepe indruk gemaakt op de gasten van het bal. Iedereen wendde zijn blik naar u. U bent een wonderlijke verschijning."

Nerveus sloeg zij de oogleden neer die zilverroze waren in de tint van haar jurk. De kleur was met ervaren hand aangebracht vanuit de ooghoek naar het uiteinde van de wenkbrauw en gaf de ogen de indruk nog donkerder, nog oostersers te zijn. De hoeveelheid waarin de kleuren op het gezicht waren aangebracht deed het vermoeden rijzen met een vrouw van lichte zeden te maken te hebben. Het gedrag van de draagster deed echter iets heel anders vermoeden. Wat had Lvov dit vogeltje geleerd en hoezeer zou hij het nog verpesten in zijn kooi?

Sergei had weinig zin om de zaken op zijn beloop te laten. Hij wist echter goed dat ingrijpen op dit tijdstip niet mogelijk zou zijn. Natalija leek hem niet erg te vertrouwen en wie gaf haar ongelijk?

"Toch meen ik u te kennen, waarvan toch Natalija? De naam ligt me op de lippen."

Hij kon het niet nalaten haar te plagen, "Vast wel een innemend persoon, op u lijken kan niet minder dan een voordeel zijn."

Ze was bij het begin van zijn woorden geschrokken maar deed angstvallige pogingen dat te verbergen, de houding van adellijke dame bleef, ook al leek hij er soms doorheen te kunnen prikken. Het herstel kwam snel, de rug bleef gestrekt, voornaam, ietwat teruggetrokken, de vage glimlach rond de lippen leek geheimen te versluieren waar iedere man nieuwsgierig naar zou worden. Ook zonder de avances van Sergei was Natalija niet alleen gebleven. Doch wellicht was een ander afgedropen bij haar stugge afweer en had hij de strijd al snel opgegeven om naar een gemakkelijker te bereiken jongendame uit te zien. Natalija, met een warm gespannen lichaam onder de aanrakingen van haar cavalier was een droomfee die zou verdwenen na de avond van het bal, zelfs geen schoentje zou overblijven om de verloren illusie te herstellen. Sergei wist desalniettemin dat hij erin zou slagen Assepoester te vinden en haar te kronen. Hij zou haar laten schitteren zoals zij deze avond had gedaan, niet incidenteel, voorgoed zodat de wereld kon meegenieten van hetgeen hem deze avond was aangereikt. Haar hart klopte door alle omhulsels heen voelbaar tegen zijn hand, een levend relikwie uit de dagen van Watteau, een kunstwerk, niet op doek gesteld doch menselijk, ademend en kloppend. Sergei stelde het voor het eerst in deze mate op prijs. Niet zo lang geleden was hij de menselijke stem gaan waarderen in de opera, het menselijk lichaam als drager van schitterende kostuums; nu ontwaakte zijn belangstelling voor het lichaam als kunstwerk zelf zonder erotiek, enkel door de existentie ervan. Het paleis van de prins kwam in zicht, de tocht had tekort geduurd. Natalija's opluchting viel van het gezicht te scheppen. Betekende Pavel zoveel voor deze schone dat zijn aanwezigheid een droomwens was of was hij slechts de verlossing van deze situatie.

"Houdt u veel van prins Pavel, Natalija?"

Zij richtte de donkere ogen verontwaardigd op zijn gestalte, dit was geen beleefde vraag. Hij verwachtte echter een antwoord dus zij knikte met gebogen hoofd.

"Is hij vriendelijk voor u?"

Een nieuwe knik, iets minder overtuigend ditmaal.

"Maar hij is toch niet slecht voor u?"

O nee, dat was hij niet. Haar krullen wipten over haar schouders in haar ontkenning van zijn woorden.

"Als hij u slecht behandelt, moet u dat zeggen; ik kan het niet tolereren dat welke man dan ook zijn hand tegen u opheft of profiteert van zijn machtige positie. Laten wij vrienden zijn, Natalija, het soort vrienden waarvan men aandacht, genegenheid en bescherming mag verwachten. Wilt u dat?"

Ze keek, bestuderend, verlegen en alleraanbiddelijkst in haar onschuld alsof zij zich afvroeg hoe ze bevriend kon zijn met deze man. Toch was Sergei's aanbod geen lege belofte, hij zou graag willen dat deze koningin van de nacht, de fraai bewegende danspartner, de expressieve actrice, zijn woning zou bezoeken om werkelijk met hem te spreken, veel diepgaander dan deze avond van plagerijen. Maar als het aan hem lag, zou het daar absoluut van komen. Helaas lag het niet uitsluitend bij hemzelf al had hij het voor

een groot deel zelf in handen. Natalija kon onmogelijk weerstand bieden aan zijn invloed. Of deze nu persoonlijk of maatschappelijk gold.

"Welnu, zie ik u nog terug?"

"Het kostte haar moeite daarop te antwoorden, eerlijkheid gebood haar het hoofd te schudden doch zij deed het met tegenzin omdat ze wist dat hij daarmee niet tevreden zou zijn. Dat wenste hij ook absoluut niet.

"Niet? Maar Natalija, deze mooie avond smeekt om een vervolg, u hebt een vlam in mijn bloed doen ontwaken, uw aanwezigheid is als nectar voor mijn ziel, wilt u mij daarvan onthouden? Bent u zo harteloos?"

Harteloos wilde Natalija niet zijn, met een hoofdbeweging bracht ze hem tot zwijgen. Toegeeflijkheid op haar gezicht. De gelaatstreken konden niet alleen vreugde, droefenis en angst ten toon spreiden, ook kleine nuances in gemoedsgesteldheid kwamen tot uitdrukking.

"U wilt me geen pijn doen, wij zullen elkaar terugzien?"

Aarzeling. Sergei had in de loop der jaren ook geleerd te acteren en greep in wanthoep haar schouders.

"Alstublieft, neem mij het genot van een wederzien niet af, ik zal bij prins Lvov informeren naar u, ik wil uw adres weten en zal u het mijne geven opdat u langs zal komen. U hoeft uw zwijgen niet te doorbreken, Natalija, ik geniet al uitsluitend van uw stille aanwezigheid. Geeft u mij?"

Zij beaamde dit waarmee hij de gelegenheid kreeg haar ten laatste male te kussen. Zij gaf mee als een lichaam dat het zijne reeds was, hoever hij ook nog van dat moment verwijderd was. Preutsheid kende zij niet of was het zuivere angst hem niet te behagen die haar zo gewillig maakte? Sergei wist met tegenzin dat zij deze nacht van Pavel zou zijn en voelde een licht gevoel van jaloezie. Uitstellen kon echter ook zeer aangenaam zijn. Hij opende de deur en liep door de sneeuw om het rijtuig heen om haar eruit te helpen. De sneeuw blies om hen heen. Zij huiverde en hij beperkte het afscheid tot een handkus.

"Gegroet Natalija en tot een volgende ontmoeting."

Zij glimlachte en haastte zich de trap op, naar de verlichte deur waarachter de warmte lokte. Zelfs de koude deed haar niet afwijken van haar rol die zij deze avond vertolkte, en opmerkelijk wezen, dat zeker.

Sergei zette zijn kraag op en keek haar na tot zij verdwenen was, een droom die verdween in de ochtend waarna een vaag gevoel van welbehagen achterbleef, zo kon hij haar beschrijven. Hij nam plaats in het rijtuig en liet zich door de donkere straten van Sint Petersburg naar huis rijden. Zijn hoofd was gevuld met plannen en ideeën voor de volgende ontmoeting met de wonderbaarlijke Natalija. Lvov zou haar niet behouden, daarvoor was hij een te grote lanterfanter en zij was te goed voor hem. Binnenkort zou zij uit de gratie zijn en kwam er een andere favoriet aan de zijde van de prins. Op dat moment wilde Sergei aanwezig zijn om haar de zijne te maken. Hij behoefde uitsluitend op het juiste moment te wachten om de geschiedenis tot een goed einde te brengen.

Hoofdstuk twee

Sergei Pavlovitch was gewend uiteindelijk zijn zin te krijgen. Na gefaald te hebben in tal van artistieke mogelijkheden had hij ontdekt waar zijn genialiteit lag, in het organiseren en bespelen van mensen. Hij bezat de gave de meest ongeïnteresseerde kunstbarbaar te

winnen voor zijn fantastische plannen. Of het nu op financieel, artistiek of privé gebied was, hij slaagde erin iedereen daar te krijgen waar hij wilde, iedereen wist het en niemand kon eronder uit omdat hij de souplesse bezet mee te gaan in de wensen van de ander zonder de touwtjes uit handen te laten trekken. Hij stelde zijn strategie vast aan de hand van de ander.

Zijn geduld was groot maar niet eindeloos, de cultuur, de kunst in al haar facetten was hem heilig, hij wist dat hij nooit een kunstenaar zou zijn, hij wilde hen scheppen. De wereld zou niets onthouden worden van hetgeen haar geboden kon worden. Hij zou de kostbaarste vruchten selecteren om hen bekend te maken, nu waren ze nog onrijp maar onder zijn verzorging zouden ze spoedig glanzen, barstend van sap en popelend om op geurigheid en smaak getest te worden.

Alexander Benois en hij waren al vrienden vanaf hun jeugd, ze gingen veel uit en spraken over kunst, Shura was een groot liefhebber van de Franse kunst uit het Rococotijdperk en ging nooit naar Parijs zonder Versailles een bezoek te brengen. Hij was eveneens gegrepen door 'Le Pavillon d'Armide' dat door het Marijinsky theater op de planken werd gebracht. "Werkelijk Seroja, als je je plannen om naar Parijs te gaan ten uitvoer wilt brengen, moet je Le Pavillon op het programma zetten. Wij zullen de Fransen hun verleden geven zoals wij dat zien."

Sergei neeg het hoofd.

"Ik was niet anders van plan, mijn beste Shura, ik wil Parijs tonen dat er expressiviteit in de dans kan liggen en dat niet alles even démodé hoeft te zijn als zij tonen. Ik zal na de opera het ballet naar Parijs brengen met de meest getalenteerde en uitdrukkingvolle dansers die we hebben."

"Wie? Bolm, Pavlova, Nijinsky?"

"Nijinsky, waarom hij?"

Vaslav in Armide

"Hij is de meest getalenteerde danser die de keizerlijke school in jaren heeft afgeleverd, Seroja. Hij heeft de techniek en de expressie."

"Hij is tevens een kind dat een dandy wil zijn."

Benois glimlachte.

"Wil jij het iemand verwijten zich als dandy te gedragen?"

"Ik ben geen danser."

Sergei stond op met een peinzende uitdrukking op zijn gezicht.

"Excuseer me, Shura, ik heb nog veel te doen, je zult van me horen met wie en wat we naar Parijs zullen gaan, er is nog ruim een half jaar om alles te organiseren."

"Dat is lang genoeg."

"Misschien, misschien ook niet, ik weet niet hoe snel de zaken af te handelen zijn. Voor we vertrekken zullen mijn plannen echter waarheid zijn."

"Welke plannen?"

"Ik breng de juiste mensen bij elkaar en verder zul je het wel merken."

Sergei liet liever nies van het lot afhangen. Hoewel hij geloofde dat vrouwe Fortuna hem niet geheel links liet liggen, wist hij dat hij het toch zelf zou moeten doen. Geluk lag niet op straat, je struikelde er hoogst zelden over.

Dat hij Nijinsky letterlijk tegen het lijf liep was een van die fraaie samenwerkingsvormen tussen haar en hem. Hij glimlachte in zichzelf, greep de arm van de jongeman toen deze zich met een excuus uit de voeten wilde maken en knikte vriendelijk tegen hem.

"Meneer Nijinsky, wat een prettig toeval u hier te ontmoeten, zou u de lunch met me willen gebruiken?"

Sergei zorgde er wel voor een toon te bezigen die geen tegenspraak mogelijk maakte. De jonge danser knikte dan ook met gebogen hoofd en mompelde een: "Heel graag, meneer Diaghilev."

Terwijl zij samen naar een eetgelegenheid liepen, nam Sergei de jongen eens op, hij had Vaslav eerder gezien. Pavel had hem voorgesteld maar Vaslav had niet de indruk gewekt erg uit te zien naar een herhaalde ontmoeting. Hij was niet op zijn gemak geweest met zijn dwalende ogen langs alle plinten van de wand, zwijgend en beleefd. Of hij had een hekel aan Sergei zelf of hij was mensenschuw en stelde zich jegens iedereen zo introvert op. Sergei had zijn redenen het eerste te bevroeden en vond het de hoogste tijd daar eens een einde aan te maken.

Het was vier uur in de middag, het etablissement was vrijwel leeg. Sergei leidde Vaslav naar een afgelegen tafeltje en gaf zijn jas en hoed aan de wachtende ober. Vaslav ging zitten met gestrekte rug en de benen onder zijn stoel getrokken.

"Meneer Nijinsky, ik heb veel over u gehoord, zowel goede als slechte verhalen."

De ander trachtte zijn blik op een onbestemd punt van de muur de fixeren, zag in dat dat erg onbeleefd was en liet de geschrokken donkere ogen langs Sergei's gezicht glijden, van het donkere haar met de witte lok naar de kin die bijna in de hoge boord verdween en weer omhoog, het glinsterende monocle, de dunne dandy snor boven de sensuele lippen. Het gezicht was uit tal van spotprenten meer dan bekend geraakt en Nijinsky kon het onmogelijk onbekend vinden.

"De goede verhalen kent u ongetwijfeld," ging Sergei meedogenloos voort, "Daar wil ik nies aan toevoegen. U weet dat u als danser vrijwel ongeëvenaard bent, nog wel, uw levenswijze zal u echter weerhouden een sterk te worden. Een danser die zijn leven aan de kunst wenst te wijden is zuinig op zijn gezondheid, neemt voldoende tijd voor rust en bezinning. Ik neem aan dat u uw leven niet aan de kunst wilt wijden?"

Het antwoord kwam snel.

"Mijn leven is de dans, meneer Diaghilev."

"Oh, mag ik dan aannemen dat er een dubbelganger bestaat die zich 's avonds in dubieus gezelschap naar de nachtlokalen begeeft om daar in een bedompte atmosfeer de tijd door te brengen? Is er een andere Vaslav Fomitch Nijinsky die op die manier zijn verpozing vindt? Of vergis ik mij, is er wel een mogelijkheid de kunst te combineren met de verschijning in louche gelegenheden?"

De jongeman boog zwijgend het hoofd, ontkenning zou een leugen zijn, hij was niet door de arrogantie van de prins aangestoken, niet in dit gezelschap althans.

"Er is slechts een Vaslav Nijinsky."

"Ja." Het was een fluistering, nauwelijks meer dan een ademtocht.

"Dan mag ik aannemen dat u zich tot in de late uren in openbare gelegenheden vertoont en zelden thuiskomt, ook niet om te slapen?"

De ober bracht de lunch. Vaslav draaide zijn bord zichtbaar in het nauw gedreven.

"Waarom, Vaslav Fomitch? Vindt u het prettig om in de duisternis over straat te gaan om uw longen te verpesten in rokerige lokalen?"

"Nee, eigenlijk niet."

Was het enkel de invloed van Lvov? Dan was deze jongen wel bijzonder beïnvloedbaar, precies wat Sergei verwachtte, niet voor niets wenste hij een vis a vis met de opkomende ster van het Marijinsky theater. Ruw materiaal, gemakkelijk te bewerken en met alle eigenschappen een kunstwerk te worden, een vrucht die hoognodig geplukt moest worden om te rijpen onder gunstige omstandigheden.

"Nee? Is het vreemd te vragen waarom u het dan doet? De logica ontgaat me even."

Vaslav slaakte een diepe zucht, verlegen met de hele aanval.

"Ik vraag er niet om, zij vragen of ik mee ga."

"Dan kunt u toch weigeren?"

"Weigeren?"

Ditmaal lag er een verwijt in zijn stem, een volgzaam type, deze danser. Ook dat was geen slecht teken. Hem onttrekken aan de invloed van zijn adellijke vrienden kon wel eens zeer dankbaar zijn.

"Welzeker, een weigering is een gunst voor Rusland, u houdt toch van Rusland, uw danskunst dient haar, uw nachtelijke escapades beledigen haar. Wilt u Rusland beledigen?"

"Ö nee! Ik houd van Rusland!"

"Blijkbaar schenkt u toch de voorkeur aan uw minnaar."

Vaslav verstrakte, "Alstublieft..."

"Ik ontzeg u het recht op een minnaar niet, Vaslav Fomitch, ik waarschuw u slechts voor de gevolgen. Rusland heeft geen behoefte aan jongemannen die meer genoeg scheppen in hun eigen pleziertjes of die van hun vrienden dan in de glorie van het land. Opoffering, talent en doorzettingsvermogen hebben Rusland groot gemaakt, geen frivole avontuurtjes."

"Ik wil Rusland niet beledigen."

Sergei nam de houding van de vergevende aan, alleen angst inboezemen zag hij niet als de juiste methode tot succes. Vaslav zou hem liever ontlopen dan tegemoetkomen, lijnrecht tegen alle bedoelingen in.

"Daarvan ben ik overtuigd, u doet het ongetwijfeld niet met kwade bedoelingen, de gevolgen zijn echter kwalijk. Ik zou u aanraden uw levenswijze drastisch te wijzigen zodat u de man wordt die u kan zijn: een parel van het Russische volk."

Vaslav keek nu niet meer langs hem heen, er was een begin van capitulatie, hij waagde het niet zich te verdedigen hetgeen een aanval op de natie zou zijn, zou hij echter sterk genoeg

zijn om zich aan alle wensen te onttrekken en zijn eigen weg te vinden? Sergei betwijfelde het.

"Het is moeilijk voor u de verlangens van prins Pavel te negeren, niet waar? U durft hem niet te weigeren. Lijkt het u geen goede oplossing dat ik eens met hem converseer? Ik ben ervan overtuigd dat hij mijn denkbeelden zal kunnen volgen."

"Denkt u?"

"Ik weet het zeker, hij weet wat ware kunst is. Ik zal u helpen, Vaslav Fomitch, omdat de glorie van Rusland mij boven alles gaat. Ik zou het op prijs stellen wanneer u mij met een bezoek wilt vereren in het Europa-hotel waar ik een soiree geef voor kunstenaars. Ik heb u daar nooit aangetroffen terwijl u er op uw plaats zou zijn. Komt u?"

Nijinsky knikte.

"Ik zal er zijn, meneer Diaghilev."

Sergei hield ervan gedurende informele avonden met vooraanstaande kunstenaars van gedachten te wisselen, het trok de banden met hen vaster aan en zorgde bovendien voor een *deux a deux* tussen de artiesten en hun geldschieters. Nauwe contacten maakten de portefeuilles lossen.

Vaslav was inderdaad nooit verschenen in tegenstelling tot zijn collega's die, nu Sergei's belangstelling naar de danskunst uitging, graag te gast waren bij zijn bijeenkomsten.

Shura, nog steeds gegrepen door *Le Pavillon d'Armide*, zag zijn plannen werkelijkheid worden, de opera was aangeslagen in Parijs. Chaliapine had furore gemaakt en het was geen geheim meer dat Sergei het Parijse publiek had beloofd het komend seizoen het ballet naar hen toe te brengen, met Pavlova, met Mikhail Fokine en andere grote sterren.

Benois door Bakst 1898

"Je hebt al mensen gecontracteerd, *Seriozha*?"

"Zeker, en zij voelen er veel voor mee te gaan, na de sluiting van het seizoen vertrekken we naar Parijs."

"Wie moet dat allemaal betalen?"

"Groothertog Vladimir Alexandrovitch is gegrepen door het idee en heeft me zijn financiële steun toegezegd."

"Dus de plannen zijn rond?"

"Bijna, mijn beste Shura, vandaag hoop ik het laatste contract af te sluiten, dan hoeven wij er enkel voor te zorgen dat we accommodatie hebben in Parijs."

"Dat zal wel lukken."

"Daar ben ik van overtuigd."

Sergei verzag nog niet dat er zware tegenwinden zouden komen alvorens het ballet haar eerste optreden in de Franse hoofdstad zou hebben.

De eerste gasten arriveerden, het aantal genodigden was klein die avond. Sergei had andere plannen, niemand was daarvan op de hoogte, zelfs Shura en Levushka wiste niet dat de uitgangspunten van deze bijeenkomst anders waren dan die van de vorige. Alexei Mavrine was met werk belast en kon niet verschijnen. Vaslav was in gezelschap van Lvov hoewel er de laatste tijd een kentering in de relatie plaatsgevonden had. Sergei trad met een uitnodigende glimlach op het tweetal toe, liet Pavel over aan zijn vrienden en leidde Vaslav rond langs de schilderijen en boeken die hij had verzameld. De jonge danser leek geveleid met de aandacht en de vriendschappelijke toon, de paniekblik was geheel uit zijn ogen verdwenen.

"Je houdt van lezen, Vaslav?"

"Heel veel. Ik vind het mooi hoe er beelden worden geschapen met woorden."

"Schrijf je zelf wel eens?"

"Nee, ik kan het niet zo mooi als de schrijvers."

"Wat vond je mooi om te lezen?"

"De idioot van Dostojevsky. Ik heb het vorig jaar gelezen, nu heb ik daar niet zoveel tijd meer voor."

Sergei slikte enkele moraliserende woorden in en glimlachte.

"Begreep je ook alles? Er zit meer achter dan menigeeen denkt."

"Ik dacht wel dat ik het begreep," zei de jongen bescheiden, terwijl zijn ogen langs de ruggen van de vele boeken gleden.

"Dan moet je 'De Demonen' ook eens lezen, dat zal je ook wel aanspreken. Je moet het boek maar van me lenen."

"Zou dat mogen?"

"Natuurlijk, ik zie dat zoiets aan jou niet verspild is en je zult vast voorzichtig met het boek zijn."

Vaslav haastte zich omdat te bevestigen en keek dankbaar naar zijn gastheer. Waarom besteedde de belangrijke Diaghilev zo veel aandacht aan hem? Hij was zowel verbaasd als geveleid en Sergei sterkte hem in het gevoel uitverkoren te zijn tussen een heleboel andere, in Vaslavs ogen, belangrijkere mensen. Het was hetzelfde gevoel dat hij gekregen had toen prins Lvov hem wilde ontmoeten en zich opwierp als een begeleider en beschermer. Doch prins Lvov had vele vrienden en Vaslav was al snel verre van favoriet. Hoewel hij niet uit de vriendengroep verstoten werd, voelde hij zich wel weer zwaar de mindere van het gezelschap, een zelfde positie die hij op de balletschool constant had gehad. Nu bracht Diaghilev hem midden in het centrum van diens belangstelling en hij kon er onmogelijk weerstand aan bieden. Sergei zag, terwijl hij over schilderijen vertelde, hoe de afweer en beleefdheid langzaam weg smolten maar hij liet niets merken. Hij wilde de ontwikkeling niet afremmen door een te enthousiaste begroeting ervan. In deze sfeer was het niet moeilijk om Vaslav met Lvov en nog wat vrienden mee te krijgen naar zijn huis. Daar opende hij om Vaslavs hart te bereiken bij wijze van uitzondering zijn eigen hart en hij vertelde de jongeling over de twee grootste kunstenaars van de Renaissance en misschien wel van alle eeuwen: Leonardo da Vinci en Michelangelo Buonarroti. Sergei had vele boeken, maar de meeste had hij slechts ingekeken. Hij hield niet van lezen, ook al zou hij

dat nooit bekennen. Maar één boek had hij zeer vaak bekeken en dat toonde hij nu ook aan Vaslav. Beiden zaten dicht naast elkaar op een bank in de verder verlaten studeerkamer. Het prachtige in leer gebonden kunst boek lag op Sergei's knieën en Vaslav boog zich er geïnteresseerd overheen. Alles wat Sergei hem zei, leek hij als een spons in zich op te nemen. Hij ging aan zijn lippen en keek hem constant aan als hij sprak. De reserve was totaal verdwenen, hij was veranderd in een schooljongen die zo goed zijn best deed tijdens de lessen, waar hij belang in stelde. Zo vernam hij vele dingen over de grootste en meest veelzijdige kunstenaars die ooit bestaan hadden. Leonardo hield ook niet van boekenwijsheid en Sergei had zich dikwijls vereenzelvigd met deze man, die over belang in stelde, zich met elk onderwerp van de kunst bezig hield en alleen zijn eigen ogen en oordeel vertrouwde. Leonardo was voor zijn tijdgenoten een man die ze niet begrepen maar wel bewonderden en Sergei proefde dezelfde tegenstelling vaak in zijn relaties. De mensen wilden met hem omgaan, ook al moest daar vaak geldelijke steun tegenover staan. Ze stelden het op prijs als hun namen met de zijne in verband werden gebracht, doch zelden kon dat van gevoelens vermeld worden. Natuurlijk, Levushka en Shura waren zijn beste vrienden en met Alexei was de relatie precies zoals hij moest zijn, doch er was meer dat Sergei zocht. Was het de tengere jongen naast hem, wiens mond een beetje open hing in de gespannen aandacht, maar wiens ogen nu niet dromerig wegzweefden doch hem vol interesse tegemoet glinsterden in een honger naar meer weten en leren?

"Je bent leergierig, Vaslav," sprak hij goedkeurend, "Behoud die eigenschap want het is goed om te luisteren naar mensen die meer weten dan jij."

"Û weet zo vreselijk veel."

"Dat is zo, doch ik ben ook ouder dan jij en ik heb een grondige scholing achter de rug. Maar wanhoop niet, Vaslav, er is tijd genoeg om heel veel te leren en te ervaren."

"Zoveel als u? Dat betwijfel ik."

De blik werd somber en Sergei die de opmerking eerst als een vleidend compliment wilde opvatten, moest zijn mening herzien. De jongen zag werkelijk erg tegen hem op.

"Kom Vaslav, niet zo terneergeslagen, ieder mens in anders, we hebben allemaal onze eigen capaciteiten. Jij kan dansen."

Blijdschap vloog als een lentewind over het kinderlijke gezicht.

"U heeft me gezien!"

"Jazeker, de eerste keer in Don Giovanni, maar ik bewonder je vooral in Pavillon. Je hebt een groot talent, Vaslav Fomitch, ik ben blij dat je besloten hebt om dit geschenk van God te ontwikkelen. Zo mogelijk zal ik je altijd van dienst zijn, onthoud dat maar."

De jongen keek ernstig naar hem en Sergei retourneerde de onderzoekende blik. Wat vonden zij in elkaars ogen, het besef van belangstelling en verbondenheid? Las de jonge Vaslav de oprechte sympathie in Sergei's ogen? Ze waren alleen in de salon, de weinige andere gasten vertoefden in de wat kleinere eetkamer en stoorden hen niet. De sfeer tussen de twee mensen was na de gewisselde complimenten nogal vertrouwelijk en Sergei legde zijn hand op die van Vaslav, die nog op het kunstboek rustte.

"U bent heel vriendelijk voor mij."

"Ik ben blij dat je vanavond gekomen bent, Vaslav. Jij ook?"

Sergei glimlachte en langzaam trok de ernst van het gezicht weg om plaats te maken voor een schuchtere glans van vertrouwelijkheid. Het ontroerde Sergei die deze avond vanaf het begin voorbereid was ingegaan en nu geconfronteerd werd met een kinderlijke eerlijkheid die geheel niemand van zijn kennissen bezat. Vaslav veranderde op dat moment van

begeerd object in mens en Sergei vroeg zich voor het eerst af wat deze jongen zo ingetogen gemaakt had. Veel mensen beschouwden hem als het grote talent van het Marijinsky, dus aan waardering kon het niet liggen. Wat ging er in dat ietwat driehoekige hoofd om?

"Waar denk je aan, Vaslav?"

"Ik ben toch wel blij dat ik deze avond ben meegegaan met de prins."

"Vond je het een beetje beangstigend?"

De ogen werden weer neergeslagen.

"Ja."

"Omdat alles vreemd zou zijn en je bijna niemand kende?"

Hij had goed geraden, de jongen keek hem bij dit begrip verbaasd aan en knikte. Geen mens had eerder deze gevoelens geweten of begrepen, sommigen lachten hem uit om die angsten en Vaslav had geleerd deze voor zichzelf te houden. Nu deelde Sergei in die emotie en zijn ogen bleven even vriendelijk op hem gericht. Kon deze man, die alleen maar vrienden had en nergens bang voor was, hem werkelijk begrijpen?

"Vreemden worden vrienden, Vaslav, zodra je hen vaker ontmoet. Beloof je om me vaker een bezoekje te brengen?"

"Wilt u dat?"

"Ja, dat wil ik. Het is heel aangenaam om met jou over kunst te praten. Het is net als met de mensen, Vaslav, je leert het beter kennen en waarderen om er tenslotte veel van te gaan houden. Neem nu deze afbeelding van een beroemd schilderij van Leonardo da Vinci. Je ziet het voor het eerst, neem ik aan? Hoe vind je het?"

De jongen boog zich over het boek en leek lang na te denken.

"Ze lacht me uit."

Sergei verbeet een glimlach, omdat deze opmerking in wezen een trieste was. Vaslav was blijkbaar erg onzeker, omdat de meeste mensen de jonge vrouw binnenpretjes toeschreven in plaats van leedvermaak.

"Wat vind je van haar ogen, Vaslav?"

"Ze zijn lelijk," was het antwoord dat er zonder aarzeling uitkwam, "Ze staan schuin en lijken wel chinees. Kitajec ogen."

Sergei was voor het eerst sinds lange, lange tijd volkomen uit het veld geslagen. De ogen werden door de critici juist hogelijk gewaardeerd als een van de bijzondere aspecten van het schilderij. Wat bracht deze knaap die nauwelijks iets van kunst wist, ertoe om er zonder meer kritiek op te geven? Hij kende diens karakter al in zoverre dat hij wist dat Vaslav geen type was om pardoes een opzienbarende mening te uiten en af te achten hoe het af zou lopen.

"Denk je dat ik hen ook lelijk vind?" was zijn voorzichtige vraag. Ook nu kwam de repliek ongeremd naar buiten.

"Natuurlijk."

"Waarom, Vaslav?"

"Het zijn Kitajec-ogen, die zijn lelijk."

"Ik vind ze mooi."

"Nee..." Vaslav was onzeker en dacht duidelijk dat er een grapje gemaakt werd.

"Ja, ik vind ze zelfs erg mooi."

"Iedereen vindt ze lelijk."

"Op dit schilderij?"

"Bij mij."

De oorzaak van de onverwachtse reactie was nu bekend. Kinderen konden wreed zijn en hadden hun verlegen klasgenootje zeer waarschijnlijk dikwijls met deze uiterlijke opvallende kenmerken geplaagd. Sergei legde een vinger onder de kin van zijn metgezel en tilde diens hoofd op. Daarna streek hij met zijn wijsvinger even langs de omtrekken van de inderdaad ietwat schuinstaande ogen. Het was niet echt opvallend zeker niet lelijk; als de jongen er op de goede manier gebruik van leerde maken, kon het zelfs zeer charmerend zijn.

"Ja, ik vind ze bij jou ook niet lelijk, Vaslav. Jouw ogen behoren aan jou, ze passen bij je en zijn je door God gegeven. Bovendien vind ik ze absoluut heel aantrekkelijk."

"Aantrekkelijk?"

De ongeloof op zijn gezicht weerspiegelde de verbazing om dat woord.

"Ze noemen me Kitajec!"

"Iedere persoon, die belangrijk is, krijgt een bijnaam, lieve Vaslav. De mensen zijn jaloers en zoeken iets waardoor de belangrijkheid in hun ogen lijkt te verminderen. Een domme gedachte die helaas door velen gedeeld wordt. Je kent ongetwijfeld ook de bijnaam, die men mij gegeven heeft. Doch het deert mij niet, omdat een bijnaam in feite waardering voorstelt. Ook voor jou, Vaslav. Je kunt er beter trots op zijn."

Sergei las twijfel in de ogen, de verachte bijnaam accepteren en er nog trots op zijn ook, Vaslav leek daar niet meteen toe in staat. Doch het zou komen, de dag dat Vaslav zo zeker van zichzelf was dat geen scheldnaam hem uit het veld zou slaan. Opgroeien zou hij, onder de zorgen van een oudere man die alles al had meegemaakt. Totdat hij op eigen benen kon staan en zijn weg zou vinden.

"Ik kan er toch niets aan doen?"

"Nee, men plaagt meestal niet met zaken die geen keer kunnen nemen. Jouw ogen zijn bijzonder dus men is er jaloers op en plaagt je ermee. Iedereen wil wel opvallen en jij doet dat, niet alleen door je danskunst maar eveneens door je aantrekkelijkheid. Plagen ze je nooit met de dans?"

"Bijna nooit. Vroeger, nu niet meer."

"Omdat iedereen je erom bewondert, wacht maar af, Vaslav, er zullen mensen zijn die jouw ogen net zo mooi vinden als die van dit schilderij, dan hoef je je er niet meer voor te schamen."

"Ik kan wel dansen maar de ogen zijn lelijk."

"Beste Vaslav, dat is toch een heel subjectieve mening? Omdat je studiegenoten dat zeiden ben je erin gaan geloven. Misschien vond de vrouw op dit schilderij van Leonardo zichzelf ook wel erg lelijk totdat een groot schilder haar portret maakte, dat door iedereen bewonderd werd. Het is voor bekende mensen zelfs heel prettig om een paar opvallende uiterlijke eigenschappen te hebben, dat maakt hen voor de mensen gemakkelijk herkenbaar. Ik zou me nooit voor hoeven te stellen wanneer ik dat niet zou willen. De mensen zien me en weten meteen met wie ze te doen hebben. Dat is erg gemakkelijk." Hetzelfde gold voor de tekenaars van cartoons, de witte lok in het haar van Sergei, zijn monocle en postuur, het was een gift voor de mensen die hem in spotprenten wilden vereeuwigen. Hij had geleerd dat op prijs te stellen, er trots op te zijn en het als een deel van zichzelf te zien dat zijn bekendheid wellicht mede in de hand had gewerkt. De tekenaars zouden evenmin moeite met Vaslav hebben, krantenlezers zouden hem eenvoudig herkennen en met herkenning kwam de beroemdheid tot stand.

De bekendheid van Vaslav was een onderwerp waar hij het nog over moest hebben, tenslotte was het de bedoeling van deze avond dat de groep die naar Parijs zou gaan geformeerd werd. Nijinsky moest absoluut mee, niet alleen was hij de beste mannelijke solist die het Marijinsky momenteel kende, een nadere kennismaking in een andere omgeving zou bijzonder aangenaam zijn.

"De mensen bewonderen u," vond Vaslav.

"Ze bewonderen jou ook omdat je prachtig danst. Ze bewonderen dit schilderij omdat het een kunstwerk is van een zeer groot schilder. Zou je het ooit in werkelijkheid willen zien?"

"Ik weet niet waar het is."

"In Parijs, in een groot museum waar veel beroemde kunstwerken hangen, ik zal je graag eens rondleiden en je vertellen over alle schilderijen die men daar heeft samengebracht."

Vaslav glimlachte enigszins verlegen.

"Ik denk niet dat dat gaat. Parijs is heel ver weg."

"En je denkt dat je daar nooit zult komen? Vergis je niet, Vaslav, een danser van jouw formaat moet niet slechts in Rusland dansen. Jouw kunst moet aan de wereld getoond worden. Daarom wil ik het allerbeste dat er op kunstgebied in Rusland bestaat naar Europa brengen. En jij bent het allerbeste op het gebied van de dans."

Vaslav leek even perplex, hij was sinds zijn vroege jeugd in Sint Petersburg gebleven en had geen idee van de wereld buiten die stad. Sergei vervolgde verklarend:

"Deze zomer wil ik met de bekendste dansers van het Marijinsky en het Bolshoi naar Parijs gaan om daar een serie voorstellingen te geven. Ik zou heel graag willen dat jij meegaat. Zou je dat op prijs stellen?"

Als Vaslav had gehoord dat hij een onecht kind van de tsaar was, had hij niet verbaasder kunnen kijken. Tenslotte vloog er echter een stralende lach over zijn gezicht die de ogen deden glinsteren en het jongensgezicht ronder maakte. Sergei prefereerde deze reactie boven de vleiende bedankjes van de anderen. Vaslav was spontaan, hij was ernstig en in zichzelf gekeerd maar zijn gevoelens blonken uit door oprechtheid.

"Naar Parijs! Dat zou heerlijk zijn. Wie moeten echter hier dansen? Kan dat dan wel?"

"Als je bereid bent je vakantie eraan op te offeren..."

"Het is toch vakantie, helemaal naar Parijs, dat is verschrikkelijk ver weg."

"Je zult er wel moeten werken."

"Dat is toch fijn!"

Natuurlijk, hij hield van de dans en dat sprak uit zijn hele toneelverschijning, met enige goede invloed kon hij ongetwijfeld bijzonder fanatiek worden en fanatisme was de moeder van de ware kunst.

"Ja, het zal fijn zijn. De mensen zullen je bewonderen en willen dat je terugkeert. Het Parijse publiek is niet veel gewend op het gebied van de dans, Vaslav, we mogen hen dat niet onthouden."

Vaslav keek nog alsof hij zijn oren niet kon geloven, dit klonk te sprookjesachtig, vanaf het vertrouwde podium in Sint Petersburg zou hij de wereld ingeslingerd worden. Alleen was hij daar waarschijnlijk niet tegen opgewassen, hij behoefde echter niet alleen te gaan.

"Je gaat er dus mee akkoord, Vaslav? Dan kunnen de zaken afgehandeld worden. We hebben de tijd, connecties in Parijs en hier in Rusland zullen me zeker van dienst zijn."

Vaslav knikte enthousiast.

"Ik ga graag mee."

"Mooi zo."

Sergei begon te vertellen over Parijs en haalde er boeken bij waarin plaatjes stonden van de Arc du Triomphe, de Eiffeltoren en de Tuilerieën. Hij liet schilderijen zien waarop Versailles was afgebeeld en vertelde dat de Benois decors van Le Pavillon d'Armide daarop waren geïnspireerd. De jongen luisterde ademloos, er was niets meer over van die gesloten afwerendheid, de ogen tintelden van plezier en hij genoot met volle teugen van alle informatie die hem geboden werd.

Het werd tijd om eens enige aandacht aan de gasten te gaan besteden, hoe inferieur hun gezelschap ook mocht zij in vergelijking tot dat van Vaslav. Sergei zette de boeken weer in de kast en zei dat hij nodig aan de plichten moest. Vaslav keek schuldbewust.

"Het spijt me dat ik zoveel beslag op uw tijd heb gelegd."

"Dat hoeft niet, Vaslav, ik vond het heel prettig om me je te praten, interesse is een goede eigenschap. De gasten hebben elkaar wel vermaakt, niemand zal boos op jou of mij zijn."

"Zij hebben vast veel meer te vertellen dan ik."

"Ik weet al wat zij te vertellen hebben, jou moet ik nog leren kennen. Ik zou het fijn vinden als je nog bleef zodat we ons gesprek voort kunnen zetten wanneer de anderen naar huis zijn gegaan. Zou je dat willen?"

"Heel graag."

Sergei glimlachte en vond dat vrouwe Fortuna hem vanavond bijzonder met geschenken overlaadde. Als dit geluk aan zou houden werd alles wat hij ondernam een enorm succes, dit ging geheel naar verwachting. Hij had niet verwacht dat de jonge Vaslav zo gemakkelijk te ontgooien zou zijn, een jongen met zeer onbekende facetten aan zijn karakter.

In de voorkamer was het gezelschap al uitgedund, niemand scheen door verveling gekweld te worden. Sergei wendde zich tot Vaslav.

"Zie je wel dat ik best een tijd weg kan, ik breng slechts mensen bijeen die elkaar moeten ontmoeten, ik ben niet meer dan een bemiddelaar."

En dat gold alles. Sergei wist dat hij op dat gebied briljant was, het succes van het Parijse seizoen had zijn ijdelheid gestreeld en zijn zelfbewustzijn een nieuwe impuls gegeven. Hij mocht dan geen artiest zijn, hij wist hen wel te maken. Zonder hem zouden ze niet half zo ver komen.

Benois schoot hem aan en hij moest Vaslav aan zichzelf overlaten, niet voor lang echter, hij toonde de jongen dat deze ook in het gezelschap van anderen graag aan de zijde van Diaghilev mocht vertoeven. Vaslav was echter verlegen jegens de anderen en mengde zich niet in gesprekken behalve wanneer hem iets werd gevraagd. Een wonderlijk persoon. Pavel Lvov was druk doende een jongeman met kwinkslagen en oppervlakkige flirt te verleiden dus Vaslav bleef waar hij was, aan de zijde van zijn nieuwe beschermheer. Niemand was zo goed op de hoogte van de plannen van Sergei als juist deze prins. Toen zijn moment van vertrek kwam, wierp hij een vragende blik op Vaslav die meteen van zijn stoel verrees.

"Waar ga jij naar toe?" informeerde Sergei.

"Pavel Dmitrivitch gaat naar huis toe."

"Maar wij hadden toch afgesproken dat je nog wat langer zou blijven opdat we nog konden praten?"

Vaslav knikte en ging weer zitten, zich waarschijnlijk afvragend hoe hij thuis zou komen als hij geen vervoer had. Beloofd was echter beloofd, dus hij moest toezien hoe Pavel in zijn jas werd geholpen en afscheid kwam nemen.

"Het was een prettige avond, ik hoop dat u even content bent als ik... en zult zijn," zei hij tot Sergei met een niet mis te verstane blik op zijn ex-favoriet. Vaslav kreeg een vriendelijk kneepje in zijn wang.

"Vermaak je, Vaslav Fomitch."

De jongen verschoot van kleur, de bedoeling begrijpend. Hij boog berustend het hoofd.

"Dank je Pavel Dmitrivitch."

Sergei vroeg zich af waarom zijn gas ineens zo stil werd, gold zijn schrik het idee dat Pavel hem definitief liet vallen of was er toch nog angst over jegens hemzelf? In het gesprek was daar niets van te bespeuren geweest. Waarschijnlijk was hij bang voor de onvoorziene intimiteit en zou dit wel verdwijnen, tenslotte was hij wel het een en ander gewend. Pavel stond bekend om zijn tegen orgieën aanleunende avondjes.

Ook de laatste gasten verdwenen. Vaslav zat nog immer stil op de prachtige Jacobijnse stoel die Sergei eens vanuit Frankrijk had meegebracht. De knaap glimlachte zachtjes voor zich heen en was schijnbaar diep in gedachten verzongen. Dacht hij aan wat de nacht hen brengen zou?

Vassili Zuikov, de bediende, haalde de gebruikte kopjes en glazen weg en informeerde of de heren nog iets wensten te gebruiken. Sergei moest de vraag herhalen alvorens Vaslav snel het hoofd schudde. Nee, hij behoefde niets meer. Wat ging er toch allemaal door die wonderlijk in zichzelf gekeerde jongen heen? Hij leek in niets op de uitdagende slaaf van Armide, zijn hele persoonlijkheid scheen met andere mensen in de buurt op te houden met bestaan. Toch was dat enkel schijn, hij had deze avond een glimp mogen opvangen van hoe Vaslav ook kon zijn.

"Ben je moe, Vaslav Fomitch?"

De jongen schrok op en wist geen antwoord te geven, Sergei kon de reden daarvan wel gissen, hij wist niet welk antwoord er van hem verwacht werd.

"Het is al laat, te laat om nog naar huis te gaan, Vaslav. Heb je er bezwaar tegen om de nacht hier door te brengen?"

De vraag was enkel een beleefdheidsfrase, ze wisten beiden dat hij blijven zou. Ze gingen naar de slaapkamer. Vassili had al instructies gekregen en liet zich niet meer zien. De houding van Vaslav werd elke seconde een groter raadsel voor Sergei. In het warme licht van een enkele lamp kleedde de jongen zich aarzelen uit, met de rug naar zijn gastheer gewend. Uitdaging? De verlegen blikken spraken een andere taal maar was de danser tot zo'n toneelstukje instaat? Blijkbaar, want Sergei wist zeker dat de verhalen van Pavel op waarheid berustte. Vaslav had zelfs meer dan een minnaar gehad. Waarschijnlijk trok het spel van aantrekken en afstoten hem erg gaan, een onverwachts aspect aan het karakter van de danser, alhoewel hij het misschien had kunnen voorspellen als hij gedacht had aan hun vreemde eerste ontmoeting. Naakt, zonder nog steeds iets te tonen gleden de jongen het brede bed in, zijn bescheidenheid was blijkbaar vergeten. Sergei wist nog heel goed hoe Alexei Mavrine had staan aarzelen totdat hij werkelijk de uitnodiging had gekregen om bij hem in bed te stappen. Sergei deed het licht uit en volgde even later. Vaslav lag geheel aan de andere kant van het bed op zijn zij. Het werd als een uitnodiging beschouwd. Sergei sloeg zijn armen om het tengere middel en trok hem naar zich toe. Hij zocht de mond, die zo'n zoete herinnering had achtergelaten en weer waren de lippen gewillig onder de zijne. Vaslavs handen gleden schuchter over de rug van Sergei en streelden deze ietwat hulpeloos. Wat was dat toch voor vreemde karaktertrek om de onwetende maagd te spelen? Een wensdroom zoals velen hun fantasie voor in het donker hadden of hadden zijn

voorgangers deze houding op prijs gesteld? Hij zag er Lvov best voor aan om een illusie te scheppen van de onschuldige jongeling die door de oudere perfecte minnaar verleid werd om zich over te geven aan zaken die tegen zijn geweten indruisten maar waartegen hij zich niet verzetten kon. Sergei wilde geen spelletjes spelen, hij wenste liefde te geven en te ontvangen en begon daarom de jongen te strelen. Het was een onaangename verrassing om diens lichaam zo koel en afwerend te vinden, het reageerde totaal niet, ook al bleef Vaslav hem strelen en terug kussen. Waar was de stralende danser gebleven die het hart heftiger deed kloppen met zijn erotische poses en soms extatische gezichtsuitdrukking? Weer een andere rol, Vaslav wenste veroverd te worden en Sergei aarzelde even of hij daar gehoor aan zou geven. Deze situatie was voor hem ook nieuw, Alexei had elke toenadering verwelkomd en beantwoord. Hij was het niet gewend om moeite voor een ander te doen als hij hem eenmaal zover had gekregen. Sergei besloot tot een compromis en ging zijn eigen gang. Vaslav zou wel volgen op de weg naar de uiteindelijke bevrediging. Toch kwam hij niet echt vooruit, hoeveel moeite hij zich ook gaf, er was iets vreemds aan de hele toestand dat hem remde. Slechts langzaam dronk de oorzaak tot hem door docht de ontdekking bekoelde zijn hoofd totaal: Vaslav lag te trillen als een espenblad. In de verwarmde kamer in bed en zo dichtbij het lichaam van Sergei kon koude niet de oorzaak zijn. Een andere reden kon alleen maar angst zijn. Abrupt liet hij de jongen los en wentelde hij zich op zijn rug. Vaslav gaf een beetje mee doch bleef halverwege in die beweging steken, plotseling bemerkend dat de ander met beminnen was gestopt. Hij sloeg het bed zachtjes op zij en wilde het bed verlaten, heftig was de schrik toen een hand hem bij de arm greep.

"Waar ga jij heen?"

"Weg... naar huis..."

"Midden in de nacht?"

Vaslav was al half uit bed en werd nu pontificaal teruggetrokken en tot zijn kin toegedekt.

"Moet je kou vatten?"

"Ik zal me snel aankleden."

"Hoe wilde je zo laat nog naar huis komen?"

"Ik loop wel."

"Waarom wil je ineens weg, Vaslav?"

"Ü wilt toch dat ik wegga?"

"Ik? Welnee, dat heb ik helemaal niet gezegd. Hoe kom je daarbij?"

"U bent toch boos omdat ik geen goede minnaar ben?"

Sergei keek hem verbaasd aan, maar kon in het donker te weinig zien om iets uit de gezichtsuitdrukking op te maken.

"Ik ben geheel niet boos op je," haastte hij zich met een geruststelling, "ik stopte enkel omdat ik bemerkte dat je lag te trillen."

"Het spijt me."

Een gefluisterd excuus in het donker, wat had Vaslav zo bewust gemaakt van zijn falen? Het antwoord moest Lvov zijn maar wat had deze met die verwijten willen bereiken?

"Waarom trilde je, Vaslav, ben je bang voor me?"

"Een beetje."

De bescheiden bevestiging was toch voldoende om de man versted te doen staan. Vaslav was bang? Natuurlijk had hij wel eerder meegemaakt dat mensen zich bevreesd tegenover hem opstelden, daar hadden ze hen dan altijd zelf naar gemaakt. Tegenover Vaslav had hij

zich echter opgesteld als de beminnelijkheid zelve, juist omdat hij door de reserve en schroom heen had moeten breken. Welke daad had de jongen dan afgeschrikt?

"Waarom Vaslav?"

"Ik ken u helemaal niet."

Het leek de noodkreet van een kind, het ontroerde Sergei en hij dankte God dat deze hem op tijd de realiteit had doen beseffen, nu kon alles nog hersteld worden. Dan moest hij wel zijn totale houding herzien. Geen hete winternacht of er moest een wonder gebeuren. Sergei wilde echter best tevreden zijn met enkel warmte, het was voor hem noodzakelijk om ook geliefd te worden, de liefde diende van twee kanten te komen en uit dwang was nog nimmer iets moois ontstaan.

"We hebben elkaar deze avond toch leren kennen?"

"Jawel, en het spijt me ook. Ik wil helemaal niet dat u boos op me wordt."

Sergei kwam een beetje overeind om Vaslav met een gebaar te tonen dat woede geheel in niet in zijn intentie lag, de jongen kromp ineen op hetzelfde ogenblik. Sergei voelde het bed trillen en had intense medelijden met het bange wezen naast hem. Voorzichtig streelde hij het in het hoofdkussen weggedoken hoofd.

"Niet zo bang zijn, Vaslav, dat is nergens voor nodig. Ik zal je heus niet slaan, waarom zou ik? Ik ben een vriend van je, dan ga je elkaar geen pijn doen. Het zou niet in me opkomen. Vrienden respecteren elkaar, als jij niet wenst lief te hebben, dat gebeurt dat ook niet. Boos zal ik daar niet om worden."

"Nee?"

"Nee. Werd Lvov wel boos op je? Heeft hij je geslagen, Vaslav?"

"Soms, ik ben een slechte minnaar."

"Waarom Vaslav? Het is toch niet aan hem om dat te bepalen? Hij heeft zeker het recht niet jou te slaan. Jij bent zijn eigendom niet."

"Hij had het recht wel, ik deed alles verkeerd en hij verdeed zijn tijd, dan kon ik beter weggaan."

"Stuurde hij je weg? Midden in de nacht?"

Door de hand op het hoofd van de jongen kon Sergei voelen dat een stille knik het antwoord was. Een woede vermengd met medelijden maakte zich van hem meester. Waar haalde Pavel de moed vandaan zijn partner op een dergelijke vernederende wijze te behandelen? Omdat zijn milieu beter was? Omdat hij een adellijke titel droeg en een hogere sport op de maatschappelijke ladder bereikt meende te hebben? Hij had Vaslav, nog bijna een kind, de stuipen op het lijf gejaagd, dat werd nu wel duidelijk.

"Was je niet woedend op hem?"

"O nee, hij had gelijk, ik ben een slechte minnaar."

"Maar Vaslav, wat doet de technische kant van de liefde er nu toe? Elkaar beminnen is het toch ook samen naar de zin hebben? Anders is het geen liefde."

"Ik vond het wel fijn," bekende de jongen, "En ik houd veel van Pavel, ik vind het naar dat ik niet kon behagen. Ik had hem graag een plezier gedaan."

"Jullie relatie is toch beëindigd?"

"Ja."

Het klonk spijtig, was de danser de decadente prins lief gaan hebben en zou hij liever bij hem gebleven zijn ondanks verwijten en lichamelijke pijn? Dan wilde dat zeggen dat Vaslav niet alleen als minnaar te gebruiken was maar dat hij eveneens van iemand kon gaan houden. Sergei was er vast van overtuigd dat hij erin zou slagen die plaats, die Pavel

bekleedde, over te nemen en Vaslav volledig voor zich te winnen. Het was een geheel nieuwe uitdaging, een experiment dat naar een zeer bevredigend einde zou kunnen leiden. Vaslav was geen man die liefhad uit bewondering alleen, hij wilde een hechtere band hebben en dat verschafte Sergei de garantie dat er geen relatie uit snobisme zou ontstaan. Iets waar hij Alexei wel eens van verdacht. Vaslav was geen Pavlova die enkel uit geldgebrek en gemakzucht de mannen haar gunsten verleende en, zoals het in de volksmond heette, voor iedere dag van de week een andere minnaar had. Hij was op zoek naar een zekere monogamie en Sergei had nooit iets anders gewenst. Hij hield helemaal niet van snel wisselende vrienden en liefdes voor een nacht. Er moest een band zijn, geestelijk, artistiek en intellectueel. Niet iedereen voldeed aan die eisen, zeer weinig mensen konden hem zodanig boeien dat hij hen tot zijn speciale vriend maakte. En wanneer het eenmaal zover was, kon de favoriet er ook op rekenen dat Sergei op alle gebieden steun schonk en al zijn invloed aanwendde om de ander gelukkig te maken.

Bij Vaslav trof hij veel van zijn verlangens aan, de jongen was artistiek begaafd, hij was een aangename gesprekspartner en zijn onthutsende kinderlijkheid was een verademing in het milieu van door de wol geverfde aristocraten en artiesten. Hij bezat tevens de nieuwsgierigheid die de bakermat was van de wetenschap en kon zich om die reden nog op velerlei gebied ontwikkelen. Voor een minnaar was het echter nog te vroeg.

"Pavel Dmitrivitch vindt jou geen goede minnaar, weet je ook waarom hij dat zegt?"

"Ik doe niet alles wat hij wil."

"Waarom niet? Vind je het immoreel om bepaalde dingen met hem te doen? Ben je kuis?"

"Ik wil best alles doen, maar ik weet alleen niet wat."

"Zegt hij dat niet?"

"Nee, ik begrijp hem altijd verkeerd, daarom vindt hij het beter dat ik maar een anders vriend word."

Sergei slaagde er niet in een voorstelling te maken van de bedoelingen die niet begrepen werden maar Vaslav zou wel gelijk hebben. Een naïeve maagd wist van niets en als men ervan uit ging dat alles duidelijk was, kon men voor pijnlijke vergissingen komen te staan.

"Hij vindt het goed als je de vriend van een ander wordt?"

"Hij wist dat," bevestigde Vaslav, "Maar ik schijn aan niemands verwachtingen te kunnen voldoen dus iedereen wordt boos op me. Eerst graaf Tishkevitch en nu u."

"Vaslav, ik ben toch niet boos op je?"

"Nu nog niet, maar morgen zult u ook wel zeggen dat u uw tijd beter met een ander had kunnen besteden dan met mij."

"Vond graaf Tishkevitch dat ook? "

"Ja, toen ging helemaal alles mis."

"Waarom?"

"Omdat ik zo bang voor hem was."

"Je kende hem helemaal niet?"

"Nee."

Waarom dan een romance? Was Tishkevitch waarvan Sergei wist dat hij een getrouwd man was met een normaal gezinsleven, achter de jongenman aangegaan en had Vaslav toegegeven omdat hij niet durfde te weigeren? Het was nauwelijks logisch te noemen.

"Waarom bleef je dan bij hem, Vaslav?"

"Omdat Pavel dat wilde, net als nu."

"Net als nu? Maar Vaslav, dit is niet door prins Lvov geregeld. Ik wilde je zelf leren kennen."

Er viel een stilte van twijfel of puur ongeloof. Vaslav had geen groot vertrouwen in de oprechtheid van de bedoelingen van zijn minnaars. Alles werd volgens hem door een persoon bedisseld. Had Pavel daar inderdaad aanleiding toe gegeven of berustte het op een begripsfout?

"Hij wist er toch van?" informeerde de jongen tenslotte bedeesd. Hij voelde zich nog niet echt op zijn gemak al was het trillen gestaakt.

"Hoe kom je daarbij?"

"Dat zei hij toch? Hij zei dat ik hier moest blijven vannacht om u te behagen."

Sergei kon zijn oren niet geloven, uiteraard was Pavel niet ontwetend van de belangstelling die Sergei voor Vaslav toonde en was hij direct tot medewerking bereid geweest maar dat hij zich zo grof uit zou laten had niet verwacht.

"En je kwam toch hierheen?"

"Ik was hier al, het was toen hij weg ging."

De oudere man dacht na, hij kon zich niet herinneren dat de afscheidswoordjes onbetamelijk waren geweest. Was hem iets ontgaan of had er een spraakverwarring plaatsgevonden? Het enige antwoord was in dit geval een vraag.

"Wat zei hij dan, Vaslav?"

"Dat ... dat ik me vannacht maar moest vermaken."

Het werd ietwat beschaamd gememoreerd, wat moest er omgaan in de jongen die zich steeds als waardeloos van de hand gedaan wist. Een noodlot dat zich keer op keer herhaalde. Sergei was echter niet van plan die tendens voort te zetten, hij wilde een geruime tijd van de vriendschap kunnen genieten, wanneer deze ontstaan zou zijn tenminste, want zover was het nog niet. Hij hoopte dat Vaslav zou boeien, niet voor korte maar voor geruime tijd. Verder was hij eraan gewoon net als Pavel uit de gunst geraakten weg te werpen als waren het handschoenen. Als Vaslav dat wist, en waarom zou hij er niet van op de hoogte zijn, dan zou hij zich wel voorzichtig opstellen. De jongen wist wat het was om weggeworpen te worden, hij zou de omstandigheid niet uitzoeken.

Desondanks wilde Sergei het spel niet staken, hij kende de risico's die het meebracht, de ander was snel te kweten en was door het leven al danig toegetakeld. Wat wist hij van Vaslav Fomitch? Te weinig, hij zou meer informatie inwinnen, het liefst via de jongen zelf, zodat er geen geheimen meer zouden bestaan.

"Lieve Vaslav, ik heb je niet hier gevraagd omdat Pavel me daarom verzocht heeft. Ik had je zien dansen en bewonderde je talent. Ik houd van mensen die zo perfect gestalde aan de kunst kunnen geven. Daarom wilde ik je beter leren kennen. Uiteraard heb ik daarover inlichtingen gewonnen en Pavel was een voor de hand liggend persoon omdat bij te doen, hij heeft me echter niet gezegd dat ik je wel over mocht nemen, dat had ik bovendien nooit aanvaard. Ik kies mijn vrienden liever zelf uit dan op voorspraak van anderen. Geloof je me, Vaslav?"

"Ja," klonk het aarzelend.

"Ik vond je erg aardig vanavond toen we met elkaar spraken, ik dacht dat je het wel fijn zou vinden om hier te blijven omdat ik dat zelf ook op prijs stelde. Ik wist niet dat je er angst voor had. Dat is geen zonde Vaslav, iedereen heeft het recht te weigeren als hij ergens niets voor voelt. Zeker in de liefde."

"Nu heb ik u teleurgesteld."

"Nee, je hebt me een andere avond geschonken dat ik had verwacht maar daarover ben ik niet boos. Het is ook prettig met elkaar te praten. Ik hoop dat je, ondanks alles, vaker zult komen om boeken te lenen en te praten over kunst en jezelf. Gewoon overdag, je hoeft niet te blijven slapen, wanneer je dat niet wilt."

Vaslav bewoog in het donker met zijn hoofd alsof hij een kopje gaf. Het was een gebaar van vertrouwen en Sergei vatte het ook als zodanig op. Niet alles was door deze avond verloren. Er bleef een jongen over aan wie nog veel te leren was, niet alleen op gebied van kunstonderricht maar ook wat betrof vertrouwen en liefde. Nijinsky, de ster van het Marijinsky, was kinderlijker dan men zou verwachten wanneer men zijn levenswandel kende, in ieder geval was het veel beter dan wanneer hij geheel verpest zou zijn geweest.

"Wil je blijven komen, Vaslav?"

"Als het mag."

"Ik zou het zeer op prijs stellen."

Hij liet zich weer terug onder de lakens glijden, beducht op een verstarren van de persoon naast hem maar dit bleef uit. Vaslav geloofde blijkbaar dat zijn gastheer de waarheid had gesproken en dat hij niet meer bang hoefde te zijn, wel sprak er uit zijn houding iets van afwachting.

"Ga maar slapen, Vaslav, ik ben niet boos op je."

"Het spijt me echt."

"Dat hoeft niet, je kan niet iemand liefhebben wanneer je bang bent, dat begrijp ik. Ik wil echter wel dat deze nacht niets zal veranderen aan de overige prettige uren die we in elkaars gezelschap hebben doorgebracht. Dat was fijn?"

"Ja, u heeft heel mooie boeken."

"Die mag je lezen, dat blijft onveranderd. En wees niet meer bang, je hoeft hier niet te slapen als je dat niet wilt."

"Bedoelt u dat ik naar huis moet gaan?"

"Enkel indien je dat zelf wenst. Ik wil niet dat je de nacht van angst niet slapend doorbrengen kunt. Een danser heeft zijn rust hard nodig."

"Ik kan wel slapen, ik ben niet bang meer."

"Mooi zo, welterusten dan Vaslav."

Sergei wendde zich op zijn zij en kon het niet nalaten de jongen over zijn hoofd te strelen en de zachte wang even te kussen.

"Welterusten."

Hij behoefte zich zo te voelen nog lang niet toe scheren, die jonge Vaslav Nijinsky met zijn vreemde lichaam vol uitersten. Zijn spieren waren zo goed ontwikkeld alsof hij een atleet was, zijn armen en enen waren hard en elastisch. Dat hoof me die vragende ogen vol onzekerheid, die gevoelige mond en de zachte huid leek daar geheel niet bij te passen. Hij legde een hand op Vaslavs schouder en hun lichamen raakten elkaar.

"Vind je dit vervelend, Vaslav? Ikzelf prefereer enige warmte nu we hier toch samen zijn."

"Het is wel gezellig," bekende deze. Opnieuw was het stil, Sergei sloot zijn ogen en luisterde naar de ademhaling naast hem, deze was gelukkig rustig en regelmatig. Hij was niet bang meer en deze nacht zou in ieder geval vertrouwen tussen hen scheppen, was er een beter begin voor vriendschap mogelijk?

Het was koud. Sergei ontwaakte ietwat geërgerd om dan te bemerken dat het dek van zijn lichaam verdwenen was. Een blik opzij leerde hem de oorzaak van dit ongenoegen; Vaslav

lag als een rups in zijn cocon gehuld, een deel van de deken had hij onder zijn wang getrokken, de rest lag verward over zijn benen maar de voeten waren bloot. De frons op Sergei's voorhoofd verdween en hij glimlachte, welnu, het zag er naar uit dat hij niet bepaald een rustige partner in huis c.q. bed had gehaald. Voorzichtig trok hij het dek een beetje weg zodat er genoeg was om zijn eigen lichaam te bedekken. Hij moest zich niet te snel bewegen, want hij lag al geheel op het randje, die kleine duvel nam heel wat ruimte in. Hij kroop een beetje naar Vaslav toe en sloeg een arm om hem heen; de jonge draaide zich abrupt om en deed zijn ogen open, verbaasd staarde hij in die van Sergei op nog geen decimeter afstand.

"Niet schrikken, ik ben het maar," plaagde Sergei, de blik in de ogen van Vaslav verzachtte zich en opnieuw gleed er plotseling een glimlach over zijn gezicht.

"Goedemorgen meneer Diaghilev."

"Goed geslapen?"

"Heel goed, meneer Diaghilev."

Deze trok een quasi verbaasd gezicht.

"Ik dacht dat we vrienden waren."

"Bent u kwaad op me?"

"Nee Vaslav, maar vrienden noemen elkaar toch geen meneer? Ik heet Sergei."

Enige verbijstering, gemengd met verlegenheid kon hij zo bespeuren. Vaslav had dit voorstel niet verwacht en zou ook moeite hebben het uit te voeren.

"Dus: goedemorgen Sergei."

"Goedemorgen Sergei."

Hoe gehoorzaam hij ook was, het laatste woord werd zeer zacht uitgesproken, met de diep bruine ogen neergeslagen. Hij zou er wel aan wennen, een vriend die hem meneer, of nog erger: baron, zou noemen, kon hij niet gebruiken. Maar er was genoeg tijd en die was ook nodig, dat was in ieder geval een ding dat deze nacht hem duidelijk gemaakt had.

"Kom, laten we opstaan, je moet niet te laat zijn voor je lessen en Vassili zal zo wel met het ontbijt komen. Wat eet je graag?"

"Ik eet nooit veel 's morgens, ik drink thee."

"Thee zal er ook wel zijn."

Sergei kwam uit bed en maakte een aanvang met het ochtendritueel. Iets opruimen deed hij niet, dat was de taak van Vassili terwijl zij zaten te ontbijten. Vaslav volgde zijn voorbeeld en kwam onder het dek vandaan. Zijn haren zaten door de war, van een scheiding viel geen spoor meer te bekennen en het maakte de jongen in Sergei's ogen nog aantrekkelijker dan hij al was. Zo onopvallend mogelijk observeerde hij ook de rest van het naakte lichaam, echt goed gebouwd was dat niet, al waren alle bewegingen vol souplesse en aangenaam om naar te kijken. Vaslav greep zijn broer en ving ineens de blik op, tegelijk werd zijn handelen houderig en links, voelde hij zich bekritiseerd?

"Je hebt een mooi lichaam," complimenteerde Sergei hem opzettelijk, zonder een leugen te uiten want vanuit een atletisch standpunt bekeken had hij gelijk.

"Niet overal," was het snelle antwoord. Sergei's ogen gleden even naar beneden en Vaslav werd vuurrood terwijl hij snel zijn broek aanschoot en de rest van zijn kleren pakte.

"Niemand is overal mooi of in alles goed, nee, zelfs ik niet, al lijkt het er soms veel op."

Hij beëindigde zijn toilet en ging met zijn gast naar de eetkamer waar hij gisteren ook zijn visite ontvangen had. Vaslav durfde nu voor het eerst rond te kijken en hij liep meteen naar de door Donatello gemaakte buste, althans, Sergei hoopte dat hij dit zou denken, in

werkelijkheid was het een voortreffelijke kopie. Normaal stond de buste in zijn studeerkamer maar omwille van het imponeren van het bezoek had hij het tijdelijk naar de eetkamer overgebracht.

"U heeft zoveel kunst," verzuchtte Vaslav.

"Ja, vergeet niet dat het een deel van mijn beroep is. Help me er trouwens aan herinneren dat ik je na het ontbijt dat boek van Dostojevsky meegeef."

"De demonen," hielp Vaslav bereidwillig terwijl de deur open ging en Vassili binnen kwam. Opnieuw viel het Sergei op hoe de jongen een gedaantewisseling onderging als er meerdere mensen om hem heen waren. Onder de aandacht van een enkeling leek hij te floreren maar met onbekenden erbij veranderde Vaslav in een onbehouden knaap. Was het toch waar dat afkomst zich nooit verloochende? Sergei prefereerde het idee dat de opvoeding nog niet geperfectioneerd was, hetgeen een taak voor hem overliet.

"Kom Vaslav, blijf daar niet zo staan, ga zitten en laat je bedienen."

Gehoorzaam was hij wel. Hij nam plaats op een stoel en bleef daar met rechte rug stijfjes zitten. Vassili had de tafel goed gedekt maar Vaslav raakte het voedsel totaal niet aan. Hij beperkte zich tot het drinken van een kopje thee met neergeslagen ogen. Sergei wachtte heel verstandig tot Vassili de kamer had verlaten alvorens hij er wat over zei.

"Heb je helemaal geen honger?"

"Nee, echt niet. Het is niet goed te dansen met een volle maag, dan gaat het eten op en neer en word je misselijk."

Sergei bezat niet de kennis van zaken om daarmee in te stemmen of het tegen te spreken dus hij liet het er maar bij en wijdde zich aan zijn eigen ontbijt. Het was voor zijn doen nog erg vroeg maar in dit geval diende hij zich aan te passen. Vaslav dronk zijn thee met kleine slokjes en veel suiker. In zijn nette pak zag hij eruit als een aangeklede aap, maar tevens kwetsbaar en jeugdig. De scheiding was weer teruggekeerd, het haar keurig terzijde gekamd. Wanneer hij alleen al naar hem keek, meende hij de zeep te ruiken. Sergei vroeg zich af hoe het mogelijk was dat hij deze jongen aantrekkelijk vond. Waarschijnlijk lag het aan de grappige ogen, de Mona Lisa-achtige glimlach en de volslagen onzekerheid die deze jongen bezat, een beter argument kon hij, in het dagelijkse leven niet bedenken. Op het podium lag dat geheel anders, daar schitterde deze zelfde jongen door zijn gepassioneerde gebaren, zijn enorme sprongen en zijn erotische geladenheid. Daar wel, ja. Een vreemde metamorfose.

"Vaslav, beloof je me terug te komen?"

"Natuurlijk, ik moet uw boek toch teruggeven?"

"Ja, maar is er geen andere reden? Vind je me nog steeds een beetje griezelig?"

"Nee, u bent heel aardig."

"Ik wil je beter leren kennen, Vaslav, geef me de kans daartoe."

Een even doorbrekende glimlach, er was eigenlijk weinig reden tot bezorgdheid, van de gereserveerde jongen was weinig over. Hij leek opgeleefd te zijn door de aandacht en met de wetenschap dat er inderdaad geen boosheid was. Pavel had hem een fors minderwaardigheidscomplex weten aan te praten. Sergei glimlachte omdat 'fors' hier eigenlijk helemaal niet van toepassing was.

Misschien was daar wel wat aan te doen. Sergei stond op, een blik op de klok leerde hem dat er niet zo gek veel tijd meer was. Hij wenkte Vaslav om mee te gaan naar de studeerkamer waar de jongen onmiddellijk naar de boekenkast liep, en daar aarzelend bleef staan, niet wetend of hij De Demonen zelf mocht nemen of dat hij op toestemming moest

wachten. Sergei nam een ander boek uit zijn verzameling, het bestond louter uit platen, bewaard in een fraaie map. Hij had het na een bezoek aan Italië meegenomen.

"Nog even een laatste vraag, Vaslav, hoe vind je dit schilderij?"

Vaslav bekeek het nauwkeurig, schuifelde met zijn voet en keek aarzelend.

"Het is mooi geschilderd."

"Het is gemaakt door een tijdgenoot en goede vriend van Leonardo da Vinci. Zij konden beiden erg mooi schilderen. Maar wat vind je van de afbeelding?"

"Hij heeft een raar figuur."

Sergei had dat antwoord wel verwacht, de figuur van de afgebeelde man kwam in proporties overeen met dat van Vaslav zelf, een mengeling van kunstwerken van Da Vinci en Buonarroti. Alledaags was hij zeker niet te noemen. Gelukkig niet, dat zou maken dat men snel op hem uitgekeken zou zijn.

"Toch is hij de ideale man in de ogen van Michelangelo en zou deze grote kunstenaar zich vergissen? Hij is Adam, mijn beste Vaslav, de stamvader van de mens die God naar Zijn evenbeeld geschapen heeft. Hoe zou er een disharmonie in zijn lichaam kunnen zijn?"

Adam is de volmaakte man en Michelangelo vond deze Adam volmaakt."

Vaslav keek enigszins verlegen naar het mannelijke wezen op de bladzijde.

"Bent u het met hem eens?"

"Ik bewonder zijn kunst. Waarom zou ik zijn smaak niet bewonderen? Je hoeft jezelf niet lelijk te vinden, Vaslav, grote kunstenaars zouden daar heel anders over denken. Je gaat toch niet op de mening van een paar domme mensen af die geen oog voor schoonheid hebben?"

De jongen zweeg, niet wetend wat hij hier tegen in moest brengen. Sergei liet Vassili een rijtuig bestellen zodat zijn gast zich tijdig op school zou kunnen vervoegen. Te laat komen paste niet.

"Ik zal je meer laten zien, Vaslav, een volgende keer, en neem je boek mee, dat kan je beter niet vergeten."

Vaslav met het boek stijf tegen zich aan gedrukt, boog, lachte even als een ondeugend schoolkind en zwaaide in de deuropening. Sergei keek hem na in de wetenschap dat het een bijzondere jongen was die hij zeker beter wilde leren kennen.

Hoofdstuk drie

Alles wat mis kon gaan, scheen ook te mislukken in de poging het Russische ballet naar Parijs te brengen. Sergei zat in zijn flat in Zamiatin Pereulok en keek naar zijn theekopje waar het bruine vocht hem deed denken aan heel andere dingen.

Ongelooflijke problemen waren overwonnen, met veel moeite en overredingskracht was hij erin geslaagd het benodigde geld te krijgen om het seizoen te financieren. Hij had hemel en aarde bewogen om de opera Boris op het toneel te laten verschijnen. Dat laatste was mislukt. Met veel kunst en vliegwerk was er een programma samengesteld, een potpourri van balletten en flarden opera en daarnaast nog Iwan de verschrikkelijke. Nu hij zover was gekomen, leek het privé mis te gaan. Ondanks de goede start was Vaslav niet te ontgooien naar het scheen, het was al erg lang geleden dat hij zich had laten zien na die vreemde avond. Vaslav had woord gehouden, niet alleen had hij zijn bohémien leven opgegeven om zich met hart en ziel aan de dans te wijden, tevens bezocht hij zijn toekomstige

entrepreneur met terugkerende regelmaat, altijd vriendelijk, altijd aandacht luisterend met geïnteresseerde ogen en een glimlach al was hij de Mona Lisa zelf. Hij leende boeken die hij vlijtig las en terug bracht met een woord van dank. Sergei voelde zich geroepen zelf aan het lezen te slaan opdat ze konden discussiëren maar in hoofdzaak gingen de gesprekken over de kunst in het algemeen. Vaslav was zo'n aandacht luisteraar dat het een waar genoegen was hem te leren over allerlei zaken waar hij nog nauwelijks verstand van had. Sergei had de jongen meegenomen naar privé collecties in huizen van zijn vrienden en naar musea door heel Sint Petersburg, hij had hem oude afleveringen van 'De wereld van de kunst' gegeven omdat Vaslav daar belang in stelde. Het was een genoegen geweest de jongen te leiden, te sturen en hem steeds minder gereserveerd te zien worden. Van blijven slapen was geen sprake meer geweest, hij had er niet meer over gerept omdat hij de zaken op zijn beloop wilde laten en hij veel te veel andere zaken aan zijn hoofd had. De plotselinge dood van de groothertog, de voornaamste geldschieter van het hele project, had een enorme schep roet in het eten gegooid, de terugtrekking van de primaballerina van het Marijinsky: Mathilda Khesinskaya was de tweede terugslag geweest. Niet omdat zij zo onmisbaar was voor het ballet maar omdat zij de maîtresse was van leden van de keizerlijke familie en hen door haar woede opstookte alle hulp aan Serge te staken. Alexei opende de deur, het was Walter Nouvel die voor de deur stond, uiteraard was hij van alle financiële problemen op de hoogte, de persoonlijke kende hij niet, niemand kende die, zelfs Alexei kon hooguit iets vermoeden.

"Gaat Boris werkelijk niet door?"

"Nee, het is onmogelijk om de oude decors en kostuums te huren of wel te lenen. Astruc heeft heus wel pogingen gedaan Het is ondoenlijk voor nieuwe decors te zorgen, ons budget is eenvoudig ontoereikend. Boris komt niet naar Parijs."

"En je blijft bij je potpourri?"

"Alle contracten zijn getekend, ik voel geen behoefte iets aan de plannen te veranderen." Verder was alles in kannen en kruiken, hij had de dansers en hij had een choreograaf die Parijs versted zou staan. Hij had muziek die de glorie van Rusland in zich droeg en hij had zelfs geld, hetzij zeer beperkt. Het enige dat ontbrak was de aanwezigheid van Vaslav die de laatste twee weken verstek had laten gaan, ze hadden elkaar niet meer gezien. Vaslav oefende, voor het Marijinsky en voor het aankomende tournee, hij had het druk. Sergei was te zeer bezig met op en neer reizen, het schrijven van brieven, onderzoek van contracten om bij de repetities aanwezig te zijn. Toch was hij vaak genoeg thuis. Wat had de kentering gebracht in de groeiende relatie?

Hij zag Vaslav voor zich, de oosterse ogen bijna rond van verbazing bij het zien van alle schilderijen, boeken en beelden die Sergei hem toonde, hij dronk diens woorden als een spons, onverzadigbaar, altijd enthousiast, gaandeweg spraakzamer en langzaam de deur openend naar een beter begrip.

"Vertel eens, Vaslav, hoe lang dans je al?"

De jongen had geglimlacht, dansen maakte zijn houding openen en erover praten vond hij prettig.

"Al vanaf ik kon lopen. Ik trad op toen ik vier jaar oud was, dat was voor de eerste keer."

"Vier jaar? Dat is wel verschrikkelijk jong, wat deed je toen? Dansen op straat?"

"Nee, echt op een podium met mijn broer en zusje, mijn vader had een choreografie voor ons gemaakt, hij noemde het de dans van de matrozen en wij mochten het doen. Ik kan me niet herinneren of het moeilijk was, maar hij was erg trots op ons."

Sergei dronk zijn kopje thee leeg en luisterde naar Walter en dacht aan de nieuwe wereld die hij voor Vaslav zou openen. Parijs! Hoewel Vaslav niet zo vast aan Sint Petersburg verankerd lag als hij aanvankelijk vermoedde, zou het zien van de Franse hoofdstad een openbaring voor hem zijn. Hij was nooit in het westen geweest.

"Mijn vader wel, hij danste in Parijs."

"Toen was je zeker nog niet geboren?"

"Nee, toen ik was geboren, bleven we in Rusland en Polen. Maar ik was nog zo klein, ik herinner me zo weinig van alle reizen. Dat is jammer want we hebben heel Rusland gezien. Dat zegt mijn moeder."

"Je zult nog heel wat van de wereld zien, Vaslav, ik hoop dat je niet vergeet wat ik je allemaal tonen zal. Natuurlijk gaat er niets boven de grootheid van Rusland, de moeder van alle landen, maar Europa zal je verbazen."

"Ik zal niets vergeten."

Een belofte was het geweest, welgemeend getuigende de ogen die de waarheid spraken. Toen was er het een en ander veranderd, Vaslav had zijn vader, die hij elf jaar geleden voor het laatst had gezien, opgezocht doch was dit vol kinderlijke verbazing komen vertellen. Daaraan kon het niet liggen.

"Konden jullie het goed vinden, Vaslav?"

"Ja, ik heb voor hem gedanst, hij heeft me een cadeautje gegeven, ik had nog nooit een cadeau van hem gehad. Wel van de tsaar, een horloge maar nooit van mijn eigen vader."

"Heeft hij ook gedanst?"

"Nee, hij was erg smal en hij heeft vroeger zijn been gebroken, het gaat niet meer goed. Anders kon u hem ook meenemen naar Parijs. Of had dat niet gemogen opdat hij niet op de keizerlijke school heeft gezeten?"

"Ik weet het niet, Vaslav, danste hij zo goed?"

"Beter dan ik."

"Onmogelijk."

Een vlag van oprechte verbazing verscheen op het gezicht en daarna de wetenschap dat het een welgemeend compliment was. Vaslav stelde zich altijd bescheiden op, ook nu trok hij de eer niet naar zich toe en haastte hij zich zijn woorden kracht bij te zetten.

"Echt waar, hij had een betere techniek en kon veel mooier springen dan ik. We hebben het wel van hem geërfd, Bronia en ik, maar toch was een beter dansen dan ik zal worden... denk ik."

"Dat weet je niet, Vaslav, hij was ouder dan jij nu, als je op me vertrouwt, zul je zien dat je de grootste danser wordt die de wereld ooit heeft gekend, waar de wereld op heeft gewacht sinds Vestris."

Een binnenkomende Vassili stoorde Sergei in zijn gedachten. Walter had een krant genomen en zat te lezen. Alexei schreef brieven uit en berekende de kosten van kostuums van Cleopatra. Ze hadden het niet gewaagd de zwijgende glimlachende man te storen.

"Ja Vassili?"

"Een telegram, baron."

Sergei las het papier en legde het langzaam op tafel. Walter keek op van zijn krant, op het gezicht van Sergei verscheen een verbeterde uitdrukking en hij liet onverwachts zijn vuist op de tafel neerkomen. De kopjes rinkelden. Alexei verslikte zich in zijn koekje en sprong hoestend overeind.

"Wat is er aan de hand?"

Walter trok het telegram onder Sergei's hand vandaan en las het met stijgende verbazing. "We mogen niet langer gebruik maken van het Hermitage theater voor de repetitie, de permissie is ingetrokken."

Alexei wierp een blik op Sergei die rood aan was gelopen van woede, hij kende het temperament van zijn vriend. Walter was ook op de hoogte, hij vermoedde dat het hier niet op zou houden. Sergei bezat een wonderlijke elasticiteit die hem onder iedere tegenslag uit deed komen.

"Wat nu?"

De artiesten moeten vertrekken, we zullen het Hermitage-theater laten voor wat het is. Alexei, ga onmiddellijk daar naar toe om hen op de hoogte te stellen. Alle kostuums en decors moeten worden ingepakt, kom daarna terug. Walter, wij gaan op zoek naar andere accommodatie."

Alexei greep een jas en was al weg. Sergei begon met een lijst in de hand alle beschikbare ruimtes op te sommen. Hij stopte halverwege de rij en liet een taxi roepen. Walter, nog in het ongewisse over de plannen van zijn vriend, kon die alleen maar volgen.

"Wat ben je van plan, Seroja?"

"We gaan Khesinskaya vragen."

De glimlach sprak boekdelen, Sergei liet zich niet verslaan, zelfs niet door de tsaar zelf. De taxi reed langs drie theaters, die alleen aan een vluchtige inspectie werden onderworpen. De derde viel in de smaak, het was de Catharinahal waar de directeur schrok van de binnenstormende mannen.

"Kan hier gerepeteerd worden?"

"In principe wel."

Sergei keek voldaan.

"Valetchka, ga terug naar de flat en zeg Alexei dat ik iets heb gevonden. Laat taxi's aanrukken om de boel te verhuizen. Ik veracht dat iedereen hierheen komt."

De directeur maakte een afwerend gebaar maar Sergei liet Walter vertrekken alvorens hij zich aan het overreden van de man wijdde.

"Ik heb nog geen toezeggingen gedaan."

"U zou me zeer van dienst zijn wanner u dat desondanks deed. Wij hebben absoluut ruimte nodig en uw theater is werkelijk allercharmantst. Ik zou je geen beter omgeving toe kunnen wensen."

Stroop smeren hielp in de meeste gevallen wonderbaarlijk goed, de man begon te glimlachen, draaide op zijn hakken en wierp een blik om zich heen alsof hij voor het eerst ontdekte dat zijn hal een zekere waardering afdwong.

"Over welke groep gaat het?"

"Dansers van het Marijinskytheater, de optie die wij op het Hermitage hadden is vandaag ingetrokken."

Het gelukte hem de toestemming los te krijgen en hij belde naar het Hermitage waar hij Benois aan de lijn kreeg.

"Is het gelukt, Shura?"

"Ja, jullie zijn welkom in de Catharinahal."

"Ik bewonder je doorzettingsvermogen."

Dat compliment deed hem goed, op dit punt leverde het inderdaad wat op, misschien moest hij op andere punten ook in de aanval gaan in plaats van de afwachting te spelen.

"Hoe is de stemming?"

"Verward, een beetje beschaamd omdat we hieruit zijn gegooid. Verder is het goed."

"Hmm, ik zal hier zijn om jullie te ontvangen."

Hij was tenslotte zakelijk leider, Sergei vond de begeleiding van zijn artiesten een normaal uitvloeisel van zijn taak en moest de meest erin zien te houden. Hoe Alexander en Alexei het klaarspeelden om het hele gezelschap dwars door de stad te krijgen was verder hun zaak, hij kon de intocht slechts zien vanuit het bovenraam van de hal. In een lange rij taxi's, nagestaard door de mensen op straat, arriveerde lachende artiesten aan het Ekaterinsky-kanaal. Grote hoeveelheden kostuums, op gestapelde decorstukken en koffers met spullen, daar bovenop nog meer mensen, het leek wel de intocht van een rondreizend circus. Zijn ogen zochten Vaslav, de jongen keek naar het water, zonder te lachen, zo te zien in gedachten verzonken. Wat ging er toch allemaal in dat hoofd om?

Sergei ging naar beneden en hoorde een verward lacherig relaas van Alexei aan die de hele tocht als een romantisch optocht beschreef, hij werd omringd door mensen die wilden weten wat er aan de hand was.

"Vanavond is de repetitie hier."

"Het is een leuk gebouw!"

"De spullen kunnen hier blijven. Laat jullie de weg maar wijzen."

Een bijenkorf was er rustig bij, honderd mensen renden af en aan, pratend, sjouwden en verdwaalden maar het humeur was goed. Sergei trachtte zijn hoofd bij elkaar te houden en ging op zoek naar Vaslav.

De jongen stond afgezonderd van de anderen rond te kijken alsof hij langzaam aan de overgang moest wennen.

"Vaslav?"

Grote schrik op het gezicht van de danser. Hij had niet verwacht dat de immer rondreizende Diaghilev hier aanwezig zou zijn, zeker niet dat hij hem op zou zoeken.

"Ik heb je al lange tijd niet gezien, Vaslav, waarom is dat? Ik dacht dat je ons samen zijn evenzeer op prijs stelde als ik dat deed. Of vergis ik me?"

"Nee, u vergist zich niet, ik vond het heel fijn."

"Waarom laat je je dan zolang niet zien?"

Een lange aarzeling, Vaslav was eerlijk.

"Ik kon nog niet komen."

"Waarom niet?"

Neergeslagen ogen. Sergei begon te beseffen dat er iets aan de hand was. Dit was niet zomaar een verkoeling, er lag iets aan ten grondslag dat hij niet had opgemerkt. Hoe was dat mogelijk? Was het Lvov weer?

"Ik heb nog niet genoeg gespaard."

"Waarvoor gespaard? Mij opzoeken kost toch geen geld?"

Vaslav verkreukelde zijn jas met zijn handen, zijn ogen vlogen nerveus heen en weer maar er was geen hulp. Tenslotte vloog het er toch uit.

"Voor een nieuw boek."

Sergei zweeg. Vaslav vatte de stilte op als een veroordeling en putte zich uit in verontschuldigingen.

"Het spijt me heel erg, ik wilde een nieuw voor u kopen. Ik begrijp het wel als u boos op me bent, ik was echt niet van plan iets kapot te maken."

Sergei, hoewel gehecht aan zijn bezittingen, kon er niet echt een punt van maken. In ieder geval was er geen persoonlijke antipathie, die ten grondslag aan de kentering in de relatie lag.

"Rustig Vaslav, ik ben niet boos. Wat is er met het boek gebeurd, had je het niet kunnen voorkomen dat het beschadigd raakte? Of is het verdwenen?"

"Het is kapot."

"Hoe is dat gebeurd?"

Vaslav met een oneindig schuldige houding, leek een schooljongen die een uitbrander van zijn leraar kreeg. Hij voelde zich enorm opgelaten.

"Het was Stanislav," fluisterde hij uiteindelijk.

"Dat is toch je broer? Waarom maakt die jouw boeken kapot?"

Onwetend raakte hij een tere plek. Vaslav aarzelde, hakkelde en dacht na over een juiste formulering.

"Hij wilde ermee spelen. Hij bedoelde het niet verkeerd."

"Spelen? Ik dacht dat je enkel een oudere broer had."

"Hij is ook ouder, in jaren, niet in geest. Hij kan het niet helpen, echt niet. Ik had beter moeten oppassen."

"Bedoel je dat hij krankzinnig is?" vroeg Sergei, eraan gewend de dingen bij de naam te noemen. Vaslav kreeg een kleur alsof dat feit op zich door hem veroorzaakt werd.

"Ja."

"Ja."

"Woont hij thuis?"

"Nee, hij zit in een inrichting, maar af en toe mag hij ons op komen zoeken. Ik was naar het theater, want ik moest optreden. Toen heeft Stassik het boek gevonden. Het spijt me zo."

"Was je moeder er niet?"

"Ja, maar ze was heel moe, ze sliep."

Dat kon Sergei zich wel voorstellen, de hele dag optrekken met een gestoorde zoon leek hem een vermoeide bezigheid.

"Het is niet erg, Vaslav, het boek kan opnieuw gekocht worden. Is het erg beschadigd?"

"Hij heeft er een paar bladzijden uit gescheurd."

"Kom zo snel mogelijk met dat boek naar me toe, dan kan ik het eens bekijken. Kijk niet zo angstig, ik zal niet kwaad zijn."

De jongen staakte het gewriemel met zijn vingers en keek schuw omhoog. Sergei trachtte zo geruststellend mogelijk te kijken en zag de lippen langzaam sluiten in een opgeluchte glimlach.

"Als er voortaan weer iets gebeurt, kom het me dan vertellen, Vaslav Fomitch. Er alleen mee rondlopen heeft geheel geen zin. Je bent toch niet meer bang voor me?"

He korte zwarte haar vloog alle kanten op bij de heftige ontkenning, van de keurige scheiding bleef geen spoor meer over. Sergei zag het en glimlachte. Met vinger en duim pakte hij een plukje haar dat bijna overeind stond en legde dit in geluid met de rest op het voorhoofd.

"Zo zou je je haar altijd moeten dragen, Vatza."

De jongen bloosde.

"Vindt u dat mooi zo? Is het niet slordig?"

Hij knikte, een beetje teleurgesteld doend.

"Helaas wel, maar als je veel nee schudt, kan ik er toch van genieten, lieve Vatz. Is het goed dat ik je zo noem?"

"Prins Dimitri noemde me zo."

"Oude Pavel, ja, ik kan hem je zo horen noemen. Mag ik het ook doen?"

"Dat vraagt u? U mag toch alles?"

"Iets vragen is wel zo beleefd, bovendien doe ik het niet als je het liever niet hebt."

"Nee?"

"Nee, en wil je me niet steeds u noemen? Dan lijkt het net of we geen vrienden zijn en dat zijn we toch wel?"

Vaslav knikte, toch nog met een beetje aarzeling, hetgeen waarschijnlijk aan het beschadigde boek lag.

"Sergei Pavlovitch, telegram!" riep een man en door de vele sjouwende mensen kwam Vassili Zuikov tevoorschijn. Hij wierp een koele blik op de man die de boodschap had doorgegeven en overhandigde Sergei een gevouwen papier.

"Een telegram voor u uit Parijs, meneer de baron."

Vaslav deed met ontzag een stap achteruit en Sergei beet even op zijn tongpunt om de jongen niet uit te lachen. Hij deed hem echter denken aan een jong hondje dat voor het eerst een paard zag en zich afvroeg of dit een dier was of vier bomen die bruikbaar waren voor het doen van zijn behoefte. Sergei opende het telegram en vergat zowel Vaslav als het hondje dat Dima vroeger had.

"Hoe is het mogelijk!" barstte hij uit, "Dit is het toppunt. Voor de tweede keer al slecht nieuws, vanmorgen dor Rusland zelf en nu waagt Frankrijk het aan mij te twijfelen?"

Vassili bleef rustig staan luisteren. Vaslav deed nog twee stappen achteruit en leek zich af te vragen of hij niet beter kon weg rennen om zich ergens te verstoppen.

"Vatza, haal Shura hierheen. Benois! Hij moet hier ergens zijn."

"Ik, meneer Diaghilev?"

Het vreemde antwoord deed Sergei even opkijken, hij zag de twee smekende ogen en begreep de boodschap.

"Vassili, zoek Shura op, of Valetchka en Alexei. Er zijn problemen."

Vassili draaide zich om. Vaslav keek hem na met afhangende schouders en een half open hangende mond.

"Vatza?"

De jongen richtte zich op.

"Ga nu maar oefenen, ik heb een hoop werk te doen. Kom je vanavond met het boek naar me toe?"

"Graag."

"Graag Sergei..."

"Graag Sergei."

Vaslav verdween onopgemerkt terwijl Walter de naar hen toe kwam. Zijn brillette gleed bijna van zijn neus, zo groot was de haast.

"Problemen, Seroja?"

"Astruc weigert om het komende seizoen enkel ballet te geven. Hij wil opera en Chaliapine ook, die twee hebben elkaar blijikbaar gevonden.

"Boris was een groot succes."

"Natuurlijk, maar het ballet zal nog overweldigender zijn. Die domme Fransman realiseert zich niet aan welke grootse dingen hij mag meewerken."

"Zonder Astruc beginnen we niets."

Sergei trok spottend een wenkbrauw op.

"Wat denk je, beste Valetchka, dat ik hem ga voervallen met verwijten? Dan ken je me toch slecht."

De ander grinnikte en de rimpels gleden weg van het voorhoofd.

"Dat is waar, tactloos ben je nooit geweest en ik zal me maar geen zorgen maken. Ik neem aan dat je naar Parijs gaat?"

"Goed geraden, ik ga direct morgen. Ah Alexei, zorg dat er twee plaatsen worden gereserveerd voor morgen, de trein naar Parijs. Haast je, en zorg dat je morgenochtend weer bij me bent voor de laatste voorbereidingen, we hebben geen tijd te verliezen."

Alexei spoedde zich uit de Catharinahal vandaan, gewend bevelen op te volgen. Sergei beet zich op de tong, glimlachte naar Walter en toonde geen enkel teken van twijfel.

"Wat doen we wanneer Astruc bij zijn besluit blijft?"

"Dan zal hij met geld moeten komen, mijn beste, met de huidige middelen kunnen we geen opera financieren en ik houd er niet van reeds eerder bewandelde paden te volgen."

"Astruc schijnt niet van ballet te houden."

"Dat zal veranderen als hij de eerste voorstellingen heeft gezien."

Deze gedachte verloochende zich niet; terwijl Sergei die avond in de zaal zat en naar de repetitie keek door bijna de hele geëngageerde groep wist hij dat de dans het Parijse publiek zou veroveren. De voetangels en klemmen waren veelvuldig doch het doel was de vele moeite waard. Welk land in Europa, nee, in heel de wereld, kende een zo fraaie balletcultuur als Rusland? De cultuur was een mooi exportartikel, beter dan hout, vis of granen; deze groep, tachtig man sterk, was het uitgelezen product om als visitekaartje te dienen voor het prachtige land dat zij vertegenwoordigde. Wie kon een beter ambassadeur zijn dan juist een begaafd kunstenaar? Een Fokine, een Karsavina, een Rubinstein, een Nijinsky?

Repetities

Door het feestelijk karakter van de eerste avond in deze nieuwe behuizing verliep de avond anders dan verwacht, hoewel Sergei zich liever haar huis begeven had om daar met Vaslav alleen te praten, kon hij zich niet aan zijn plichten als voogd voor zijn 'troupe de ballet' onttrekken. Na de kostuumrepetitie begaf hij zich naar het toneel.

"Ach Vassili, zeg meneer Nijinsky te wachten, het is al laat, hij kan met ons naar huis reizen."

De bediende toonde geen verbazing, hij had de aangename gewoonte zich nooit in het privé-leven van zijn baron te mengen, hoewel hij van alles op de hoogte was. Sergei stelde hoge waarde aan die eigenschap en wilde Vassili dan ook niet meer missen. Hij sprak de dansers toe over hun doorzettingsvermogen, de goede moraal van de groep en het tournee dat zeker slagen zou wanneer iedereen zich in zou zetten als vandaag het geval was. Hij beantwoordde talloze vragen totdat een ieder tevreden was en wist wat de bedoeling was. Onderwijl zochten zijn ogen die van Vaslav, het was mogelijk de jongen in een groep te bestuderen en het viel hem op hoe teruggetrokken de danser zich gedroeg, zonder iemand te spraken maakte hij danspassen in de coulissen, pliés en jetes wisselden elkaar in steeds trager tempo af totdat Vaslav stopte en verdween om zich om te kleden. Het werd tijd een einde te maken aan de bijeenkomst, de artiesten verlieten het gebouw om naar huis te gaan. Vaslav stond bij de deur, zijn ogen halsstarrig op de grond gericht totdat hij aangesproken werd.

"Ga je mee, Vatz?"

"Jawel, maar... dat boek?"

"Dat komt een andere keer wel. Ik ben niet boos nu ik de reden wet en als je belooft alles veilig op te bergen in het vervolg zal ik helemaal niet meer verbolgen zijn, van zijn fouten moet een mens tenslotte leren."

"Ik zal alles heel goed opbergen in de linnenkast van mijn moeder want die kan op slot."

"Dat is een goed voornemen. En dan zorg je dat de sleutel in veilige handen blijft?"

"Ja, die draagt mijn moeder altijd bij zich."

"Prima," prees Sergei, "Dan kan ik je in het vervolg mijn bezittingen met een gerust hart toevertrouwen."

De zwijgende jongen noodde niet bepaald uit tot een voortzetting van het gesprek, integendeel, zonder onbeleefd te zijn bleek uit zijn houding dat hij liever even met rust werd gelaten. Sergei dacht even met heimwee aan de lachende erotische slaaf uit Le pavillon d'Ármede en de charmante geheimzinnige Festin, wie weet was de koek op, of er was iets anders dat Vaslav afstootte, wellicht herinneringen aan het wachtende rijtuig dat hen naar huis zou voeren.

De jongen stapte in en schoof naar de andere kant van bank totdat hij tegen de overliggen deur zat vastgeplakt. In Sergei was de sterke behoefte hem te plagen door een bepaalde geschiedenis te herhalen maar hij hield zich in.

"Je hebt mooi gedanst vanavond, bevalt het ballet je?"

"Ja, ik houd ervan."

"Ik heb Fokine opdracht gegeven een nieuw deel in Le Pavillon toe te voegen, een pas de trois voor jou en twee danseressen. Zo zullen we het in Parijs brengen."

"Waarom?" klonk het in oprechte verbazing, de gespannenheid week, constateerde Sergei met voldoening, over de dans praten had een goede uitwerking.

"Ik zie je graag dansen; als je grotere rollen hebt, ben je meer op het toneel te zien, zo is dat toch? Ik wil jou een groter danser zien worden dan Fokine en Mordkine, dat is mijn privé-droom en ik ben zo gelukkig om die uit te kunnen voeren.."

Vaslav knikte ernstig.

"U bent ook een heel belangrijk man."

"Dat is niet de hoofdrede, lieve Vatz, je moet de moed hebben risico's te nemen, dat hebben niet zoveel mensen. En je zou geen u meer zeggen."

"Goed... Sergei Pavlovitch."

"Dat is beter."

Het rijtuig reed naar het huis, de straten waren al bijna verlaten door het late tijdstip. Wellicht was het vreemd om een bezoeker mee te nemen op deze tijd van de avond, er was echter geen andere mogelijkheid, een druk leven bracht helaas veelal een tijdgebrek met zich mee. Vaslav bleek door de gehele dag met al zijn tegenslagen en drukte ontdaan te zijn van ieder initiatief, hij wachtte af, gaf antwoord wanneer hem iets gevraagd werd en luisterde geïnteresseerd maar begon uit zichzelf nergens over. Vassili zette thee die een heerlijk verwarmende uitwerking had.

"Hoe kom je zo stil, Vatz, ben je moe?"

"Een beetje, er waren zoveel mensen vandaag."

"Je wordt moe van mensen?"

"Wel als ze allemaal door elkaar praten en langs me heen lopen; als ze allemaal rustig blijven zitten is het niet erg."

"Je kan moeilijk verwachten dat ze voor jou doodstil blijven."

"Dat weet ik. Meestal ga ik zelf weg."

"Dus je stond vanmiddag ook de drukte te ontvluchten. Maak je geen zorgen, zo'n toestand als vandaag zullen we waarschijnlijk niet meer meemaken."

Vaslav leek iets te willen vragen doch slikte zijn woorden in.

"Wat is er, Vatz?"

"Waarom moesten we weg uit het Hermitage?"

"Heeft niemand dat verteld? Er was een telegram van de tsaar gekomen dat ons verbood er langer te oefenen."

"Is hij boos op ons?"

"Niet op jullie. Er is echter een gespannen verhouding tussen mij en de keizerlijke familie, dat geeft niet, we kunnen het wel zonder hen af."

"De tsaar vindt mij aardig, ik mocht bij hem op schoot zitten en hij heeft me dit horloge geschonken."

Vaslav stak zijn hand uit en liet een gouden polshorloge zien dat onder de mouw van zijn overhemd verborgen was gebleven, "Vind je het niet mooi?"

"Jazeker, hij moet je wel mooi hebben vinden dansen."

"Ja, hij vond me de beste van de hele klas, dat was een groot compliment, ik was er best trots op."

Sergei herinnerde zich een andere ontmoeting met de tsaar en glimlachte. De onderzoekende blik van de wantrouwende Vaslav sprak boekdelen; als de jongen zich uitgelachen voelde door La Giaconda zouden de mensen het voor zijn gevoel wel helemaal op hem gemunt hebben.

"Ik lach niet om jou, Vaslav, ik lach omdat ik denk aan vroeger. Ik organiseerde een tentoonstelling van moderne kunst in het paleis van prinses Tenishev. Op een ochtend zat ik te lunchen en hoorde ik dat de tsaar op weg was naar de tentoonstelling en daar waarschijnlijk al zou zijn gearriveerd. Niemand wist ervan dus niemand had zich erop gekleed, ook ik niet. In paniek haastte ik me naar het Winterpaleis, rond kijkend naar een geklede jas. Tenslotte trof ik Korovine die een pandjesjas droeg, ik stortte me op hem.

"Leen me je jas," riep ik, "De tsaar moet ontvangen worden."

Hij stond me zijn jas af maar hij was veel kleiner en smaller dan ik dus het paste met geen mogelijkheid. Samen trekkend slaagden we erin alle knopen te sluiten, ik kon nauwelijks meer ademen en haastte me naar de tsaar toe, waar de prinses al was gearriveerd. Ze keek naar me en kon haar lachen nauwelijks bedwingen, ook ik moest steeds op mijn lippen bijten om ernstig te blijven doch slaagde erin ernstige uitleg te geven over de tentoonstelling. Gelukkig bleef de tsaar niet lang en kon ik me van het korset bevrijden en hartelijk lachen. Het was in 1899, negen jaar geleden alweer."

Vaslav zweeg in verbazing.

"Vond je het niet eng?"

"Nee, ik had hem al eerder gesproken. Hij weet weinig van kunst, eenmaal slaagde hij erin bij een portret van Somov te vragen waarom het schilderij niet was afgemaakt. Wat zeg je dan?"

"Wat zei u?"

"Ik zei dat hij het hoofd alleen waarschijnlijk wel genoeg vond, hij ging met die verklaring akkoord."

"Was hij niet boos?"

"Nee hoor, toen nog niet."

"Ik weet ook niet zo heel veel van kunst," gaf Vaslav bescheiden toe, "Alleen van de dingen die je me liet zien."

"Ik zal je nog veel meer laten zien, je moet het tijdschrift *Mir Iskusstva* maar eens lezen, daar staan veel interessante artikelen in en reproducties van goede schilderijen."

De jongen knikte. Hij legde zich neer bij ieder voorstel, een gemakkelijke eigenschap waar Sergei wel blij mee was, het zou niet zoveel moeite kosten van Vaslav een goede metgezel en vriend te maken. Er moesten maar enkele hindernissen genomen worden en één lag wel zeer dichtbij."

"Vaslav, waarom blijf je vannacht niet hier?"

De half geopende mond werd met een klap gesloten, de uitnodiging kwam blijkbaar onverwachts.

"Alleen wanneer je het wilt, natuurlijk, vrienden moeten elkaar dingen kunnen weigeren."

"Ik wil wel," fluisterde Vaslav.

"Mooi, dat is dan afgesproken. Je bent toch echt niet bang meer, hè? Je mag nee zeggen, dat weet je."

"Ja Sergei Pavlovitch, en ik wil wel blijven."

Deze liet Vassili de slaapkamer gereed maken voor de nacht en daarna ging de bediende naar zijn eigen vertrek aan de andere kant van de flat. Vaslav volgde zijn bewegingen en sprak pas weer toen de man weg was. Zijn ontzag voor vreemden gold zelfs dienaars, merkte Sergei verbaas op. Uit welk milieu kwam, de jongen feitelijk? Vast niet al te erg hoog aangeschreven.

"Is Vassili familie, Sergei?"

"Nee, hij is iemand die ik vroeger geholpen heb. Ik laat me toch niet door familie bedienen?"

"Mamasha wel."

"Wie?"

Vaslav bloosde.

"Mijn moeder," zei hij zacht.

"Jullie hebben een dienaar die familie is?"

"Nee, wij bedienen mamasha... eh, mijn moeder wel eens, Bronia en ik. Om haar een plezier te doen. Ze is heel lief voor ons."

"Zo? Wat doet ze dan?"

"Ons alleen opvoeden. En ik mag de pannen uitliggen als ze gekookt heeft."

Sergei schoot hartelijk in de lach.

"Noem je dat opvoeden?"

Hij meende het niet kwaad maar Vaslav kromp in elkaar en alle levenslust die de laatste minuten ineens opgebloeid was, verwelkte alsof er zuur over een tere bloem gegoten werd. De ogen werden neergeslagen. Sergei trok een wenkbrauw op en bekeek zijn gezelschap peinzend. Het was wel oppassen geblazen met dit schuchtere hondje. Lokken en paaien was het credo. Utlachen ten strengste verboden. Hij zou er langzaam aan moeten wennen dat Sergei vaak lachte en dit zelden spottend bedoelde.

"Vaslav Fomitch, kijk me eens aan?"

De ogen gleden zo hoog als de boord van Sergei dochten bereikten diens hoofd niet. De schaamte was te groot. De oudere man kwam uit zijn stoel en liep naar de jongen toe. Bij deze neerknielend zag hij een verbaasde blik op zich gericht. Hij vroeg zich duidelijk af wat Sergei op zijn hurken bij hem kwam doen.

"Lieve Vaslav, houd jij zo van snoepen?"

Verwachtend dat hier een berisping over zou komen, knikte Vaslav enigszins bevreesd. Sergei greep energiek zijn hand en trok hem overeind naar de hoekkast toe. Achter een van de mooie, glimmende houten deurtjes stond een fraaie kristallen schaal.

"Ooh."

Die uitroep gold niet de schaal maar wat erop lag.

"Ik zal jou eens bedienen, mmm, alsjeblieft, probeer maar."

Vaslav zocht de grootste bonbon uit, liet die vervolgens liggen en nam degene die er in grootte op volgde.

"Neem jij niet, Sergei?"

"Nee, ik houd niet zo van zoet."

"Ik wel."

De jongen likte zijn vingers af en keek spijtig omdat er geen spoor meer op te vinden was van de lekkernij, "Heerlijk."

"Helemaal niet goed voor jou, menner, dansers moeten niet te veel wegen."

"Ik weeg niet veel, ik ben heel licht."

"Ja, dat zal wel weer."

"Probeer maar."

Als een ballerina spreidde hij zijn armen, over zijn lichaam ging een lichte trilling alsof hij iemand anders werd. Zijn lijf werd slanker en bevalliger, zijn gezicht was stralend en vragend als een kind dat geen verdriet en teleurstelling kende. De ondeugende lachende slaaf was nu wel terug te vinden en Sergei aarzelde geen moment. Hij plaatste zijn handen onder de oksels en tilde Vaslav op, die inderdaad minder woog dan hij had gedacht. Kwam dat door de gedaanteverandering? Het was natuurlijk onzin, maar de houderige ingetogen 'winkelbediende' zoals Benois hem eens had genoemd, leek eerde aan de dikke kant te zijn terwijl de Vaslav die hij nu in zijn armen hield meer weg had van een uiterst slank meisje. Deze lachte zonder schroom en legde zijn handen op de schouders van zijn drager.

"Gaan we dansen, Sergei? Ballet doen?"

"Ik? Zie je dat voor je?"

Vaslav proestte het uit, blijkbaar mocht hij wel anderen uitlachen maar Sergei kon er tegen, hijzelf vond het idee om in de Armide komisch genoeg om zelf mee te lachen.

"We kunnen Fokine vragen wat voor ons te schrijven."

"Mag ik dan ballerina zijn? Ik kan jou niet tillen."

"Een kostuum van Anna of Tamara zal je vast prachtig staan, ja, wees jij maar ballerina."

Vaslav lachte nog steeds en omhelsde, immer in de lucht hangend in de sterke armen van Sergei, deze en drukte en kus op zijn wang.

"Zal Fokine een *pas de deux* voor ons schrijven?"

"Misschien schrijf ik wel iets voor ons."

"Kan je dat ook al?"

"Niet voor op het toneel."

Sergei wandelde met Vaslav in zijn armen de slaapkamer in en door die kleine wandeling werd de dubbelzinnige betekenis van de *pas de deux* duidelijk. Hij werd me schoenen en al op het bed gezet en was zo even groot als Sergei. Met een snelle beweging sprong hij naar de ander kant van het bed, zo luchtig omhoog komend alsof hij een veertje was in de wind.

"Het veert een beetje."

"Niet lang meer."

"Waarom niet?"

Sergei kon het niet over zijn hart verkrijgen om deze spontane wildzang in te tomen door een opmerking te maken over het kapot gaan van matrassen door er op te springen. De herinnering aan hun eerste nacht hier was nog lang niet verdwenen, voor alle prijs wilde hij een dergelijke gebeurtenis voorkomen.

"Na de komende nacht," zei hij daarom. Vaslav keek hem aan, hield zijn hoofd schuin en glimlachte op een niet mis te verstane erotische manier. De betovering ie hiervan uitging was zo nieuw voor Sergei dat hij zijn hart harder voelde kloppen en het nogal benauwd kreeg.

"Kijk niet zo."

"Waarom niet?"

De verbazing was oprecht, was zijn mimiek werkelijk geheel intuïtief?

"Ik kan er niet tegen."

"Nee? Wat krijg je dan?"

Een eerlijk antwoord zou zeer onbetamelijk zijn. Sergei zocht naarstig naar een omschrijving.

"De intense behoefte je te omhelzen, lieve Vaslav."

Daarop hoefde hij niet te wachten, in een hoge sprong werd de terugweg afgelegd en belandde de danser in zijn armen, daar bleef hij als een koalabeertje hangen met de armen om de hals geslagen en de benen rond de heulpen; met aldus verdeeld gewicht woog hij nog minder. Sergei werd bijna gesmoord terwijl het verlangen zich aandeed de wilde bras geheel naakt te bezitten.

"Is het zo goed, Seroja?"

"Heerlijk Vatz, enkel de kleren vormen nog een obstakel."

Vaslav daalde weer op het bed neer en glimlachte opnieuw op die vaag geamuseerde en verleidelijke manier, de neergevallen haren vormden een gordijn dat het geheel nog aantrekkelijker maakte, het enige dat er voor Sergei op zat was de eervolle aftocht, hij draaide zich om, verlost van de onhoudbare blik en begon zich uit te kleden. Geluiden achter hem wezen erop dat Vaslav hetzelfde deed. Sergei keek naar het subtiele lijnenspel

van de gespierde rug en schouders waar het lamplicht steeds veranderende schaduwen op liet vallen en vroeg zich af waarom zoveel schilders hun vrouwelijke modellen steeds opnieuw vereeuwigen. Levushka zou zich hier eens mee bezig moeten houden, het kunstwerk bestond al, hij behoefde het alleen maar met olieverf en doek na te bootsen. Hoe minder Vaslav aan had, hoe groter de illusie van de volmaakte danser werd, het waren vooral de dagelijkse kleren die hem een plompe aanblik gaven, ze deden geen recht aan de slanke taille, de platte buik, het naar boven toe breder wordend torso waarop de lange hals, hij zou maatkostuums moeten dragen.

Zijn ogen liet het schouwspel los en hij trok zijn overhemd uit, staande in hemd en broek volgde onverwachts een nieuwe omhelzing, een ditmaal naakte Vaslav omhelsde hem met een enthousiasme van de pool van een magneet op een metalen schaar.

"Is dit beter, Sergei?"

De oudere man liet zijn handen langs het lichaam glijden, het was hard maar soepel in bewegingen. De jongen hief het hoofd met gesloten ogen op en ontving de kus waar hij om vroeg.

"Je bent heerlijk warm, Vatz, kijk uit dat je geen kou vat en kruip alvast in bed, ik kom zo."

Vaslav gehoorzaamde. Sergei doofde het licht alvorens zich te ontdoen van zijn laatste kledingstukken, naakt tot op de huid liet hij zich vervolgens tussen de lakens glijden waar het aangenaam warm was door de aanwezigheid van zijn bedgenoot. Zou deze opnieuw veranderen in een schuchtere jongeling of bleef de vrolijke stemming ook aanwezig in het liefdesspel?

Zijn vrees voor het eerste alternatief werd geen waarheid, zijn lichaam werd verwelkomd door dat van de ander. Vaslav schoof zich in zijn armen, hij hief zijn armen op welks handen een snelle ontdekkingstocht begonnen in de hals, de vingers leken op een partij vlooien die springend en kriebelend tussen de haartjes bewogen.

"Wat kan jij heerlijk strelen!"

"Echt?"

De handen stopten even en de ogen waren heel dichtbij, groot, donker en vragend.

"Nou en of, je verleidt me totaal."

"Fijn?"

"Zalig!"

Als bewijs van kunnen daalde de vrije arm af langs de rug, de vingers van de jongen speelden xylofoon op de wervers, de duim werd meegesleept en veroorzaakte een spoor van tintelingen over de hele lengte. Sergei dacht in verbazing aan de veroordeling van Lvov. Hij trok de kleine kwelgeest half over zich heen om hem vrijelijk te kunnen omhelzen. Een kus werd met gretigheid gewisseld.

"Vind je dit fijn, Vaslav?"

"Ja!"

Het kwam als een hartstochtelijke verzuchting, verdwenen was de angst, verdwenen de twijfel, een regen van liefkozingen bleef, enkel doordat de elkaar nu kenden?

Sergei gaf zijn weerwoord, het grote aantal vrienden dat hij in de loop der tijd had gekend had hem veel geleerd, hij was zeventien jaar ouder dan Vaslav en even zo ervarener.

Gewend zich aan te passen aan anderen, wanneer hij deze graag mocht tenminste, beperkte hij zich net als zijn loge tot het strelen. Dat was voldoende, in tegenspraak tot de eerste avond van samenzijn toonde Vaslav zich een warmbloedig wezen dat kon en wilde

genieten van de steeds groter wordende warmte die twee lichamen onder het dek opwekten. Hij kronkelde zich lenig in allerlei bochten, kuste op onverwachtse plaatsen, hetgeen een langzame weg naar boven veroorzaakte, naar dat bovensta topje van de trap waar het even goed vertoeven was.

Onverwachtse gebeurtenissen bleven aanwezig, de warm omarmende armen schroefden zich samen in een stevige ademafsnijdende greep, de liefkozingen vonden aan rigoureuus einde. Sergei opende verbaasd zijn ogen om het hoofd van Vaslav vlak boven het zijne te vinden, de mond was half geopend als normaal, de adem ging snel. Met korte schokkende bewegingen was de jongen alleen op weg naar boven. Sergei kon niet anders dan toekijken hoe de laatste treden verwoed beklommen werden, zijn armen en benen deden pijn van de vaste greep en hij kon slechts hopen dat zijn sterke partner zich niet zozeer zou verliezen dat hij gewurgd zou worden.

Vaslav liet echter los, zijn hoofd vleide zich op de schouder van Sergei, het lichaam verloor de kracht. Buiten adem bleef hij liggen met gesloten ogen, over zijn rug, buik en benen lag een zweetfilm. Sergei keek vaag geamuseerd toe, hij kon nu meer begrip opbrengen voor de bezwaren van Lvov tegen deze manier van beminnen. Het egocentrisme dat zich in gesprekken zo duidelijk uitte, strekte zich hiertoe uit. Desondanks ontbrak de behoefte met een klacht te komen, eigenlijk was het geheel wel amusant, er viel nog een heleboel te leren.

"Hmm Vatza?"

De ogen openden zich, er lag een verzaligde glans in. De mogelijkheid dat hij deze nacht niet geslaagd zou worden, was bijzonder klein.

"Lekker?"

"Heerlijk Sergei, net vliegen, er was allemaal blauw en zon en warmte."

"Vliegen?"

Een prachtig synoniem.

"Vliegen!"

De jongen wentelde zich op zijn rug en spreidde zijn armen alsof hij inderdaad op wilde stijgen.

"Is het bij jou niet zo, Sergei? Wegzweven en alle dingen heel klein beneden je zien zoals een vogel dat doet of een vlinder."

"Ik weet het niet, je vloog er alleen vandoor."

"Maar dan moet je meegaan! Het is zo mooi..."

"Een andere keer," beloofde Sergei, "Je bent zeker gewend om alleen te vrijen, hè Vaslav?" Het donker verhulde de kleur die er ongetwijfeld kwam.

"Hoezo?" vroeg Vaslav op zijn hoede.

"Dat kan ik merken. Volgens mij vergeet je dat je met een ander bent. Dat is niet erg, door de ervaring zal je wel leren hoe het ook anders kan."

"Ben je boos op me?"

"Welnee Vaslav, helemaal niet, ik vond het prettig om naar je te kijken."

Daar nam Vaslav geen genoegen mee.

"Je moet ook vliegen!" vond hij vastbesloten te bewijzen dat hij best aan het genoegen van anderen wilde denken. De hand, warmer en vochtiger dan in het begin, zocht zich een weg langs de hals naar beneden, bracht een kort bezoek aan de oksel, deed een rondedans om de tepel en ging verder omlaag. Vaslav ging verliggen zodat zijn andere hand ook de speelruimte kreeg deel te nemen aan de ontdekkingstocht. Sergei zag dat de jongen lachte,

de ogen tintelden, de mond hing ontspannen open, maar zodra hij hem zag kijken, deed hij zijn lippen op elkaar.

"Fijn, Sergei?"

Deze knikte en deed zijn ogen dicht om slechts een zintuig aan het werk te laten, het geval was dan veel intenser.

"Slaap je?"

"Integendeel Vatz."

De jongen legde zijn hoofd op de borst van Sergei en likte de huid heel even, als een jong hondje dat geen andere manier wist om zijn liefde te uiten. Het kriebelige natte plekje werd groter, Sergei dwong zichzelf zijn spieren te ontspannen, maar het kostte hem grote moeite. Alsof Vaslav dat wist, vertraagde deze het tempo van de liefkozingen, zijn hand gleed traag over het rechterdijbeen en Vaslav ging opnieuw verliggen, onderwijl de hand weer naar boven halend. De rust keerde terug in de donkere kamer. Sergei opende zijn ogen en wachtte tot hij de kast tegen de muur weer kon onderscheiden.

"Vatza?"

Diens hand lag stil in zijn lies, maakte even een bijna elektriserende beweging en was vervolgens weer roerloos. De conclusie kon geen andere zijn dan dat Vaslav in slaap was gevallen. Arme Lvov, gewend om op zijn wenken bedient te worden had met de erotische danser een wolf in schaapskleren in zijn slaapkamer gebracht. Hoe zou zijn gezicht geweest zijn nadat zijn nieuwe vriendje eerst voor zijn eigen genoegens had gezorgd om daarna bij het vervolg in slaap te vallen? Sergei kon het zich levendig voorstellen en lachte zachtjes. Een hoofd op zijn maagstreek schommelde mee met elke beweging. Voorzichtig werd het dek weg geslagen. Sergei pakte de jongen bij zijn schouders en tilde hem zo naar een rustiger plaats voor zijn hoofd, namelijk het kussen. Vaslav sliep rustig door, bijna onverstaaanbaar mompelde hij iets van op 'asha' eindigde, hetgeen zoveel kon betekenen dat Sergei er zijn hoofd niet over brak. Half op zijn elleboog steunend boog hij zich over de ander heen. Hij wilde het voorhoofd kussen doch voelde enkel jaar, ; op de tast maakte hij met zijn vinger een scheiding en strek de haren in de goede richting, de punten van de voorste lokken zelfs iets meer naar achteren leggend dan de rest, precies zoals Vaslav het zelf altijd deed als hij mooi wilde zijn. Voor hem hadden zowel Lvov als Tishkevitch naar deze slapende onschuld gekeken, beiden waren in woede ontstoken, verblind door de toneelverschijning hadden ze zich met een kat in de zak opgescheept geweten. Voelde hij dit ook zo? Nee, het was slechts een bewijs dat de jongen ook op dit gebied leiding nodig had en hij zou van de jongen een minnaar maken die zelfs Lvov nog nooit gekend had. Geduld en ervaring waren nodig en beiden bezat Serge als hij iets wenste te onderwijzen. De jongen was een goede leerling en in zeker opzicht nog maagd. Hoe plezierig kon het leven zijn!

De man haalde de hand die wat afgezaakt was, weg uit zich hachelijke positie en drukte er een kus op voordat hij hem naast de bezitter op het kussen legde.

"Dit was jouw nacht, Vatz," zei hij zacht.

Hoofdstuk vier

Hoe kon de wereld zo verschillend zijn? De reiziger had het idee op enkele dagen maanden van tijd te doorkuizen en hoeveel hij ook van zijn vaderland hield, hij kon het verschil niet waarderen.

Sergei Pavlovitch hield van de lente, het was zijn favoriete seizoen. Alles was nieuw en vol belofte voor de toekomst, je moest afwachten wat het resultaat zou zijn, maar tegenvallen was ternauwernood mogelijk aangezien God zelf met moedertje natuur verantwoordelijk was voor het geheel.

In Parijs was het weer zacht geweest. April, de maand waarin alles zich opende, de bloemen en de geest van de mensen. Het was een openstellen voor alles wat van buitenaf kwam en Sergei had er dankbaar gebruik van gemaakt. Astruc was met alles akkoord gegaan wat hij voorstelde, een vertrouwde doch altijd weer aangename gang van zaken. Ook met Chaliapine verliep het onderhoud plezierig, na een gesprek over het verleden was diens geest zo goed gestemd dat ook de onenigheden over de opera bijgelegd werden. Terug in Sint Petersburg was de wind koud en de sneeuw bedekte het onderscheid tussen wegen en stoepen. Sergei trok zijn mantel nauwer om zich heen en bedekte zijn mond met een zakdoek om de guurheid van de lucht enigszins tegen te houden. Begin april was in Rusland voorwaar geen mild seizoen, het zou een genot zijn om begin mei de reis naar Frankrijk opnieuw te maken. De Catharina hal lag rustig aan het smalle kanaal en gaf niets prijs van wat er binnen aan drukte aanwezig moest zijn. Het was een vreemd idee dat deze vroeger zo door hem verguisde hal nu de broedplaats was voor zijn komende seizoen. Het verschil was echter levensgroot aanwezig, nu waren er geen acteurs bezig om parodieën op de grote oude Italiaanse opera's, nee, momenteel werd er ballet beoefend waar de Parijzenaars met open mond naar zouden kijken. Dat beeld deed hem denken aan Nijinsky. Vatza wist nog in het geheel niet dat hij reeds twee dagen terug was uit Parijs, de verrassing zou groot zijn. De jongen was niet uit zijn gedachten verdwenen, ook niet in Parijs, de stad die hem zou verwelkomen in minder dan een maand tijd. Bij het zien van de statige paleizen aan de Seine had hij gewenst dat Vaslav aan zijn zijde zou zijn, hij zou hem veel kunnen vertellen, zoveel nieuwe dingen wijzen dat het hoofd van de danser binnen korte tijd vol zat van alle ervaringen. Het was zo aangenaam een onwetende wetend te maken, de verbazing te lezen in zijn ogen, de bewondering te proeven uit zijn woorden; het leren lopen van een kind kon niet prettiger zijn.

Een vogel kondigde aan dat de lente ook in Sint Petersburg niet lang meer op zich zou laten wachten. Sergei kan het dier tussen de onbebladerde takken zien zitten, de keel vibreerde, de gele snavel was ver opengesperd terwijl het zijn concert te horen gaf aan de ene luisteraar. Chaliapine zou binnenkort een groter publiek toezingen met hetzelfde enthousiasme als de zwarte vogel nu. Zijn lentelied moest Parijs opnieuw bekoren en zou het doen ook. De gage van de zanger was er ook wel naar, het bedroeg meer dan van alle solisten tezamen. Vaslavs naam moest nog gemaakt worden alvorens hij in salaris steeg. De deur werd gediensstig geopend nog voordat hij zich aan had kunnen melden, het personeel van de hal was ingenomen met de balletgriep en haar leider. Het bonte volkje in wijde witte tutu's en losse trainingskleding veranderde de strenge Catharina-hal in een vrolijke bijenkorf waar de werksters in en uit vlogen. De grote decorstukken waaraan Benois en Bakst de laatste hand legden wekten de aanblik van een andere wereld. De tuinen van Versailles bloeiden tegen de eens zo grijze muur, de exotische Egyptische achtergrond voor Cleopatra deed warmte vermoeden in de kille zaal. Het gegons van stemmen kwam Sergei tegemoet, een meisje in korte groene tuniek, du zo te zien een

ballerina uit Moskou, verdween met een stapel kostuums om de hok van de gang, de olielampen walmden, hun geur vermengde zich met die van de hars die voor de schoenen werd gebruikt en de drogende verf. Sergei voelde zich thuis in deze wereld van kunst, drukte en werk, het rook naar het ontstaan van iets nieuws, van grote successen, het ontwaken van nieuwe talenten.

Op het toneel stonden groepjes dansers in hun oefentenues van wit, zwart en groen. Mikhail Fokine gaf instructies, de pianist begon opnieuw en een groep danseressen stelde zich op in een symmetrische toneelindeling. Les Sylphides begonnen aan hun dans. Armen rezen omhoog met de sierlijkheid van vleugels, tulle ruiste aan alle kanten en het gehele corps rees eensgezind op de tenen, attitude.

Sergei liep verder, hij had al zoveel repetities meegemaakt dat de betovering ervan verloren was gegaan, die keerde pas terug wanneer het publiek in de zaal zat, het doek langzaam werd geopend en het orkest begon te spelen. De doodse stilte, de eerste dansers in schitterende kostuums, dat bracht de sfeer tot stand die de bezoeker aan zijn stoel diende te kluisteren en op eed gaan in het verhaal.

Vaslav was niet in de coulissen, hij had een pauze en zat met enige anderen in de raamloze hal. Zoals gewoonlijk viel het op dat hij allen was, er waren weliswaar anderen in zijn buurt maar zijn betrokken hem niet in hun gesprek en hij gaf niet de indruk zich ermee te willen bemoeien. De blik was afwezig, naar binnen gekeerd, zodat Serge zich afvroeg waar de jongen in hemelsnaam aan dacht. Hij werd eveneens getroffen door het verschil tussen Nijinsky in kostuum en Nijinsky in zijn repetitiekleding, het laatste accentueerde zijn figuur, de smalle taille werd omsloten door een brede ceintuur, de strakke kuitbanden deden de daaronder aanwezige spieren goed uitkomen. Zwart wit in kleren, ook in gezicht, de huid bleek, de ogen en haren donker, oosters, niet alledaags en nog altijd aantrekkelijk, zelfs wanneer hij, zoals nu, met open mond weg stond te dromen.

"Vatza."

Hij moest de naam herhalen voordat de jongen opkeek, de mond werd gesloten als vertraagd, een vage glimlach trok om de lippen.

"Dag Sergei Pavlovitch."

Verdwenen was de afwezige blik, de ogen werden levendig.

"Dag Vaslav Fomitch, waar waren je gedachten?"

De jongen zweeg nadenkend, met de vage gedachte betrapt te zijn in zijn dagdromerij.

"Ik weet het niet, bij ballet denk ik."

"Mooi zo. Bevallen de stukken je ook?"

"Ja," kwam het verbaasd. Vaslav had er waarschijnlijk nooit bij stilgestaan dat een ballet ook niet kon bevallen.

"Heb je je goed gedragen terwijl ik er niet was?"

"Ja Sergei, ik heb veel gelezen en ben op tijd naar bed gegaan om goed uit te rusten. Ik heb een heleboel tijdschriften uit. Ze zijn mooi."

Sergei glimlachte. Lof was altijd prettig, zelfs van een jongen als Vaslav die geen autoriteit was op het gebied van de schilderkunst, en dus enkel op zijn eigen smaak af kon gaan.

Blijkbaar was het geen slechte smaak.

"Wat vond je er zo mooi aan?"

"Alles, de plaatjes, de verhalen, het papier voelde prettig aan en er zat goud op. Ik heb ze in een lade bewaard die op slot kon en de sleutel met me meegedragen wanneer ik er niet was."

"Dat is verstandig, Vaslav, er zijn niet zoveel exemplaren van verschenen dus over enkele jaren zullen de bladen veel geld waard zijn. Het doet me goed dat je er plezier aan hebt beleefd. Hopelijk heb je er ook iets van geleerd?"

"Ja Sergei, ik weet nu wanneer de gebouwen van de stad zijn gebouwd en wanneer jij bent geboren."

De meeste interesse bleef voor de kleine cirkel rond zichzelf.

"Zo, stond dat erin?"

"Ja, in 1872. Dat is best lang geleden."

Sergei was even verbaasd. Was dat hatelijk bedoeld of niet? Het leeftijdsverschil van 18 jaar had nooit een rol gespeeld. Vaslav maakte niet de indruk er aandacht aan te besteden.

"Je vindt me oud?"

"Nee hoor, mijn moeder is ouder, maar je hebt vast heel veel gelezen en meegemaakt en gezien. Zou ik dat ook nog doen? Zal ik in 1926 net zoveel weten als jij nu?"

"Als jij je best doet om veel te leren en te zien, kan dat best."

De jongen keek zo getroost als het kleine ventje dat hoort dat hij zijn oudere broer eens bij zal kunnen benen. Vaslav bleef onzeker, aan zichzelf twijfelend.

"Was het fijn in Parijs?"

"Het was warm in Parijs en mooi, de zaken zijn naar wens verlopen, als we er nu naar toe gaan, zal het samen zijn. Je zal je verwonderen over het verschil tussen Rusland en Frankrijk. Ik hoop dat je het fijn zult vinden, Vaslav."

Verschillende mensen begonnen attent te worden op het gesprek tussen Diaghilev en Nijinsky waarvan niemand wist dat ze met elkaar omgingen. Vaslav had het als eerste in de gaten en kreeg weer die afwerende introverte blik vol wantrouwen in zijn ogen. Sergei zag het met verbazing.

"Wat is er, Vatz? Vind je het niet fijn dat ik terug ben?"

"Ze keken naar me," kwam het stug, "Ze vinden me raar."

"Waarom zouden ze je raar vinden? Is het zo vreemd dat we met elkaar praten."

"Nee... Ze vinden me altijd raar, kitajec..."

"Giaconda, je lijkt op het meesterwerk van een der grootste kunstenaars aller eeuwen, Vatz. Zij weten dat nog niet omdat ze weinig van kunst weten. Jij en ik zijn verstandiger, ze vinden je niet raar, ze vragen zich hooguit af wat we allemaal te bespreken hebben."

"Vind jij ze echt mooi?"

"Jouw ogen? Die zijn prachtig."

Een dankbare glimlach, als van een straathondje dat ineens ontdekt dat er iemand is die hem niet wegschopt en uitscheld maar aanhaalt en mooi vindt. Die hem boven alle rashonden verkiest. Sergei wilde geen rashond met een voorspelbaar karakter van een type waarvan je er op elke straathoek een tegenkwam. Liever een speciaal soort, een lelijk eendje dat zichzelf als Zwaan terug vindt, spiegelend in de glasheldere vijver.

Iemand liep met een bel rond, Vaslav keek om zich heen.

"Ik moet weer verder, Sergei, de pauze is afgelopen."

"Dat snap ik. Om zeven uur zorg ik dat er te eten is in deze zaal, dan zien we elkaar wel terug. Tot dan."

"Dag."

De jongen liep weg. Sergei ging op zoek naar zijn vrienden en belde een restaurant om een diner te bezorgen voor de dansers. Er moest doorgewerkt worden, de tijd was gering, de vele nieuwe balletten vergden aandacht en inzet. Daarnaast waren er nog de gewone

optredens bij de gezelschappen. Hij liep Leon tegen het lijf in het gezelschap van een extravagant geklede jongedame.

"Seroja, mag ik je voorstellen aan Ida Rubinstein?"

"Ach, onze Cleopatra!" Hij reikte haar de hand met peilende ogen, deze vrouw was inderdaad geknipt voor de rol van de Egyptische femme fatale die Caesar en Antonius het hoofd op hol bracht. Ze was er zelf een met een opdringerige schoonheid, rus en veeleisend. Sergei hield niet van dat soort vrouwen, hij vond hen niet eens charmant.

"Volgt u lessen?"

"Ja, van Fokine. Het is niet moeilijk."

"Ik hoop dat Parijs ook voor u een succes zal opleveren."

"Ze wordt de grote ster van het seizoen," voorspelde Leon.

Diaghilev knikte vriendelijk instemmend maar bezat andere plannen. Slechts één ster zou boven alle anderen uitrijzen, de wereld kende genoeg goede ballerina's. Nijinsky was nieuw, een man zou deze keer het hart van het publiek stelen. Dat was het plan en hij hield er niet van om een gekozen koers te wijzigen.

Leon liep verder met zijn dame, de deur vloog open en twee danseressen stormden binnen, al rennende knoopten ze hun jas los, daaronder zat balletkleding, in hun handen hielden ze hun schoentjes. Snel werden deze aan het oefenkostuum toegevoegd, Sergei Glimlachte. Hij wist dat dit zo'n drukke tijd was dat de 'Parijs seizoen dansers' zich in de pauzes van het Marijinsky naar de Catharina hall haastten en vervolgens weer terug om op tijd te zijn voor de officiële repetities aldaar. Er werd hier en daar gelukkig een oogje dicht geknepen en de dansers hadden de weinige rust best over voor het vooruitzicht om in de Franse hoofdstad hun bekwaamheden te laten zien.

De deur ging opnieuw open en, nu niet met een ferme zwaai maar met een bescheiden duwtje. Een meisje, keurig in het zwart gekleed en haar haren netjes en strak naar achteren getrokken deed een stap over de drempel en speurde rond. Toen ze de gestalte van Diaghilev ontwaarde, leek ze te schrikken, impulsief werd er zelfs een kleine stap achteruit gedaan. De imponerende man knikte echter vriendelijk en dat ha haar de moed om snel door te lopen naar de repetitiezaal. Bronislava leek uiterlijk en innerlijk veel ophaar broer, doch miste net dat sprankje opzienbarendheid, dat vleugje Toverachtige dat Vaslav zo bijzonder maakte. Daarbij was ze een vrouw en als zodanig in het nadaal, althans in de ogen van Diaghilev. Hij had het liefste goede danseressen die fraai gevormd waren, dit mede uit esthetisch oogpunt en om het mannelijke deel van het publiek te lokken. Gingen deze twee eigenschappen niet langer samen, dan koos hij zonder mankeren voor de schoonheid. Tenslotte behoefden slechts enkele solisten werkelijk hun klasse te bewijzen en voor die taak waren Anna Pavlova en Tamara Karsavina aangewezen. De rest van een delicate garnering van het geheel. Bronia die veel van haar broer geleerd had en een feilloze techniek bezat, al was ze slechts achttien, was te lelijk bevonden om de reis mee te maken. Aan Vaslav had hij de officiële reden genoemd: dat haar stijl niet de juiste was voor de balletten die in Parijs zouden worden uitgevoerd. De jongen had dit simpelweg geaccepteerd. Bronia echter hield zoveel van de dans dat ze niets aan haar schuchtere doch oh zo nieuwsgierige neusje voorbij wilde laten gaan. Steeds weer ging ze naar de Catharina hal in haar vrije tijd, ze oefende mee met de andere danseressen en kende alles feilloos op haar duimpje. Thuis oefende ze nog met Vaslav, de twee trokken erg veel samen op in de beschermde omgeving van het ouderlijk huis. Twee bescheiden kinderen, die bang waren

voor vreemden. Zoveel kwam er ook niet over de vloer, op de pensioengasten van hun moeder na, maar daar bestond vreemd genoeg hoegenaamd geen angst voor.

"Je hoeft ze niet te leren kennen," had Vaslav eens gezegd, "Het zijn maar gasten." Moeder Nijinskaya had slechts een enkele vriend en juist aan deze man had Sergei de afgelopen avond een visite gebracht. Het was een taak geweest die reeds lang op hem wachtte, een noodzakelijk kwaad en een redelijke uitdaging met een vrij grote kans van slagen. Hij hield van het nemen van risico's en was altijd benieuwd hoe ver hij kon gaan. Vrij ver in dit geval.

Pavel Dmitrivitsch Lvov had hem op een voor hem bijna enthousiast te noemen manier ontvangen. Ze hadden elkaar lang niet gezien, Pavel uitnodigen was ook niet meer zinvol geweest nu Vaslav wel alleen op bezoek durfde te komen. De prins zat in een ruime fauteuil, hij was gekleed in een opzicht geel pak met iets donkerder getinte bloemen, hetgeen zijn teint nog bleker maakte. Zijn blonde haren zaten onverschillig aan weerskanten van de scheiding geplakt. Verreweg het mooiste aan de man waren zijn fel blauwe ogen die nu onbekommerd naar zijn bezoeker lachten.

"Ach nee," zei hij iets te geaffecteerd, "U komt me toch niet vertellen dat de slaaf u ook reeds teleurgesteld heeft?"

"Reeds?"

"Nee, dat is waar, u heeft het langer volgehouden dan een ander. Misschien had u er wat meer naast?"

De impertinentie van deze vraag irriteerde Sergei maar dit liet hij niet blijken.

"Niet langer dan jij, Pavel, nog niet althans. Ik ben namelijk niet gekomen om te klagen over de slaaf, er zijn veel belangrijkere zaken aan de orde."

"Namelijk?"

Lvov kwam al geïnteresseerd overeind; hoewel een groot deel van de adel Diaghilev uit hun herinnering had trachten te schrappen, was hij nog altijd belangrijk genoeg om naar te luisteren.

"De toekomst van de slaaf."

Sergei ging rustig zitten op een van de andere fauteuils en beet even op het puntje van zijn tong, geërgerd omdat de ander hem niet had aangeboden om te gaan zitten.

"Heeft hij een toekomst?"

"Ik heb een toekomst voor hem in gedachten maar om deze in waarheid te laten veranderen, zullen er zekere dingen moeten wijken."

"Die zijn?"

Sergei keek hem rustig aan, het was hem bekend dat Lvov Vaslav nog steeds niet met rust liet. Hij kwam vaak bij de familie Nijinsky over de vloer en zijn invloed was te groot voor Vaslav om eraan te ontkomen, hoe zeer hij dit ook in alle bescheidenheid probeerde. Maar ja, Lvov was een prins en er viel hem dus niets te weigeren, zeker niet aangezien hij zoveel voor de familie gedaan had. In Vaslav sluimerde daarnaast nog een aanhankelijk katje dat spinnend omhoog veerde als Lvov zijn hand naar hem uitstak.

"Hij is wel aardig, Sergei. Toen Bronia haar voet eens bezeerd had, heeft hij haar naar een dure dokter meegenomen en alles betaald. Anders had ze misschien nooit meer kunnen dansen en ze danst heel mooi!"

Lvov hield ervan als mensen hem dankbaar waren, dan waren ze zo gemakkelijk in allerlei posities te manoeuvreren.

"Hij zal al zijn tijd aan het ballet moeten gaan besteden, dan zal zijn ster spoedig boven geheel Frankrijk staan."

"Frankrijk..."

"Ik heb gehoord dat je van plan bent hem daarheen te vergezellen. Is dat zo?"

Lvov knikte, het vermoeden werd aldus geverifieerd, dit bezoek was gerechtvaardigd.

"Ik moet helaas zeggen dat zit zijn carrière ten hoogste zal schaden, benevens jouw reputatie. In Frankrijk zijn ze niet zo tolerant als hier."

"Niemand zal me iets verbieden."

"Misschien niet, tenslotte zal je Vaslav bijna in het geheel niet zien. Hij danst iedere avond, moet overdag oefenen, gemasseerd worden en elke nacht slapen. Hij krijgt een kamer naast de mijne, zodat ik persoonlijk op zijn rust zal toezien."

"De maaltijden?"

"De meeste zal hij met mijn bediende gebruiken op zijn kamer, hij moet niet afgeleid worden."

"Maar er zullen grote society feesten zijn..."

Diaghilev lachte even.

"Welnu Pavel, wees redelijk. Vaslav houdt om te beginnen al niet van feesten en ten tweede heeft hij daar zelden tijd voor. Op de weinige avonden dat een moment van ontspanning nodig is, zullen we naar besloten feesten gaan, opdat geen verslaggevers hem lastig zullen vallen."

"Op die manier is er voor mij in dat land weinig te zoeken. Vaslav zal teleurgesteld zijn, hij vroeg me speciaal om hem te vergezellen."

Sergei sprak deze leugen uiteraard niet tegen, hij kon hem nog ten nutte maken en trok een zorgelijk gezicht.

"Ja, dat is een onvoorzien probleem."

"Inderdaad."

Lvov glimlachte, blij zo belangrijk te zijn voor de gesteldheid van iemand die blijkbaar zo centraal stond in de gedachten van Sergei Pavlovitch hemzelf.

"Misschien weet ik een oplossing," zei de laatste bedachtzaam, "Je geeft gewoon een bijdrage voor het Russische seizoen aldaar en ik vertel dat deze speciaal aan hem opgedragen is. Hij zal daar zeer content mee zijn."

"Zal dat genoeg compensatie bieden?"

"Ik vermoed van wel. Ik zal er zelf garant voor staan dat hij zich vermaakt."

Lvov had uiteraard met dit plan ingestemd. Hij had moeilijk kunnen weigeren temeer dat hij zo bekende stond om zijn support aan de familie Nijinsky.

Ja, dat bezoek was verheugend goed afgelopen met als resultaat weer wat geld voor het komende seizoen en een Vaslav die niet lastig gevallen zou worden door de decadente vertegenwoordiger van een wereldje waarvan hij afstand had leren te willen nemen.

Sergei liep naar het zaaltje waar gewoonlijk gegeten werd door de oorspronkelijke 'bewoners' van de Katharinahal die ook wel de Duitse club genoemd werd. Er stonden enkele ronde tafels opzij gestapeld, de vierkante stonden in een hoek en op een ervan zat een jongenman verwoed tussen zijn tanden te peuteren, een bezigheid die abrupt stopte toen hij Diaghilev zag.

"Hoe heet je?"

"Peter..."

De hand verliet de mond en gleed langzaam af tot in rustpositie op zijn dij.

"Goed, Peter, wil je even helpen? Ik wil dat deze tafels in een rij komen te staan met aan weerskanten de stoelen zodat er straks gegeten kan worden."

Peter sprong van de tafel, gleed bijna uit over de in goede staat verkerende vloer en haastte zich de opdracht uit te voeren. De manier waarop hij zich voortbewoog zette Sergei aan het denken.

"Behoor jij niet bij de repetities te zijn?"

"Nee meneer, ik behoor niet tot de uitverkorenen."

"Je bent wel van het Marijinsky."

"Ja meneer, al bijna een jaar."

Sergei knikte en zag hoede de jongen in een kast opzij zocht, daar de tafelkleden vond en deze over de in een rui staande tafels legde. Achter de bar haalde hij glazen, borden en bestek tevoorschijn. Zijn manier van bewegen was gracieus, er bestond geen twijfel over dat hij inderdaad een danser was. Sergei bezag het vanuit een esthetische waardering, deze jongeman slaagde erin ook in het dagelijkse leven een aantrekkelijke verschijning te zijn. Wellicht wilde dat zeggen dat hij deze uitstraling op het toneel miste, maar dat was van ondergeschikt belang. De tafels veranderden langzaam in een geklede dis met de spijzen die Vassili had besteld zou er een goede maaltijd aangericht worden. Sergei wilde zijn dansers niet tekort doen. Hij wis dat het succes van het Parijse seizoen ook van de welwillendheid van de artiesten afhing er een succes van te maken. Om dit te bereiken behoorden ze in de eerste plaats toegewijd te zijn aan hun leider, hij bezat de persoonlijkheid om zich geliefd te maken door zijn gedrag, de materiële verbondenheid van de mens viel echter niet te onderschatten. Met geldelijke middelen kon hij hen niet aan zich binden, zijn betalingen liepen altijd ver achter, maar door de goede verzorging van de groep was dit hiaat wel te verhelpen. De jongen was klaar en keek afwachtend naar Sergei, deze knikte vriendelijk.

"Het is goed zo Peter, je bent een ijverige jongen. Waarom ben je te licht bevonden om aan het Parijse seizoen deel te nemen?"

"Er konden slechts een beperkt aantal dansers mee en ik ben niet goed genoeg om daar onder te vallen."

Hij bezat een ontwapenende eerlijkheid, er was zelfs geen spoor van vleierij in zijn houding. Sergei apprecieerde deze opstelling wel, hij dacht erover een uitzondering te maken op het besluit van Grigoriev.

"Waar woon je, Peter?"

"In Pargolova, meneer Diaghilev," zei de jongen en hij noemde de straat. Sergei onteerde deze in zijn geheugen, een agenda had hij voor korte termijninformatie niet nodig, misschien zou zijn humeur deze avond veranderd zijn en zelf de beslissing bij de oude, hij kon zichzelf daar geen uitsluitel over geven, laat staan de jongeman zelf die nu afwachtend bleef staan.

"Je kan zo even helpen de gerechte, te schikken, Peter, als je dat wilt natuurlijk."

"Jazeker meneer Diaghilev."

Daar schemerde de eerste poging een wit voetje te halen door, het liet een onaangename bijmaak achter en Sergei staakte het gesprek. Er waren aangename manieren om de tijd door de brengen.

De dansers kwamen binnen, deels in hun oefentenu, de meisjes in hun korte witte tutu's, zich niet generend de enkels te tonen, de jongens veelal in witte bloezen en donkere broeken. Vaslav liep als altijd enigszins van de anderen afgezonderd in gedachten

verzonken als was de wereld voor hem een groot raadsel waarover hij veelvuldig na moest denken. Hij had het nog niet geleerd om met opgeheven hoofd de wereld in te kijken, na de tournee zou die tijd wellicht aanbreken. Men schikte zich aan de tafels, ongedwongen pratend. Vaslav bleef staan, wachtend tot er ergens een plaatsje voor hem over zou schieten. Wel een vreemde jongen. Sergei kende nu ook andere facetten van het karakter van Vaslav. In Parijs had hij met Feodor Chaliapine gesproken waarbij nieuwe zaken aan het licht waren gekomen.

"Het is een vreemde jongen, onze Slavushka," had de bas gezegd met familiale waardering, "Ik heb hem veelvuldig zien dansen in het Marijinsky en was steeds opnieuw gegrepen door zijn theaterpersoonlijkheid, terwijl hij in de coulissen een geheel ander individu wordt. Een ondeugend kind."

"Ik ken hem als schuw in de aanwezigheid van anderen."

"Dat is hij ook, behalve wanneer hij zich een moment onbespied waant, incognito is hij een donderse knaap, ik heb vernomen dat hij van school is verwijderd nadat hij een leraar met pijl en boog had beschoten. Ik heb gezien hoe hij gezichten trok tegen zijn superieuren die niet met beleefd bestempeld konden worden, alleen wanneer hij zozeer geschminkt was dat men hem nauwelijks kon herkennen. Is hij in zoverre opgegroeid dat dergelijke streken tot het verleden behoren?"

"Ik weet het niet, de toekomst zal het moeten uitwijzen."

"Onopgevoede kinderen kunnen zichzelf en hun gezelschap in penibele situaties brengen." Verhalen over dezelfde jongen die aaneensluitend zijn karakter zouden moeten vormen. Hoe vielen zij echter te combineren? De verlegen teruggetrokken eenling uit het dagelijks leven, de gepassioneerde danser met de elastieken sprongen die hem de schijn gaven te kunnen zweven, het onbezonnen kind dat een tong uitstak en een lange neus maakte naar passanten wanneer hij geschminkt en verkleed in de coulissen stond en tenslotte de onervaren minnaar die genietend mompelde: "Net vliegen Sergei, het was zo mooi om me heen," voordat hij op een oor weg suisde in de onafwendbare slaap. De allereerste ontmoeting had een samensmelting van al deze eigenschappen gegeven, schoonheid, terughoudendheid, hartstocht en de neiging mensen voor de gek te houden. Na die avond had de gelegenheid zich nooit meer voorgedaan. Vaslav had zich opgesplitst in verschillende hoedanigheden die afzonderlijk bekeken dienden te worden. Nu kwam de jongen schoorvoetend naderbij op een wend. De aandacht trekken in het dagelijkse leven lag hem totaal niet. Sergei die graag opviel nam zich voor hem dat wel aan te leren. Een belangrijk man diende zich te onderscheiden van de grauwe massa en daar niet stilletjes in weg te duiken.

"Zoals je ziet, heb ik een maaltijd laten komen, Vaslav. Waarom kom je niet bij me zitten om wat te praten, we hebben elkaar vast veel te vertellen dan zo'n lange scheiding. Wat heb je zoals gedaan?"

Je jongen nam voorzichtig plaats op de aangeboden stoel dat het leek alsof hij bang was zich eraan te zullen branden. Zijn ogen vlogen van links naar rechts, beducht voor commentaar van anderen.

"Ik heb gedanst, Sergei Pavlovitch."

"Dat begrijp ik. Bevallen de rollen je?"

Vaslav knikte, het zou waarschijnlijk niet in hem opkomen dat een bepaalde rol hem niet zou bevallen. Sergei vroeg door, vastbesloten de barrière snel te doorbreken opdat een vrijmoedig gesprek mogelijk zou zijn.

"Welke rol staat je het meeste aan, Vaslav?"

De jongen aarzelde.

"Dat is verschillend."

"Het hangt van je stemming af, hm?"

"Ja, ik vind Cleopatra erg mooi, het lijkt op een sprookje, de decors zijn erg mooi geworden, heb je hen gezien? Als ik Le Festin dans, moet ik aan mijn vader denken."

"Waarom?"

"Het is echt Russisch. Ik denk dat hij het heel graag gedanst zou hebben. Ik doe het een beetje voor hem."

"Hij ziet het toch niet?"

"Nee, maar hij is toch mijn vader. Hij heeft me heel veel geleerd en gegeven. Ik ben nog wel zijn zoon ook al woont hij niet meer bij ons. Dat blijft toch het geval Sergei? Of denk je dat hij dat niet meer zo voelt."

Sergei haastte zich met een bemoedigend antwoord.

"Ik denk dat hij je nog als zoon ziet, Vatz, hij heeft zich toch niet van je afgewend? Jij hebt hem nog bezocht."

"Hij laat nooit iets van zich horen."

"Misschien heeft hij een hekel aan schrijven, net als ik, het is belangrijker at hij aan je denkt en dat zal hij echt wel doen, zeker wanneer je aam bekend wordt in geheel Rusland en daarbuiten."

"Ik houd wel van schrijven, ik kan het alleen niet zo mooi, zal dat van mijn moeder komen?"

"Misschien, of uit jezelf, je bent tenslotte niet uitsluitend een product van twee ouders, maar ook van God. Hij geeft je bepaalde gaven mee."

Vaslav zweeg eerbiedig, zich wellicht afvragend waar hij het aan te danken had dat hij cadeautjes van een dergelijke hoogstaande macht ontving. Het onderwerp kwam Sergei niet ongelegen, het vormde een goede inleiding.

"Vatz, ben jij in het geheel niet nieuwsgierig naar wat ik voor je meegebracht heb uit Parijs?"

De ogen werden weer levendig, het hoofd werd met een ruk opgeheven.

"Jawel."

"Mooi, dan mag je dat nog even blijven, vanavond kunnen we samen dineren, dan zal ik het je geven."

"Dan pas..."

"Vatz, dit is toch geen geschikte entourage?"

De acceptatie was volledig, door de omgeving of de ontwenning na een periode zonder contact. Vaslav schudde zijn hoofd zodat het ritueel voor enkele uren kon worden uitgesteld. De nieuwsgierige blik sprak echter boekdelen.

Sergei verwachtte die avond een ongeduldige knaap die meteen om zijn geschenken zou bedelen. Hij trof echter een nerveuze jongen met neergeslagen ogen die aan aanblik bood alsof hij gehoord had dat hij nog maar enkele maanden te leven had. Sergei was gewend aan voorspelbare mensen, dit was nieuw voor hem. Hij vroeg zich af wat de reden voor de houding was. Zelfs mensen als Vaslav hadden voor alles een bepaalde reden, hoe vreemd deze ook mocht zijn in de ogen van anderen.

"Dag Vaslav, wat is er gebeurd dat je zo somber doet kijken?"

"Nee... niets," stotterde de jongen betrapt.

"Vind je het misschien niet prettig meer met mij in contact te staan? Wil je liever dat ik je met rust laat?"

"Ik mag u erg graag, meneer Diaghilev."

Sergei stond even versted.

"Waarom tutoyeer je me niet meer, Vatza? Ben ik een vreemde voor je geworden waarvoor je bang bent?"

De jongen voelde zich in een hoek gedreven, zijn onrustige handen duiden niet bepaald een vreedzaam gemoed aan.

"Je hebt slecht nieuws voor me," raadde Sergei.

"Nee, alles gaat goed met me, ik ben niet bang voor je, echt niet."

"Waarom doe je dan zo nerveus? Dat is toch helemaal niet nodig; als je iets op het hart hebt, eg het dan gewoon. Ik beloof je dat ik niet boos zal worden of je uit zal lachen.

Met dat ruggensteuntje waagde Vaslav het maar.

"Ik moet iets vragen."

"Welnu, ga je gang."

"Ik vind het vervelend om iets te moeten vragen, en wil het echter zo heel erg graag. Mag Bronia mee naar Parijs? Ze kan goed dansen en ze heeft heel erg haar best gedaan de afgelopen weken. Je hoeft geen ja te zeggen om mij, Sergei Pavlovitch. Ik moest het alleen maar zeggen, het is niet erg als het niet mag."

"Wie heeft je dan opgedragen dit te vragen? Ik kan merken dat het niet je eigen idee was."

"Mamasha."

Aha, mevrouw Nijinsky had besloten gebruik te maken van deze nieuwe vriendschap. Van Pavel had ze alle steun gekregen, waarom zou het niet lukken met Diaghilev? Sergei kon zich in die houding verplaatsen, hij zou het zelf ook proberen. Echter niet door een onwillig kind met de boodschap te sturen, een jongen die zenuwachtig onder zijn wimpers doorgluurde om te zien of de ander echt niet boos was geworden.

"Er is al afgesproken wie er wel en niet meegaan naar Parijs."

"Je hoeft het ook niet te doen, Sergei. Ik moest het enkel vragen."

"Zou je het zelf graag willen?"

Vaslav knikte schuchter.

"Bronia is mijn zusje, ik vind dat ze mooi danst. Op school had ze goede cijfers."

"Als ik Bronia niet meeneem, is dat niet om haar danskunst, Vatza, het is omdat zij zelf niet mooi is. De mensen willen aantrekkelijke meisjes op het toneel zien, geen lelijke."

Verontwaardiging vonkte op in de zwarte ogen.

"Dat is niet aardig van je, Bronia is niet lelijk, ze lijkt op mij en je zei zelf dat ik niet lelijk ben. Waarom is zij het dan wel?"

"Ik geef toe dat jullie in meerdere opzichten op elkaar lijken, de donkere ogen en het zwarte haar is hetzelfde, alleen zij heeft een grote mond, jij hebt die niet. Als ze haar mond dichtdoet is ze niet onaantrekkelijk, zeg haar maar dat ze daaraan moet denken, dat zal haar beslist in schoonheid doen stijgen."

De toegewijde broer aarzelde tussen boos worden of niet, hij koos voor het laatste.

Blijkbaar was zijn zuster de moeite van een ruzie niet waard.

"Ze mag niet mee naar Frankrijk?"

"Dat weet ik niet, ik zal je niets beloven, ik zal er nog eens over denken mits ze niet vergeet haar mond te sluiten, net als jij, Vatza. Het staat niet charmant."

De inderdaad openhangende mond sloot zich langzaam. Vaslav zuchtte, waarschijnlijk blij dat hij van de missie was verlost.

"Was het leuk in Parijs, Sergei?"

"Zeker, ik heb met Chaliapine gepraat, hij kent je goed. Je bewondert hem erg, is het niet? Hij zei jou als danser evenzeer te bewonderen. Jullie hebben beiden een goede smaak."

"Ik vind hem een heel goede artiest en Bronia is helemaal onder indruk van hem."

"Hij noemde je Slavushka."

Sergei wist uiteraard dat dit een samentrekking was van Vaslav en doushka, hetgeen schatje betekende. Velen hadden zo'n bijnaam, Anna Pavlova werd dikwijls Anushka genoemd.

"Dat deed hij voor het eerst toen ik slaagde. Hij omhelsde me ook, iedereen keek."

"Hij vertelde me dat jij zo'n ondeugd was. Dat had ik nooit achter je gezocht."

Vaslav omknelde de stoelleuning en strekte zijn benen zodat ze boven de grond hingen.

"Mamasha zegt: hij is anders."

"Daarin heeft ze zeker gelijk. Vertel eens wat over je streken, Vatz?"

"Moet dat? Misschien vind je me dan niet aardig meer en dat zou naar zijn."

"Ik weet het nu toch al. Kom aan, ik zal niet boos worden."

De jongen rimpelde zijn voorhoofd hetgeen Sergei amuseerde omdat het waarschijnlijk geen teken was van onvermogen om een streek te herinneren doch eerder van het zoeken naar iets passends in dit gezelschap. Ineens verhelderde Vaslavs gezicht, hij keek bijna opgetogen.

"Omdat wij altijd rondreisden was ik nog steeds niet gedoopt toen ik twee jaar was. Maar Bronia werd geboren en toen gingen we samen. Het moest in Warschau gebeuren, want daar zijn mijn ouders zowel geboren als gedoopt. We gingen naar een heel beroemde kerk, die van het Heilige Kruis."

"Wordt in die kerk het hart van Chopin niet bewaard in een zilveren urn?"

Vaslav staaarde hem aan.

"Hoe weet jij dat?"

"Ik heb een veelzijdige opvoeding genoten, maar laat me je niet onderbreken, ga door..."

"De priester had een lange baard, daar weet ik niets meer van, hoor. Mamasha heeft het ons verteld. Toen de priester naar ons toekwam, heb ik hard aan de baard getrokken."

Sergei schoot hartelijk in de lach.

"Dacht je dat hij vals was?"

"Ik weet het niet. Denken kinderen van twee jaar al? Ja, dat moet haast wel."

"Waarom dat?"

"Omdat ze zo weinig praten."

"Jij praat niet graag als je denkt, is het niet?"

"Dat kan toch niet? Mamasha zegt altijd dat je beter een ding goed kan doen, dan veel dingen matig. Het is moeilijk om twee dingen tegelijk goed te doen."

"Daar heeft ze gelijk in. Hoe reageerde de priester op jouw getrek?"

"Mamasha vertelde dat hij me op mijn wang klopte, dat hoorde bij de zegening, en ik werd heel kwaad. Ik stampvoette en zei dat hij het niet moest wagen me te slaan. Die buien komen van mijn vader; als hij boos was, werd hij erg driftig."

Een driftige Vaslav die stampvoette en woedend was, ging het voorstellingsvermogen van Sergei verre te buiten. De discipline van de Keizerlijke school had hem wel veranderd als hij vroeger zo impulsief was geweest.

“Vertel nog eens iets, Vatza?” vroeg hij, zich vermakend met de anekdotes uit vervlogen jaren. De jongen gehoorzaamde, was het de wijn die hem loslippiger maakte of waren het de herinneringen aan vroeger toen hij naar eigen zeggen vrij luidruchtig was. Als tweejarige had hij gedurende de plechtigheid van het dopen zijn mond geen enkele keer dicht kunnen houden.

“Ik ging eens met mamasha en Bronia mee op bezoek bij tante Stepha. We woonden toen nog maar net in St Petersburg. Het gesprek vond ik vervelend dus ik ging het huis bekijken. In de eetkamer lag een heel raar kleed over de tafel. Mamasha zei later dat het zo hoorde en dat het Perzisch heette. Ze was ongerust toen ik zo lang stil was.”

“Ze ging je zoeken?”

“En vond me met allemaal losse draden die ik uit het kleed getrokken had. Ze zaten er zo vreemd los in.”

“Waren ze heel kwaad op je?”

“Tante Stepha schold me in het Pools uit, maar ik had het niet kwaad bedoeld.”

“Waarom deed je het?”

“Er was een kat waar Bronia mee speelde en katten zijn gek op draadjes. Daar rennen ze heel hard achteraan.”

“En je tante maar proberen de draden weer in het kleed te krijgen! Ik heb je onderschat, Vatza, je bent een echte deugniet.”

Het klonk opzettelijk als een compliment. Vaslav straalde en maakte meteen van de gelegenheid gebruik door naar zijn pakje uit Parijs te vragen.

“Nieuwsgierig, Slavushka?”

“De hele middag al.”

“Mag ik je Slavushka noemen?”

Er volgde een verbaasd knikken. Iemand als Sergei Pavlovitch toestemming verlenen was als aan de wolven vragen of ze gingen regenen.

“Het klink lief en iedereen behoort een koosnaam te hebben. Deze past bij je.”

Vaslav keek nadenken en zijn mond viel langzaam open. Met zijn vingers maakte hij lichte knijpbewegingen in het sterke hout waar de leuning van zijn stoel van gemaakt was. Sergei Pavlovitch wachtte rustig op wat er komen ging. De volgende anekdote?

“Waar denk je aan?”

“Sergei... Sergushka?”

“Wat?”

“Sergeivushka...”

Een vreemd gevoel doorstroomde het lichaam van de man wiens naam overal in Sint Petersburg en ver daarbuiten bekend was. Hij was een man van emoties en moest dan ook enkele malen slikken om zijn keel weer vrij te maken.

“Keelpijn, Sergeivushka?”

Hij schudde zijn hoofd en wenkte de jongen die direct naast zijn stoel stond. De donkere ogen met de prachtige wimpers erboven keken hem trouwharig en liefhebben aan.

Sergeivushka, hoe kwam hij aan die lieve onzin? Het was in ieder geval een woord dat Sergei nooit meer vergeten zou. Deze zelf verzonden koosnaam betekende zoveel meer dat het al zo dikwijls gebruikte Seriozha.

“Krijg ik nu het cadeautje?”

Sergei, eigenlijk iets anders van plan, ging op die suggestie in en stond op om uit het dressoir een pakje te halen. Het was vierkant.

“Wat denk je dat het is, Vatzza?”

“Iets om te lezen, Sergeivushka?”

De jongen durfde wel te raden omdat hij niet aan zijn gelijk twijfelde, hetgeen een foute veronderstelling was.

“Fout.”

“Niet om te lezen?”

“Nog niet, later wel. En de meeste mensen noemen me Seriozha.”

“Staat er wel Russisch in?”

“Wat je maar wilt, al denk ik wel dat je Russisch zal kiezen.”

“Moet ik ook Seriozha zeggen? Het klinkt minder aardig. Seroja is liever. En ik kan alleen maar Russisch lezen.”

“Dan moet je hier maar Russisch in gaan schrijven.”

“Schrijven? Dan weet ik het, het is een notitieboekje, net zoals je vroeger op de Keizerlijke school kreeg. Daarin moest je aantekeningen maken over al je rollen en optredens.”

“Kijk maar,” zei Sergei. Vaslav nam het in prachtig grijs gevlekt papier verpakte cadeau aan en keerde ermee terug naar zijn stoel. Met een openhangende mond waar Sergei nu niets van wilde zeggen, peuterde hij aan het witte lint, dat er omheen gestrikt zat. Zonder iets kapot te trekken, werd het papier verwijderd. Vaslav kon in tegenstelling tot al zijn streken, ook erg voorzichtig zijn. Het kleine boekje had een bewerkte leren met zijde kaft, Vaslav streek er met zijn vinger over.

“Het voelt prettig aan.”

“Het is echte zijde, vind je het mooi?”

“Ja, het doet me aan Cleopatra denken.”

“Mis, het is niet Egyptisch, maar chinees. China kan ook mooi dingen voortbrengen, kleine kitajec.”

“Lelijk!”

“Nee, mooi. Welnu, open het, Vaslav.”

De jongen sloeg de eerste bladzijde open en zag te midden van de planten en vogels waarmee het papier was bedrukt de in Sergei's zwierige handschrift geschreven boodschap *Voor Vaslav, om al je gedachten in op te schrijven.*

“Alle gedachten?”

Vaslav bladerde door het verder lege boekje.

“Denk je dat alle gedachten erin moeten? Dat zijn er heel erg veel.”

“Je hoeft niet alles op te schrijven wat er in je opkomt, Vaslav, enkel dingen die je belangrijk of aangenaam vindt. Het hoeft niet meteen vol, je hebt de rest van je leven de tijd om het te vullen.”

De jongen leek niet geheel te begrijpen wat hij ermee moest gaan doen.

“Schrijven? Notities maken? Verhalen?”

“Dingen die je meemaakt en belangrijk vindt, je schrijft erin alsof je een brief schrijft.”

“Dat wordt een hele lange brief. Aan wie dan? Ik schrijf met niemand brieven, moet het een brief aan jou worden, Seroja? Wil je het lezen?”

“Dat mag je zelf beslissen, het is voor jou, een privé dagboek dat je aan iedereen mag laten lezen of aan niemand zo je wilt. Je mag alles schrijven, als je maar geen boeken gaat overschrijven.”

Vaslav kreeg een kleur Hij had verteld dat hij hele werken van de grote schrijvers had overgeschreven om zich de stijl eigen te maken. Tenslotte had hij ingezien dat schrijven vanuit jezelf moest komen en het kopiëren opgegeven.

"Kunst is een creatieve scheppingsdrang, het is niet het overschrijven van anderen."

"Ik wilde het graag net zo mooi kunnen als zij. Ik zou graag een goede schrijver willen zijn."

"Je bent een goede danser. God heeft je die gave geschonken, is dat niet belangrijker dan het hebben van vele talenten die je toch niet allemaal zou kunnen benutten?"

"Ik heb niet zoveel talenten. Ik had op school weinig goede cijfers, enkel voor dansvakken, grimeren en mime. En voor wiskunde!"

"Wiskunde?"

"Ja, geometrie, dat vond ik leuk."

Sergei had niet gedacht dat Vaslav zo logisch kon redeneren dat hij goed zou zijn in exacte vakken en was opnieuw verrast.

"Je vindt veel dingen leuk, is het niet Vatz?"

"Ja, ook tekenen. Ik zou graag kunnen zingen maar dat kan ik niet. Jij wel, hè Sergei? Ik heb gehoord dat je mooi kan zingen. Waarom doe je dat nooit?"

"Feodor Chaliapine heeft een veel mooiere stem. Ik vind het belangrijk om de besten bekend te maken."

"Misschien moet je meer oefenen. Chaliapine oefent heel veel, ik heb het wel eens gehoord omdat we veel in hetzelfde theater zijn. Wij moeten ook iedere dag repeteren anders vergeten we wat we hebben geleerd. Lijkt het je niet fijn om *Boris* te zingen? Mij wel, al weet ik niet of ik het zou durven. Als je danst, hoef je gelukkig niet te praten. Ik vond pantomime altijd gemakkelijker. Denk je dat je plankenkoorts zou hebben, Sergei?"

"Kan je je dat voorstellen?"

"Nee, jij durft altijd met iedereen te praten. Heb je het ooit gedaan, op het toneel gestaan?"

"In mijn jeugd organiseerden wij pianoconcerten voor intimi, dat alles vond thuis plaats, het toneel heb ik enkel betreden om zaken te regelen."

"Wie zijn wij, Sergei? Vertel ook eens over vroeger, was je wel eens ondeugend?"

Sergei glimlachte.

"Je stelt veel vragen, maar ik wil je wel over mijn jeugd vertellen. Ik ben opgegroeid in Perm, we hadden daar een groot huis waar zeer veel aan kunst werd gedaan. Mijn vader kon goed zingen en mijn stiefmoeder speelde piano en droeg literaire werken voor. Haar zuster was de sopraan Alexandra Valerianovna Kartsov en was familie van Tchaikovsky. Deze kwam veel bij ons thuis, ik noemde hem oom Petia. Moessorgsky kwam spelen om mijn tante te begeleiden. Ik hield veel van muziek.

En of ik ondeugend was... Niet in die zin van kattenkwaad uithalen, zoals jij. Ik was erg lui op school, thuis luisterde ik veel naar muziek of las ik gedichten in plaats van mijn schoolwerk te doen. Dat was ook niet nodig, de andere jongens keken tegen me op vanwege mijn veelzijdige opvoeding en adellijke afkomst. Niemand weigerde me te helpen; zodra ik in de banken ging zitten begon ik snel de stof door te lezen, de beste leerlingen schreven hun huiswerk over en speelden het aan me door zodat ik altijd een goede beurt maakte. Ik moet zeggen dat het soms op het nippertje was, dan vroeg de leraar me een som voor te lezen die ik nog niet gemaakt had."

Vaslav leefde mee.

"En dan? Werden ze boos?"

"Zover kwam het gelukkig nooit. Ik schraapte mijn keel, hield een inleidend praatje terwijl het achter mij een race met de tijd was. Voordat de leraar argwaan kreeg, had ik het briefje in de hand en kon ik me eruit redden."

"Dan had je een aardige klas."

"Ze keken tegen me op. Ik wist niet alleen veel meer dan zij over literatuur, kunst en talen, ik was ook vrij groot voor mijn leeftijd en kon de meesten wel aan."

"Vechten?"

"Ja, wij vonden onderling in Perm, dat was heel anders dan hier in Sint Petersburg. Ik kwam hierheen om rechte te studeren, mijn neef Dima woonde in de stad en wij deelden samen een kamer in het huis van zijn ouders. Hij was bevriend met Benois, Bakst en Nuvel. Ik werd in de groep opgenomen omdat ik Dima's vriend was, verder vonden ze me maar een plattelandsjongen. Shura zou me wel eens grondig aan de tand voelen, hij nam me een soort examen af over allerlei soorten van kunst en vooral over de laatste ontwikkelingen waarvan ik nog nooit gehoord had. Ik werd kwaad en vloog hem aan. Vanaf dat moment had hij een heilig respect voor me, ik kon hem namelijk gemakkelijk aan, ofschoon hij twee jaar ouder was dan ik."

"Ik zou bijna bang voor je worden," zei Vaslav met enig ontzag in zijn stem.

"Jij houdt niet van geweld, hè Slavushka? Wees niet bang, het waren jongensstreken. Later behoefde ik niet meer te vechten om me waar te maken. We werden goede vrienden. Met Nuvel hield ik pianorecitals waarover ik je al vertelde; Een andere neef, Kolia, bespeelde de cello, zodat wij een trio vormden. We speelden vrijwel altijd werken van Tchaikovsky die we erg bewonderden. Ik had zanglessen waar ik meer aandacht aan besteedde dan aan mijn hele rechtenstudie. Die heb ik echter wel afgemaakt, hoewel het me niet veel interesseerde. Ik wilde geen rechten worden doch iets met kunst gaan doen. Levushka en Shura zaten me Dima op de Academie der schone kunsten. Door hen kwam ik in aanraking met de schilderkunst, en met Dima bereisde ik de vakanties Europa."

"Naar Parijs?"

"Onder andere. Toen ik negentien was, hij twintig gingen we voor het eerst naar het buitenland, naar Parijs, Berlijn, Venetië, Wenen en Florence waar Leonardo da Vinci heeft gewoond en gewerkt. Ik was diep onder de indruk."

"Vond je het niet eng om zoveel te reizen?"

"Ach nee, we waren met z'n tweeën en ik sprak goed Frans en Duits. We hadden geld en niets om ons zorgen over te maken. Dima was mijn eerste vriend."

Vaslav trok zijn knieën op tot zijn kin, zijn Sergei werd een bekende met een verleden, een jeugd en zijn eigen karakter. Sergei was zich bewust van de geschapen intimiteit.

"Hield je van Dima?"

"Ja, we bleven vrienden tot vier jaar geleden. Toen was er een vreselijke ruzie die onze vriendschap beëindigde."

"Wat jammer!"

"Ach, vijftien jaar is een lange periode, ik denk niet dat dergelijke langdurige vriendschappen veel voorkomen. Wel als er enkel vriendschap is, maar wanneer je minnaars bent, zal er eerder jaloezie zijn."

"Ben jij zo jaloers, Sergei?"

"Jazeker. Ik duld het niet van mijn vriend dat deze een ander heeft. Onthoud dat maar, Vatz. Ik word niet snel kwaad maar in dat geval ken ik geen genade."

Vaslav schudde zijn hoofd op vaderlijke wijze.

"Dat is een slechte eigenschap, Sergei Pavlovitch," sprak hij vermanend, "Net zo slecht als niet lezen. Ik vind het fijn dat jij ook slechte eigenschappen hebt, dan ben ik niet de enige. Als ik je niet boos maak, blijven wij dan ook vijftien jaar vrienden? Dat is wel lang hè? Dan is het 1923, dat duurt nog ontzettend lang!"

"Ik ben in principe trouw aan mijn vrienden."

"In 1923," zei de jongen langzaam, "ben ik bijna net zo oud als jij nu. Dat valt nog mee, ik dacht dat ik dan heel erg oud zou zijn."

"De ene mens wordt eerder oud dan de ander, dansers worden meestal erg laat oud."

"Gaan we het vieren in 1923 als we dan nog vrienden zijn?"

"Goed, al kennen we elkaar eigenlijk al langer."

"Sinds 1922?"

Sergei dacht aan de raadselachtige Natalija, dat was het begin geweest. Vaslav had het er nooit meer over gehad, waarschijnlijk veronderstelde hij dat zijn incognito bewaard was gebleven en wenste hij dat niet meer te veranderen.

"Als het zover is, vieren we het."

"Waarmee? Met taart?"

Sergei schoot in de lach.

"Jij onverbeterlijke snoepkous, vooruit dan maar, met taart, en nu mag je in het kastje kijken. Blijf je vannacht hier, Slavushka?"

"Ja."

"Ga dan maar alvast naar bed, ik moet nog enkele telegrammen versturen, daarna kom ik naar je toe."

Vaslav sloop naar het kastje, zocht behoedzaam een bonbon uit en liet die met gesloten ogen op zijn tong smelten.

"Lekker!"

"Ga nu maar lekker naar bed, hm?"

Hij ging al, maar niet verlegen zoals in het begin. Sergei riep Vassily Zuikov die de opdracht had zich niet te laten zien wanneer Nijinsky aanwezig was.

"Ik wil enkele telegrammen doorgeven, Vassily, de groep wordt uitgebreid. Zorg dat Bronislava Nijinsky te horen krijgt dat ze meegaat naar Parijs en laat hetzelfde gelden voor Peter Vanetsoo."

"Zeker meneer de Baron."

"En Vassily, jij vergezelt Nijinsky naar Parijs, ik zal een dag later komen, zorg ervoor dat hij het naar zijn zin heeft. Het moet hem aan niets ontbreken."

Vassily trachtte een knorrige blik te vermijden.

"Zoals u wilt, meneer de Baron."

Sergei knikte.

"Welnu, zorg ervoor dat die telegrammen worden verzonden. Ik wens vanavond niet meer gestoord te worden."

****

Wil je de rest ook lezen? Stuur me dan even een email

Krijg je de rest gratis!

anne@mijnstambomen.nl

